

Täiskasvanute
hingamispäevakooli
õppetükid

juuli | august | september 2017

EVANGEELIUM GALAATLASTELE

Originaali tiitel:

The Gospel in Galatians

Carl P. Cosaert

© Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverents. Kõik õigused kaitstud.

Ühtki osa täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükist ei või üksikisik ega üksus toimetada, ümber vahetada, muuta, kohandada, tõlkida, paljundada või kirjastada ilma SPA Peakonverentsi eelneva kirjaliku loata. SPA PK volitab divisjonide ametnikke korraldama täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide tõlkimist vastavate juhtnõuoride kohaselt. Selliste tõlgete ja nende publikatsioonide autoriõigus jääb Peakonverentsile. „Seitsmenda päeva adventistid“ ja „adventistid“ ning leegiga logo on SPA PK registreeritud kaubamärgid ja neid ei või kasutada Peakonverentsi eelneva loata.

Täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükid valmistab ette Seitsmenda Päeva Adventistide Peakonverentsi alluvuses olev täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide osakond. Õppetükkide ettevalmistamist suunab otseselt hingamispäevakooli väljaannete nõukogu, mis on hingamispäevakooli õppetükkide kirjastaja – Peakonverentsi Administratiivkomitee (ADCOM) – alakomitee. Trükitud õppetükid kajastavad ülemaailmse hindamiskomitee poolset osa ja hingamispäevakooli kirjastusnõukogu heakskiitu ega esinda seega ainuliselt või tingimata autori(te) kavatsust.

Misjonilood, on ette valmistanud toimetaja Gina Wahlen.

Tõlge: AKEL 2017

Tõlkija: Mall Kaaver

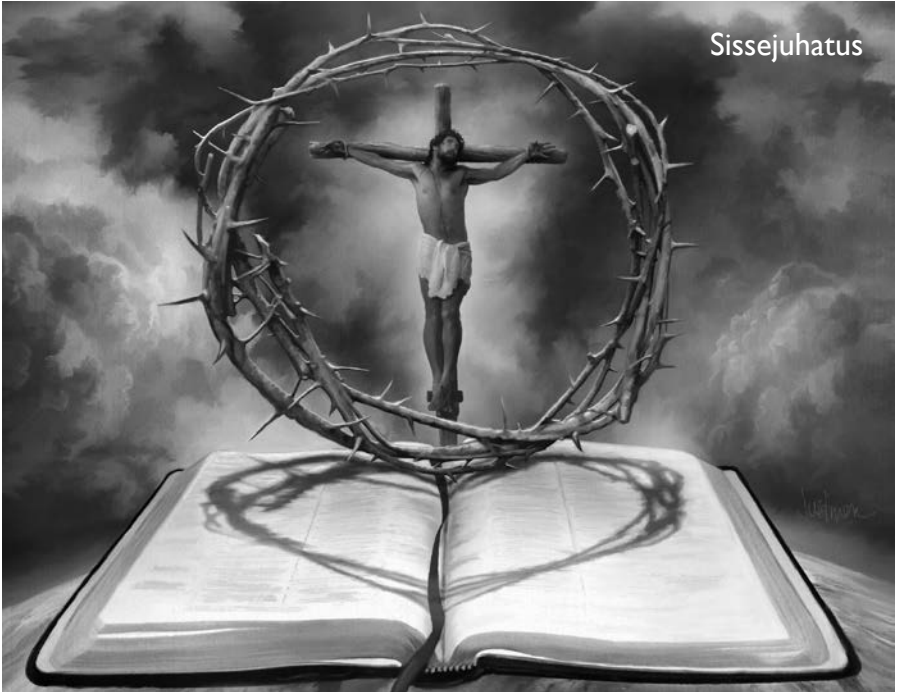
Toimetaja: Ly Kaasik

Kujundus: Indrek Ploompuu ja Kaile Tuvi

Küljendus: Kaile Tuvi

Kaaned: Justinen Greative Group

Trükkis: Vali Press

Martin Luther ja galaatlased

Protestantlik maailm on valmis tähistama protestantliku reformatsiooni 500ndat juubelit; sündmust, mil Martin Luther tõi Pühast Vaimust juhitudna miljonite ette üliolulised Piibli töed, mis olid pikkade sajandite jooksul mattunud ebausust ja traditsioonide alla. Võib väita, et just galaatlastele (ja roomlastele) kirjutatud kirja lehekülgedel sündiski üleüldse pool aastatuhandet tagasi protestantism! Lugeses Pauluse kirja galaatlastele, puudutasid Martin Lutherit esimest korda aulised head sõnumid õigusest usu läbi – see suur tööde sünnitas protestantliku reformatsiooni, mis vabastas miljonid inimesed sajandeid kestnud teoloogilisest ja kiriklikust valestimõistmisest. Sõnum, mida Luther sellest raamatust luges, muutis tema ning pärast seda pole maailm enam olnud endine.

Sajandeid pärast Lutherit võlgnesid seitsmenda päeva adventistid samuti tänu Pauluse kirjale, mille ta galaatlastele saatis. Olles uurinud Pauluse kirja galaatlastele, aitasid E. J. Waggoner ja A. T. Jones adventistide kogudusel 1880ndail ja 1890ndail taasavastada töö õigusest usu läbi.

Mis on galaatlastele kirjutatud kirjas sellist, mille tõttu on see olnud protestantliku reformatsiooni selgrook? Miks on see suutnud puudutada

väga paljude inimeste südant, nagu see puudutas Martin Lutheri südant? Pauluse kiri galaatlastele tegeleb teemadega (sel moel nagu mitte ükski teine raamat Piiblis), mis on kristliku inimhinge jaoks väga olulised. Kirjas galaatlastele võtab Paulus käsile sellised teemad nagu vabadus, seaduse osa päästmisel, meie olemine Kristuses, Vaimust juhitud elu olemus ja igivana küsimus selle kohta, kuidas saab patused inimesed teha õigeks püha ja õiglase Jumala ees. Võib-olla kannustas just see küsimus Martin Lutherit kõige rohkem astuma rajale, millelt ta kunagi kõrvale ei pööranud, ja sellel edasi liikuma.

Muidugi käsitlevad teisedki raamatud, näiteks Pauluse kiri roomlastele, mõningaid neidsamu küsimusi, kuid galaatlastele kirjutatud kiri on teistsugune. See on sisutihedam, kuid mitte ainult – selle rikkalikud teemad on kirja pandud mõjusal, isiklikul ja kirglikul hingekarjase toonil, mis lihtsalt aitab tänagi puudutada Jumala Vaimule avatud südameid.

Ehkki Pauluse kiri räägib meiega isiklikult, saab meie arusaamine kindlamaks, kui teame algset ajaloolist olukorda, millest Paulus Püha Vaimu juhtimisel juhindus.

Paljud õpetlased usuvad, et kiri galaatlastele võis olla Pauluse esimene kiri, kirjutatud aastal 49 pKr, varsti pärast kuulsat Jeruusalemma nõupidamist (Ap 15. ptk). Seega võib see raamat olla vanim tuntud kristlik dokument. Nii, nagu Apostlite tegude raamat ja kiri galaatlastele selgeks teevad, leidis algristikogudus ennast pääste – eriti paganate päästmise – olemuse pärast peetava ägeda võitluse keerises. Judaistidena tuntud juutidest usklike rühma seisukohtade kohaselt ei piisanud paganate jaoks *ainult* uskumisest Jeesusesse. Paganad oli vaja ka ümber lõigata ja neil tuli Moosese seadust pidada (Ap 15:1). Pole siis ime, et kui Paulus Galaatiasse paganate koguduse rajas, rändasid mõned sellised judaistid kohale „asju õigeks seadma“.

Kui teade probleemist Pauluseni jõudis, reageeris ta tuliselt. Tundes ära, et see vale evangeelium päästmisest usu *ja* tegude kaudu ähvardas kahjustada Kristuse tööd, kirjutas Paulus galaatlastele kirgliku kirja evangeeliumi kaitseks. Kindlasõnaliselt tuvastas ta valeõpetuse, milleks oli puhas ja varjamatu käsumeelsus.

Selle veerandaasta Piibli õppetükid kutsuvad teid rändama koos apostel Paulusega, kui ta palub galaatlastel jääda ustavaks Jeesusale. Samas annab see meile ka võimaluse järele mõelda enda arusaamade üle tõdedest, mis avasid tee Martin Lutheri lõpliku lahkulöömiseni Roomast ja piibelliku evangeeliumi ennistamiseni.

*Carl Cosaert, PhD, on piibliõppeprofessor
Walla Walla Ülikoolis College Places Washingtonis.*

Paulus: paganate apostel

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Ap 6:9–15; 9:1–9; 1Sm 16:7; Mt 7:1; Ap 11:19–21, 15:1–5.

Meelespeetav tekst: „Seda kuuldes nad rahunesid ja andsid Jumalale au, üteldes: „Siis on Jumal ka paganatele andnud meelega paranduse eluks“ (Ap 11:18).

Pole väga raske mõista Tarsosest pärit Saulust (pärast uskutulekut tuntud ka apostel Paulusena) ja põhjuseid, miks ta tegi seda, mida tegi. Pühendunud juudina, keda oli kogu elu õpetatud seaduse ja Iisraelile peatselt saabuva poliitilise päästja tähtsuse vaimus, oli tema jaoks liig mis liig mõelda, et kauaoodatud Messias hukati häbistavalt nagu kõige hullem kurjategija.

Nii ei pane imestama tema veendumus, et Jeesuse järelkäijad olid toora suhtes ustavusetud ja takistasid seega Jumala plaani Iisraeli suhtes. Nende väited, et ristilöödud Jeesus oli Messias ja et Ta oli surnust üles tõusnud, olid tema uskumist mööda kohutav ärataganemine. Niisugust totrust ega kedagi, kes keeldus loobumast sellistest arusaamadest, ei saanud sallida. Saulust peeti Jumala käsilaseks, kes vabastab Iisraeli sedasorti uskumustest. Seepärast ilmub ta Pühakirja lehekülgedele esmalt oma nende kaasjuutide ägeda tagakiusajana, kes uskusid, et Jeesus oli Messias.

Jumalal aga olid Saulusega hoopis teistsugused plaanid, plaanid, mida ta iial poleks enda jaoks ette näinud: see juut pidi hakkama kuulutama Jeesusest kui Messiast, kuid vähe sellest – tegema seda paganate hulgas!

Selle nädala õppetükk õppides valmistud hingamispäevaks, 1. juuliks.

Tarsoselt pärit Saulus vilksatab Apostlite tegude raamatu lehekülgedel esmakordselt Stefanose kividega surnuks viskamise loos (Ap 7:58) ja seejärel Jeruusalemmas puhkenud laiaulatuslikuma tagakiusamise juures (Ap 8:1–5). Peetrusel, Stefanosel, Filippusel ja Paulusel on Apostlite tegude raamatus tähtis osa sellepärast, et nad osalesid sündmustes, mis viisid kristliku usu levitamiseni kogu judaistlikus maailmas. Stefanose tähtsus on eriline sellepärast, et tema jutlus ja märtrisurm jätsid Tarsoselt pärit Sauluse hinge sügava jälje.

Stefanos oli kreeka keelt kõnelev juut ning üks esimesest seitsmest diakonist (Ap 6:3–6). Apostlite tegude raamat räägib sellest, et rühm kreeka keelt kõnelevaid juute, kes olid tulnud Jeruusalemma elama (Ap 6:9), väitsid ägedalt vastu Stefanose jutlustele, mida ta Jeesuse kohta pidas. On võimalik ja üsnagi tõenäoline, et Saulus Tarsoselt osales selles väitlustes.

Loe Ap 6:9–15. Milles Stefanost süüdistati? Mida need süüdistused sulle meenutavad? (Vaata ka Mt 26:59–61.)

Vihane vaenulikkus Stefanose jutluste suhtes näib tulenevat kahest erinevast seigast. Ühelt poolt tõmbas Stefanos oma vastaste viha endale sellega, et ta ei omistanud esmatähtsust juutide seadusele ja templile, mida peeti kalliteks usulise ja rahvusliku enesemääratluse sümboliteks. Kuid vähe sellest, et Stefanos alahindas kahte kallikspeetud ikooni, kuulutas ta ka mõjusalt, et Jeesus, ristilöödud ja ülestõusnud Messias, oli juutide usu õige keskpunkt.

Pole siis ime, et ta vihastas variser Saulust (Fl 3:3–6). Variserideks nimetati juutide usulist rühmitust, mis järgis väga jäigalt juudi seadusi. Saulus nägi, et Jumala riigi kohta antud suured prohvetlikud töötused ei olnud veel täitunud (Tn 2. ptk; Sk 8:23; Js 40.–55. ptk) ja tõenäoliselt uskus ta, et tema ülesandeks oli aidata Jumalal seda päeva kiirendada. Selleks oli vaja puhastada Iisrael religioosest rikutusest, sealhulgas arusaamast, et see Jeesus oli Messias.

Olles veendunud, et temal oli õigus, tahtis Saulus surmata need, kes mõtlesid tema meelest valesti. Ehkki meil on vaja olla agar ja tuline selles, mida usume, peame õppima pehmenema oma agarust teadlikkusega, et mõnikord võime meie valesti mõelda. Kuidas seda õppida?

„Aga tema ütles: „Issand, kes sa oled?“ Ja hääl vastas: „Mina olen Jeesus, keda sa taga kiusad““ (Ap 9:5).

Ehkki Saulus hakkas algristikogudust taga kiusama tähelepanu äratamata (näiteks hoidis lihtsalt Stefanose hukkamise riideid), muutus ta tegevus kiiresti pingsamaks (vaata Ap 8:1–3; 9:1, 2, 13, 14, 21; 22:3–5). Paljud sõnad, mida Luukas kasutab Sauluse kirjeldamiseks, maalivad pildi raevukast metsloomast või rüüstavast sõdurist, kes on viskumas vastast hävitama. Sõna, mida Ap 8:3 tõlgitakse „laastas“, kasutab Vana Testamendi kreeakeelne tõlge näiteks metssea kontrollimatu lõhkumise kohta (Ps 80:14). Sauluse ristiretk kristlaste vastu polnud kindlasti tehtud pooliku südamega; see oli kaalutletud ja toetust leidnud plaan kristliku usu väljajuurimiseks.

Vaata Sauluse uskutuleku kolme kirjeldust (Ap 9:1–18; 22:6–21 ja 26:12–19). Milline osa neis kogemustes on Jumal armul? Teisiti öeldes, mil määral väärts Saulus headust, mida Issand talle osutas?

Sauluse uskutulek pidi inimlikust seisukohast näima küll võimatu (sellest ka kahtlus, mis paljudel sellest esmakordselt kuulda saades oli).

Ainus, mida Saulus väärts, oli karistus, kuid Jumal andis sellele tulinähtusele juudile hoopis armu. Oluline on märkida, et Sauluse pöördumine ei toimunud tühjalt kohalt, ka polnud see pealesunnitud.

Saulus ei olnud jumalaeitaja. Ta oli usklik mees, kuigi Jumalast arusaamisega sügavalt eksinud. Jeesuse sõnad Saulusele: „Raskeks läheb sul astla vastu takka üles lüüa,“ (Ap 26:14) näitavad, et Vaim oli Saulust veennud. Antiikmaailmas oli „astel“ teravaotsaline kepp, mida kasutati härgade taganttorkimiseks, kui nad künnemisel tõrkusid. Saulus oli mõnda aega vastu pannud Jumala taganttõrkumisele, kuid viimaks, teel Damaskusse, otsustas Saulus vastupanust loobuda imepärase kohtumise tõttu ülestõusnud Jeesusega.

Mõttele oma uskutuleku kogemusele. Võib-olla polnud see nii vapustav nagu Saulusel (enamasti polegi), kuid milleski olid sa samamoodi Jumala armu saaja. Mis on kahes kogemuses sarnast? Miks on oluline mitte kunagi unustada, mis on meile Kristuses antud?

Jeesusega kohtumisel jäi Saulus pimedaks ning talle anti juhised minna Juudase-nimelise mehe majja ja oodata seal Hananiase-nimelist meest. Kahtlemata tuletas Sauluse füüsiline pimedus mõjusalt meelde seda suuremat vaimulikku pimedust, mis pani ta taga kiusama Jeesuse järelkäijaid.

Jeesuse ilmumine Damaskuse teel muutis kõik. Saulus, kes oli arvanud, et temal oli olnud täiesti õigus, mõistis, et ta oli täiesti eksinud. Jumala heaks töötamise asemel oli ta töötanud Jumalale vastu. See Saulus, kes tuli nüüd Damaskusesse, oli hoopis teine mees, mitte enam uhke ja innukas variser, kes oli Jeruusalemmast teele asunud. Söömise ja joomise asemel möödusid tema esimesed kolm päeva Damaskuses paastudes ja palvetades, mil ta mõtles järele kõige üle, mis oli juhtunud.

Loe Ap 9:10–14. Kujutle, mis mõtted käisid Hananiase peast läbi: tagakiusaja Saulus uskus nüüd Jeesusesse, kuid lisaks oli ta Jumala valitud apostel Paulus, kes pidi viima evangeeliumi paganlikule maailmale (vaata Ap 26:16–18).

Kahtlemata oli Hananias pisut segaduses. Kui juba Jeruusalemma kogodus kõhkles Paulust omaks võtmast umbes kolm aastat pärast tema uskutulekut (Ap 9:26–30), siis võib ette kujutada, millised mõtted ja küsimused olid Damaskuse usklite südames vaid mõni päev pärast juhtunut!

Pööra ka sellele tähelepanu, et Issand andis Hananiasele nägemuse, milles rääkis talle üllatavaid ja ootamatuid sõnumeid Tarsosest pärit Saulusest; üksnes nägemus oli praegu see, mis suutis veenda Hananiast uskuma, et Saulusest räägitu oli tõsi – et juudi soost usklite tagakiusaja oli nüüd üks neist.

Saulus oli lahkunud Jeruusalemmast ülempreestritelt saadud volituse ja kohustusega juurida välja kristlik usk (Ap 26:12); Jumalal aga oli Sauluse jaoks täiesti teistsugune ülesanne ja selle volitus oli palju suurem. Saulusel tuli viia evangeelium paganlikku maailma ning see mõte pidi Hananiase ja teiste juutidest usklite jaoks olema palju rabavam kui Sauluse uskutulek üldse.

Saulus oli püüdnud kärpida kristliku usu levikut, aga Jumal hakkas teda kasutama kristliku usu palju ulatuslikumaks levitamiseks, kui juutidest usklikud ette suutsid kujutada.

Loe 1Sm 16:7; Mt 7:1 ja 1Kr 4:5. Mida ütleb nende salvide sõnum selle kohta, miks peaksime olema ettevaatlikud kaasinimeste vaimulike kogemuste üle arvamust avaldades? Milliseid vigu oled sa teiste arvustamisel teinud ja mida oled neist vigadest õppinud?

Kolmapäev, 28. juuni

Evangeelium jõuab paganateni

Kuhu rajati esimene mittejuutide kogudus? Milliste sündmuste ajal inimesed sinna läksid? (Ap 11:19–21, 26). Mida tuletab see sulle meelde Vana Testamendi päevilt? (Vaata Tn 2. peatükk.)

Tagakiusamine, mis puhkes Jeruusalemmas pärast Stefanose surma, sundis hulgaliselt juutidest usklikke põgenema kolmsada miili põhja poole, Antiookiasse. Antiokia oli Rooma riigile kuuluva Süüria provintsi pealinn ning Rooma ja Aleksandria järel tähtsuset kolmas linn. Selle elanikkond, keda arvestuste kohaselt oli 500 000 inimest, oli äärmiselt paljurahvuseline, kosmopoliitne, mistõttu oli see parim võimalik asukoht koguduse jaoks, kuhu kuulus hulgaliselt nii juutidest kui ka paganatest inimesi. Lisaks oli see parimaks lähtekohaks algristikoguduse ülemaailmsele misjonile.

Antiookias tuli esile midagi, mistõttu Barnabas seda linna külastas, ja sellest tulenevalt otsustas ta kutsuda Pauluse Antiookiasse enda juurde? Milline pilt antakse sealsest kogudusest? (Ap 11:20–26.)

Keeruline on Pauluse elusündmuse ajalisel järjestada, kuid näib, et tema uskutuleku-järgse Jeruusalemma külastamise (Ap 9:26–30) ja Barnabase kutse vahele tulla ka Antiookiasse jäi umbes viis aastat. Mida Paulus neil vahepealsetel aastatel tegi? Seda on raske kindlalt öelda. Kuid tuginedes tema väljütlemistele Gl 1:21, on võimalik, et ta kuulutas evangeeliumi Süüria ja Kiliikia aladel. On neid, kes on välja pakkunud mõtte, et võib-olla just sellel ajal jättis tema perekond ta pärandiõigusest ilma (Fl 3:8) ning ta koges tervet hulka raskusi, millele ta viitab 2Kr 11:23–28. Kogudus Antiookias arenes Vaimu juhtimisel. Ap 13:1 kirjeldatu näitab, et selle suurlinna rahvusvaheline olemus peegeldus peagi ka koguduse rahvuslikus ja kultuurilises mitmekesisuses. (Barnabas pärines Küprosel, Luutsius Küreenest, Paulus Kiliikiast, Siimeon arvatavasti Aafrikast, lisaks kõik paganlusest pöördunud inimesed.) Vaim püüdis nüüd Antiokiast tugipunktina kasutada viia evangeeliumi veel rohkemate paganateni ning Süüriast ja Judeast väljapoole ulatava laiahaardelisema misjonitegevuseni.

Loe veelkord Ap 11:19–26. Mida saame kultuuriliselt ja etniliselt kirjust Antiokia kogudusest õppida, mis aitab tänapäeva kogudusel püüelda seal olnud hea poole?

Muidugi ei ole miski inimlik täiuslik ja nii ei läinud kaua, kui algusaegade usukogukonnas algasid probleemid.

Mitte igale koguduse käivitajale polnud meeltemööda, et algristikogudusse tulid paganlikku päritolu usklikud. Lahkarvamusi ei tekitanud mõiste 'misjon mittejuutidele', vaid alus, mille põhjal lubada paganatel kogudusega ühineda. Osa tundis, et Jeesusesse uskumine üksi polnud kristlaseks saamiseks piisav; nad väitsid, et usuga peaks kaasnema ümberlõikamine ja kuuletumine Moosese seadustele. Nad kinnitasid, et õigeks kristlaseks olemiseks oli vaja paganad ümber lõigata. (Võime Ap 10:1–11:18 Korneeliusega seotud Peetruse kogemuse ja sellele järgneva reaktsiooni abil näha, mil määral juutide ja mittejuutide arvamused lahknesid.)

Kirjeldades Jeruusalemmast tehtavaid ametireise, millega hoiti silma peal Filippuse töö samaarlaste hulgas (Ap 8:14) ja Antiookias paganatega tehtaval töö (Ap 11:22), väljendati teatavat muret mittejuutide liitmise üle kristlikku kogukonda. Ometi näitasid väited selle kohta, kui Peetrus ristas ümberlõikamata rooma sõduri Korneeliuse, selgelt lõhe olemasolu, mis oli algusperioodi kristlaste hulgas paganate küsimuses. Aeg-ajalt mõne pagana (nagu näiteks Korneelius) kogudusega liitmine võis kedagi panna end ebamugavalt tundma, kuid Pauluse kavakindlad jõupingutused teha koguduse ukSED paganatele pärani lahti üksnes Jeesusesse uskumise põhjal põhjustasid paljude inimeste tahtlikke katseid õonestada Pauluse tegevust.

Kuidas püüdsid teatud usklikud Judeast nurjata Pauluse tööd pagankristlaste hulgas Antiookias? Ap 15:1–5.

Kuigi Jeruusalemma nõupidamine (Ap 15. ptk) lahendas ümberlõikamise küsimuse Pauluse poole kasuks, jätkus vastuseis Pauluse misjonitööle. Umbes seitse aastat hiljem, siis kui Paulus viimast korda Jeruusalemma külastas, olid paljudel endiselt eelarvamused Pauluse evangeeliumi suhtes. Tegelikult pidi Paulus templiskäigu ajal äärepealt elu kaotama, kui Aasiast tulnud juudid karjusid: „Israeli mehed, tulge appi: See ongi see inimene, kes kõigis paigus õpetab meie rahva ja Seaduse ja selle paiga vastu“ (Ap 21:28; vaata ka 21:20, 21).

Panne ennast selliste juutidest usklike seisukohale, kelles Pauluse õpetus muret tekitas. Mis oli nende mure ja vastuseisu mõte? Mida õpime siit enda jaoks, kuidas meie eelarvamused, samuti kultuurilised ja isegi usulised arusaamad võivad meid eksiteele viia? Kuidas kaitsta ennast samasuguste vigade tegemise eest, ükskõik kui heade kavatsustega oleme?

Reede, 30. juuni

Toetav mõte: Inimese uskutuleku ja kogudusega liitumise vahelise suhte kohta loe Ellen G. White'i raamatust „*Tunnistused kogudusele*“, 3. kd, lk 430–434 lõiku „Isiklik sõltumatus“. Pauluse elu esimese poole kohta käiva abistava skeemi ja kommentaari tema uskutulekust leiad teosest „*Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*“, 6. kd, lk 226–234.

„Paulus oli enne tuntud juuda religiooni innuka kaitsjana ning Jeesuse järelkäijate väsimatu tagakiusajana. Julge, sõltumatu, püsiv, võis ta oma talentide ja haridusega tegutseda peaaegu igal alal. Ta oli suuteline esitama oma vaateid erakordse selgusega ning võis kõrvetava sarkasmiga asetada vastased kaugeltki mitte kadestusväärseesse valgusesse. Nüüd aga nägid juudid seda ebatavaliselt perspektiivikat noormeest ühendatuna nendega, keda ta enne oli taga kiusanud, kartmatult kuulutamas Jeesuse nime.

Kindral, kes lahingus hukkub, on oma armee jaoks küll kadunud, kuid tema surm ei anna vaenlasele sugugi jõudu juurde. Kui aga suurte väljavaadetega mees ühineb vastasjõududega, siis pole tema endiste pooldajate jaoks kadunud mitte ainult tema ise ja ta töö, vaid tema üleminek annab teisele poolele otsustava eelise. Issand oleks Sauluse Tarsosest tema teekonnal Damaskusesse kergesti hävitada võinud ning tagakiusavad jõud oleksid suure kaotuse osaliseks saanud. Oma juhtivuses Jumal aga mitte ainult säilitas Sauluse elu, vaid tõi ta ka pöördumisele, viies vaenlase ridade eestvõitleja Kristuse poolele. Osava kõnelejana ja karmi kriitikuna evis Paulus oma eesmärgikindluse ja kõhklematu julgusega just neid omadusi, mida varakristlik kogudus vajas.“ – Ellen G. White, „*Apostlite teod*“, lk 124.

Küsimused aruteluks:

1. Millise õppetunni saame tõsiasiast, et osa Pauluse karmimaid vastaseid olid kaasjuudid, kes uskusid Jeesusesse?

2. Kuidas saad seista usuliste põhimõtete eest ja samas olla kindel, et sa ei võitle Jumala vastu?

Kokkuvõte: Sauluse kohtumine ülestõusnud Jeesusega Damaskuse teel oli tema elu ja algristikoguduse ajaloo otsustav hetk. Jumal muutis koguduse senise tagakiusaja ning tegi temast Jumalast valitud apostli, kes pidi evangeeliumi viima paganlikku maailma. Nii mõnelegi koguduseliikmel oli aga raske omaks võtta tõsiasja, et Paulus liitis paganad kogudusega üksnes usu põhjal – ja see on mõjus näide sellest, kuidas varem loodud mõttemallid ja eelarvamused võivad meie missiooni takistada.

Lastehalvatus oli Benjamin Murmuri halvanud, kuid ta suutis kepi abil ringi liikuda. Ta oli Indias Bihari mägedes üsna tuntud nõid-
darstina ja hiljem poliitilise juhina. Ühel päeval aga ilmutas Jumal ennast Benjaminile.

Benjamin istus hobuse seljas ja ratsutas jõeni, mille ta pidi ületama. Jõgi oli tulvavees ja vool näis ohtlikuna. Tasahaaval sundis Benjamin hobust kobrutavasse vette astuma. Hobune nägi vaeva, et pead vee peal hoida, kuid kiire vool kandis looma ja ratsaniku kiiresti allavoolu.

Jalgadega pekseldes püüdis hobune kindlale pinnale jõuda, aga vesi oli liiga sügav. Benjamin ei osanud ujuda; tema ainsaks ellujäämislootuseks oli klammerduda hobuse külge. Mehe süda tagus meeletult, kui ta püüdis hobust kaldale juhtida, kuid loom oli voolu vastu abitu. Kindlat surma kartes kisendas Benjamin esimest korda oma elus Jumala poole. „Jumal! Kui sa oled siin, siis palun aita mind! Aita mind!“

Järsku nägi Benjamin enda kõrval kahte meest. Sõnatult haarasid nad hobusest kinni ja tõmbasid nii hobuse kui ka ratsaniku kindlale pinnale. Benjamin lamas kaldal ja püüdis rahuneda. Kui ta end ringi pööras, et tänada kahte meest, kes ta päästsid, polnud mehi kuskil. Benjamini silmad libisesid mehi otsides üle lameda, puudeta maastiku, kuid mehed olid lihtsalt kadunud.

Tasapisi taipas Benjamin, et Jumal oli tema palvele vastanud ja saatnud inglid teda päästma. See hetk tähistas pöördepunkti tema elus. Sealsamas jõekaldal, katsumusest ikka veel värisedes, otsustas Benjamin oma südames, et temast saab kristlane.

Mõni aeg hiljem pidas seitsmenda päeva adventististist evangelist Benjamini kodukülas äratuskoosolekuid. Benjamin osales neil ning võttis omaks tõe, mida ta seal kuulis. Seeriakoosolekute lõpul esitas ta palve saada ristitud.

Kõik aga ei olnud selle üle õnnelikud, et evangelist nende külas jutlustas. Mitmel korral püüdsid inimesed koosolekuid katkestada, kuid nende pingutused olid üsnagi edutud ja päris palju uusi usklike esitas palve saada ristitud.

Ristimispäeval sattusid pastorid juhtumisi peale purjus meeste jõugule, kes oli ennast seadnud teele, mis viis koosolekupaigast ristimiskohta. Mehed lubasid pastorid läbi, kuid tõkestasid seejärel tee uutele usklikele ega lubanud neil edasi minna.

Samal ajal ootasid pastorid uute usklike kohalejõudmist. Kui aeg venis ja kedagi ei tulnud, muutusid pastorid murelikuks. Kokkutulnud inimesed laulsid ja palvetasid mõnda aega, kuid uusi usklike ei tulnud ikkagi.

Jät kub

Pauluse volitus ja evangeelium

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: 2Pt 3:15, 16; Gl 1. ptk; Fl 1:1; Gl 5:12.

Meelespeetav tekst: „Kas ma nüüd otsin toetust inimestelt või Jumalalt? Kas ma püüan meeldida inimestele? Sest kui ma veel tahaksin meeldida inimestele, siis ma ei oleks Kristuse sulane“ (Gl 1:10).

Ühe ülikooli tudengid ehitasid ülikoolilinnakusse vaba aja keskuse, kuhu olid teretulnud kõik, sõltumata pärilikest tunnustest, soost, sotsiaalsest seisundist või usulistest veendumustest. Kujuta siis ette, kui aastaid hiljem külastasid need endised tudengid ülikoolilinnakut ja leidsid, et teised üliõpilased olid keskuse ümber projekteerinud. Suure saali asemel, kus oli palju ruumi koos olemiseks ning mis oli mõeldud ühtsustunde pakkumiseks kõigile kohalolijatele, oli saal jagatud mitmeks väiksemaks ruumiks, mille ustel olid rassi, soo jms järgi sissepääsukeelud. Ümberprojekteerimise eest vastutavad tudengid väitsid, et sajandeid vanad kombesid volitasid neid selliseid muudatusi teostama.

Üsna sarnase olukorraga seisis Paulus silmitsi siis, kui ta kirjutas kirja Galaatia kogudustele. Tema plaanile, et paganad saaksid kogudusega ühineda ainult usu alusel, olid väljakutse esitanud valeõpetajad, kes nõudsid, et enne koguduseliikmeks saamist tuleb paganadki ümber lõigata.

Paulus nägi, et selline seisukoht oli sisuliselt rünnak evangeeliumi vastu, seepärast tuli tal vastata. Selleks vastuseks ongi Pauluse kiri galaatlastele.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 8. juuliks.

Loe 2Pt 3:15, 16. Mida räägivad need salmid meile sellest, millise pilguga vaatas algristikogudus Pauluse kirjadele? Mida õpetab olukord meile selle kohta, kuidas inspiratsioon toimib?

Kui Paulus galaatlastele kirjutab, ei püüdnud ta luua kirjanduslikku meistriteost. See-eest võttis Paulus Püha Vaimu juhtimisel kõne alla vastavad olukorrad, millega olid seotud tema ja Galaatias elavad usklikud.

Taolistel kirjadel nagu kiri galaatlastele oli Pauluse apostellikus töös tähtis koht. Olles misjonär paganlikus maailmas, rajas Paulus siin-seal Vahemere ümbruses rea kogudusi. Ehkki ta külastas neid kogudusi igal vähegi võimalikul juhul, ei saanud ta ühte kohta jääda kuigi kauaks. Oma äraoleku korvamiseks kirjutab Paulus kogudustele kirju, selleks et neid juhendada. Ajapikku vahetasid kogudused Pauluse kirjade koopiaid (Kl 4:16). Ehkki osa Pauluse kirju on kaduma läinud, kannavad Uues Testamendis vähemalt kolmteist raamatut tema nime. Nagu ülalmainitud Peetruse sõnad näitavad, peeti Pauluse kirju mingist ajast alates Pühakirjaks. See lihtsalt näitab, kui autoriteetseks peeti Pauluse tegevust koguduse ajaloo algusaegadel.

Mingil ajal uskus osa kristlasi, et Pauluse kirjade ülesehitus oli ainuomane, eriline Vaimu poolt loodud ülesehitus selleks, et paigutada Jumala inspireeritud Sõnasse. See arvamus muutus siis, kui kaks noort õpetlast Oxfordist – Bernard Grenfell ja Arthur Hunt – avastasid Egiptuses umbes 500 000 muistse papüüruse fragmenti (papüürusele kirjutatud dokumenditükikest; papüürus oli mõnisada aastat enne ja pärast Kristust üldiselt kasutusel olnud kirjutusmaterjal). Leidude hulka kuulusid lisaks mõnele Uue Testamendi vanemale eksemplarile veel arved, tšekid, maksukviitungid ja erakirjad.

Kõigi suureks üllatuseks selgus, et Pauluse kirjade põhivorming oli tavaline kõigi tema päevil kirjutatud kirjade omale. Sellesse põhivormingusse kuulusid (1) avatervitus ning saatja ja saaja äranimetamine koos lisatud tervitustega; (2) tänusõnad; (3) kirja põhiosa ja lõpuks (4) lõpusõnad.

Lühidalt, Paulus kirjutab kirjad oma aja põhivormingus, rääkides oma kaasaagesetele vahendi ja stiili kaudu, mis oli neile tuttav.

Kui Piibel kirjutataks tänapäeval, siis mida sa arvad, millist vahendit, vormi ja stiili kasutaks Issand selleks, et praegu meieni jõuda?

Ehkki Pauluse epistlid on antiikaja kirjade üldises vormis, sisaldab Pauluse kiri galaatlastele rea ainulaadseid jooni, mida ei ole Pauluse teistes epistlites. Kui need erinevused ära tunda, aitavad need meil paremini aru saada olukorrast, mida Paulus käsitles.

Võrdle Pauluse avatervitust Gl 1:1, 2 sellega, mida ta kirjutab Ef 1:1, Fl 1:1 ja 2Ts 1:1. Mille poolest on Pauluse tervitus galaatlastele sarnane ja mille poolest erineb neist teistest tervitustest?

Pauluse avatervitus galaatlastele on pisut pikem kui teiste puhul, kuid ta käib kirjelduses läbi ka oma apostelliku autoriteedi põhialuse. Sõna *apostel* tähendab täpselt „kedagi, keda läkitatakse“ ehk „sõnumitooja“. Uues Testamendis viitab see kitsamas mõttes Jeesuse algsele kaheteistkümnele järelkäijale ja teistele, keda Kristus saatis inimestele Temast rääkima (Gl 1:19; 1Kr 15:7). Paulus ütleb välja, et ta kuulub sellesse valitud rühma.

Tõsiasi, et Paulus eitab väga kindlalt, nagu lähtuks tema apostliamet mõnelt inimeselt, annab mõista, et osa inimesi Galaatias püüdsid kahjustada tema apostelliku autoriteeti. Miks? Nagu näinud oleme, ei tundnud koguduses kõik rõõmu Pauluse sõnumi üle, et pääste tuleb ainult usust Kristusesse ja mitte seaduse tegudest. Nad tundsid, et Pauluse evangeelium kahjustas kuulekust. Sellised tulitekitajad olid kavalad. Nad teadsid, et Pauluse evangeeliumi sõnumi vundament oli otseselt seotud tema apostliameti autoriteedi allikaga (Jh 3:34) ja nad otsustasid jõuliselt rünnata seda autoriteeti.

Siiski ei salanud nad otseselt Pauluse apostliks olekut; nad väitsid vaid, et see ei olnud tegelikult suure tähendusega. Tõenäoliselt ütlesid nad, et Paulus ei olnud Jeesuse algsete järelkäijate hulgast, seega ei olnud teda volitanud Jumal, vaid inimesed – võimalik, et koguduse juhid Antiookiast, kes määrasid Pauluse ja Barnabase misjonäridena tööle (Ap 13:1–3). Või äkki isegi ainult Hananias, kes Pauluse ristis (Ap 9.10–18). Nende hinnangul oli Paulus ainult sõnumitooja Antiookiast või Damaskusest, ei midagi enam! Sellest tulenevalt väitsid nad, et tema sõnum oli ainult tema isiklik arvamus, mitte Jumala Sõna.

Paulus tajus ohtu, mida sellised avaldused esitasid, ja seepärast kaitses ta kohe endale Jumalast antud apostliametit.

Mil moel esitatakse täna meie koguduse sees üsna märkamatult väljakutse Pühakirja autoriteedile? Kuidas me sellised väljakutsed ära tunneme? Tähtsam aga, kuidas on need (võib-olla) mõjutanud sinu enda mõtlemist Piibli autoriteetsusest?

Mida Paulus, lisaks oma apostliameti kaitsmisele, veel sissejuhatavas tervituses galaatlastele rõhutab? Võrdle Gl 1:3–5 Ef 1:2, Fl 1:2 ja Kl 1:2ga.

Pauluse kirjade üks ainuomane joon on viis, kuidas ta seob tervitustes sõnad *arm* ja *rahu*. Kõnealuse kahe sõna koosinemine on kreekaliku ja juutliku maailma iseloomulikema tervituse erikuju. Seal, kus kreeka autor oleks kirjutanud „tervitused“ (*chairein*), kirjutab Paulus „arm“, mis on kreeka keeles sarnase kõlaga sõna (*charis*). Paulus lisab sellele juutidele tunnusliku tervituse „rahu“.

Kõnealuse kahe sõna koosinemine ei ole moepärast. Vastupidi, need sõnad kirjeldavad sisuliselt tema evangeeliumi sõnumit. (Tegelikult kasutab Paulus neid kaht sõna rohkem kui ükski teine Uue Testamendi kirjutaja.) Arm ja rahu ei tule Pauluselt, vaid Jumalalt Isalt ja Issandalt Jeesuselt Kristuselt.

Millise vaatekoha evangeeliumile toob Paulus sisse Gl 1:1–6?

Ehkki Paulusel on sissejuhatavas tervituses vähe ruumi evangeeliumi olemuse esitamiseks, kirjeldab ta evangeeliumi tuuma meisterlikult mõne nabi salmiga. Millises keskses tões elab evangeelium? Pauluse sõnade kohaselt ei ole selleks seaduse nõuete kohasus – mõte, mida Pauluse vastased pasundasid. Vastupidi, evangeelium elustub täielikult selles, mida Kristus tegi meie eest oma ristisurma ja surnuist ülestõusmisga. Kristuse surm ja ülestõusmine tegid midagi sellist, mida meie ialgi enda heaks teha ei saa. Need mürdsid patu ja surma väe ning vabastasid Tema järelkäijad kurjuse võimusest, mis hoiab väga paljusid hirmu all ja ahelais.

Kui Paulus mõtiskleb armu ja rahu imeliste sõnumite üle, mida Jumal meie jaoks Kristuses lõi, kerkib tema huulile iseenesest Jumala ülistamine, nagu nähtub 5. salmist.

Kirjuta (umbes sama suure sõnade arvuga, nagu kasutab Paulus Gl 1:1–5) oma arusaamine sellest, mis on evangeelium. Räägi kirjutatust hingamispäeval klassis.

Mis järgnes Pauluse kirjades harilikult avasõnadele? Mille poolest galaatlastele kirjutatud kiri sellest erineb? Võrdle Gl 1:6 ja Rm 1:8; 1Kr 1:4; Fl 1:3 ja ITs 1:2.

Ehkki Paulus asub oma kirjades kogudustele käsitlema igasuguseid kohalikke vaidlusi ja probleeme, esitab ta sissejuhatava tervituse järel tavapäraselt palve- või tänusõnad Jumalale oma lugejate usu pärast. Ta teeb seda ka kirjades korintlastele, kes heitlesid igasuguse küsitava käitumisega (võrdle 1Kr 1:4 ja 5:1). Olukord Galaatias on aga nii ärev, et Paulus jätab tänusõnad täiesti vahele ja asub asja kallale.

Milliseid kõvu sõnu Paulus kasutab, mis näitavad, kui võrd suur on ta mure Galaatias toimuva pärast? Loe Gl 1:6–9; 5:12.

Paulus ei hoia galaatlaste puhul tagasi ühtki süüdistavat sõna. Lühidalt ütleb ta neile, et nad on süüdi kristlaseks saamise kutse reetmises. Tegelikult kasutati 6. salmis esinevat sõnaühendit *pöördute ära* sageli sõdurite kohta, kes deserteerusid armeest ja loobusid seega ustavusest oma riigile. Paulus ütleb, et vaimulikud mõttes olid galaatlased ülejooksid, kes pöörasid selja Jumalale.

Kuidas jätsid galaatlased Jumala maha? Sellega, et pöördusid mingi muu evangeeliumi poole. Paulus ei ütle siin, et on rohkem evangeeliume kui üks, vaid et koguduses oli mõningaid, kes – õpetades, et usust Kristusesse ei piisanud (Ap 15:1–5) – käitusid nii nagu oleks veel muu evangeelium. Paulust ärritab evangeeliumi selline väänamine niivõrd, et ta soovib, et Jumala needuse alla langeks igaüks, kes jutlustab mingit teistsugust evangeeliumi! (Gl 1:8.) Paulus on selles küsimuses nii resoluutne, nii kõigutamatu, et ta ütleb sama veel teist korda (Gl 1:9).

Tänapäeval on meiegi kogudusel (mõnes paigas) kaldumus rõhutada kogemust rohkem kui õpetust. Kõige olulisem (öeldakse meile) on meie kogemus, meie suhe Jumalaga. Nii tähtis kui kogemus ka on, mida räägib Pauluse poolt siin kirjutatu meile õige õpetuse, doktriini, olulisusest?

Neljapäev, 6. juuli

Pauluse evangeeliumi päritolu

Tulitekitajad Galaatias väitsid, et Pauluse evangeeliumi ajendas tegelikult tema soov omandada kaasinimeste tunnustus. Mida teinuks Paulus oma kirjas teisiti juhul, kui ta taotlenuks paljast inimlikku heakskiitu? Pea silmas ka Gl 1:6–9, 11–24.

Miks Paulus ei nõudnud, et paganlusest uskutulnud ümber löigataks? Pauluse vastased väitsid, et Paulus ei nõudnud seda, sest tahtis iga hinna eest saada uskupöördunud. Ehk mõtlesid nad, et kuna Paulus teadis paganate keeldumist ümberlõikamisest, ei nõudnud ta seda. Ta oli inimeste meele järgi! Vastasleeri oletusele vastab Paulus kõvade sõnadega, mida ta oli äsja kasutanud salmides 8 ja 9.

Juhul kui ta otsinuks heakskiitu, vastanuks ta kindlasti teisiti.

Miks ütleb Paulus, et on võimatu olla Kristuse järelkäija samal ajal, kui püüad meeldida inimestele?

Pärast Pauluse-poolset kinnitamist 11. ja 12. salmis, et ta sai oma evangeeliumi ja autoriteedi otse Jumalat, kuidas avavad tema sõnad salmides 13–24 selle mõtte?

Salmides 13–24 paneb Paulus kirja enda eluloo seiku enne uskutulekut (salmid 13, 14), uskutulekul (salmid 15, 16) ja pärast seda (salmid 16–24). Paulus väidab, et iga nimetatud sündmust ümbritsevad olud teevad täiesti võimatuks ükskõik kelle jaoks väita, et ta sai oma evangeeliumi kelleltki teiselt peale Jumala. Paulus ei istu käed rüpes ega luba kellelgi halvustada oma sõnumit tema kutsumises kahtlemise kaudu. Ta teab, mis temaga juhtus, ta teab, mida teda õpetama kutsuti, ja ta teeb seda, hinnast hoolimata.

Kui kindel oled sina Kristuselt saadud kutses? Kuidas kindlalt teada, mida tegema on Jumal sind kutsunud? Samas, olles küll kindel oma kutsumises, miks pead õppima kuulama kaasinimeste nõuannet?

Reede, 7. juuli

Toetav mõte: „Peaaegu igas koguduses oli liikmeid, kes olid sünni poolest juudid. Sellistele uskutulnutele oli juudi õpetajatel kerge ligineda ja nende kaudu said nad kogudustes kanda kinnitada. Pühakirja väidetega oli võimatu ümber lükata usuõpetuspunkte, mida õpetas Paulus; seetõttu võtsid nad abiks vägagi häbitud vahendid, et töötada vastu tema mõjule ja nõrgestada tema autoriteeti. Nad teatasid, et ta ei ole olnud Jeesuse jünger ega ole saanud Temalt otsesest korraldust; ja ometi lubab ta endale selliste õpetuste õpetamist, mis on otseselt vastu Peetruse, Jaakobuse ja teiste apostlite poolt kalliks peetuile...

Pauluse meel oli ärevil, kui ta nägi kurja, mis ähvardas kiiresti neid kogudusi hävitada. Ta kirjutas viivitamatult galaatlastele, tõi esile nende väärted ja noomis väga tõsiselt neid, kes olid usu hüljanud.“ – Ellen G. White, „*Sketches From the Life of Paulus*“, lk 188, 189.

Küsimused aruteluks:

1. Lugege klassis ette oma kirjutised, mis on evangeelium teie meelest. Mida saame üksteise kirjutistest õppida?

2. Tervituses galaatlastele teatab Paulus, et Jeesuse surm toimus teatud põhjusel. Mis oli põhjus ja milline tähendus on sellel meie jaoks tänapäeval?

3. Gl 1:14 ütleb Paulus, et ta oli äärmiselt innukas oma vanemate pärimuste suhtes. „Pärimuste“ all mõtleb ta tõenäoliselt variseride suulisi pärimusi. Milline koht (kui üldse mingi) on pärimustel meie usus? Millise hoiatuse pakub Pauluse kogemus ehk meie jaoks täna pärimuste küsimuses tervikuna?

4. Miks oli Paulus nii ilmselt „sallimatu“ nende suhtes, kes uskusid teisiti sellest, mida tema ütles või tegi? Loe veelkord seda, mida ta kirjutas nende kohta, kellel oli evangeeliumist teistsugune nägemus. Kuidas vaataks meie kogudus täna kellelegi, kellel on nii tugev ja kompromissitu hoiak?

Kokkuvõte: Valeõpetajad Galaatias püüdsid kahjustada Pauluse tööd väitega, et tema apostliamet ja evangeelne sõnum ei olnud Jumalast antud. Paulus astub mõlemale süüdistusele vastu galaatlastele kirjutatud kirja sissejuhatavates salmides. Ta teatab julgelt, et pääste saamiseks on ainult üks tee, ja kirjeldab, kuidas tema uskutulekuga seotud sündmused selgitavad, et tema kutsumine ja evangeelium saab pärineda ainult Jumalalt.

Õhkkond pingestus. Mõni riukukk ähvardasid ristitavaid kaigastega. „Me ei taha oma külla kristlasi,“ karjus üks mees. „Meil on meie oma jumalad ja oma jumalateenistused. Te ei tohi käia selliste meeste järel, kes oma usku siia õpetama on tulnud. Te peate esivanemate teed mööda astuma.“

„Näib, et meil täna ristimist ei toimu,“ sosistas üks pastor teisele. „Võib-olla on mõttekas teisel päeval uuesti tulla.“

Just siis kuulsid pastorid üle vihase rahvahulga hüüete kõlamas noore naise häält. Rääkijaks oli Rebecca Tudu, üks ristitavatest. „Mitte keegi ei peata mind täna ristitud saamast,“ hüüdis ta. „Elame vabal maal. Teenin seda Jumalat, keda valin teenida. Mina valin Jeesuse Kristuse ja ma lähen lasen ennast täna ristida, meeldigu see teile või mitte.“

Seda öelnud, marssis Rebecca jõugu keskelt läbi ja suundus koosolekusaali. Ükski meestest ei liigutanud ega peatanud teda. Tema kartmatut meelsust nähes järgnesid ülejäänud 15 ristitavat talle.

Need 16 uut usklikku ristiti sel päeval vihaste külaelanike pilkude all. Usklikud, keda julgustas Püha Vaim ja Rebecca vapper käitumine, astusid julgelt Jeesuse Kristuse poolele.

Benjamin oli sellel päeval ristitavate hulgas. Tema ristimine tõi ta ellu veel ühe ime. Enne ristimist oli ta silmanägemine nii vilets, et ta nägi väga ähmaselt. Pärast ristimist aga paranes tema nägemine ja nüüd suudab ta Piiblit raskusteta lugeda.

„Kaks korda on Jumal ennast mulle ilmutanud,“ tunnistas Benjamin. „Mul ei ole kahtlust, et Jumal on elav Jumal ja kuuleb mu palveid.“ Suur osa Benjaminini ajast kulub naaberkülade inimestele tunnistamise tähe all.

Nädal pärast ristimist läks Rebecca oma kodukülla, et rääkida oma vanematele, mida ta viimaste nädalate jooksul teada oli saanud. Ta jagas Piibli tõdesid, mis olid tema jaoks kallihinnalised, ning rääkis neile ristimispäeval toimunud. Vanemad tahtsid õhinal Jumalast rohkem teada saada ja palusid, et Rebecca kutsuks pastorid nende külla neidki õpetama.

Pastorid tulid ja õpetasid mitme nädala jooksul Rebecca vanemaid. Ühel õnnelikul päeval seisis Rebecca jõekaldal ning vaatas, kuidas tema ema ja isa ristiti. Ka tema kaks venda langetasid otsuse koos mitme inimesega Rebecca külast.

*Loo autor C. S. Marandi oli enne pensionile jäämist
Bihari piirkonna esimees Ranchis, Indias.*

Evangeeliumi kooskõla

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 2:1–14; IKr 1:10–13; IMs 17:1–21, Jh 8:31–36; Kl 3:11.

Meelespeetav tekst: „Tehke mu rõõm täielikuks sellega, et te mõtlete ühtmoodi, et teil on sama armastus, et olete üksmeelsed ja ühtviisi mõtlejad“ (Fl 2:2).

Protestantlik reformaator John Calvin uskus, et lõhestatus ja kildkondlikkus olid kuradi peamised koguduse vastu suunatud võtted ning ta hoiatas, et kristlased peaksid vältima kirikulõhet ehk skismat nagu katku.

Kuid kas kooskõla tuleks säilitada tõe hinnaga? Kujutage ette, kui Martin Luther, protestantliku reformatsiooni isa, oleks ühtsuse nimel valinud lahtiütlemise oma seisukohast – päästetud saab ainult usu kaudu –, kui ta viidi Wormsi Riigipäeva ette kohtuprotsessile.

„Oleks reformaator järele andnud üheski punktis, võinuks Saatan ja tema väed saavutada võidu. Lutheri vankumatu kindlus sai kogudusele ikkest vabastamise vahendiks ja uue ajastu alguseks.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 166.

Gl 2:1–14 leiame apostli tegemas kõik, mis tema võimuses, et säilitada apostelliku ringi kooskõla keset nii mõnegi uskliku katseid see hävitada. Kuid nii tähtis kui see kooskõla Pauluse jaoks ka oli, keeldus ta selle saavutamiseks ohtu seadmast evangeeliumi tõde. Kuigi ühtsuse sees on ruumi erisustele, ei tohi selle käigus teha kunagi järeleandmisi evangeeliumis.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 15. juuliks.

Loe 1Kr 1:10–13. Mida räägivad need salmid meile sellest, kui tähtsaks pidas Paulus kooskõla koguduses?

Kummutanud väited, et tema evangeelium polegi Jumalalt saadud, suunab Paulus Gl 2:1, 2 tähelepanu teisele tema vastu suunatud süüdistusele. Valeõpetajad Galaatias väitsid, et Pauluse evangeelium ei sobinud kokku sellega, mida Peetrus ja teised apostlid õpetasid. Nad ütlesid, et Paulus oli usust taganeja.

Sellele süüdistusele vastates meenutab Paulus enda reisi Jeruusalemma vähemalt neliteist aastat pärast uskutulekut. Ehkki ei ole täiesti kindel, mis aastal see rännak toimus, polnud vanal ajal ükski retk kergete killast. Juhul, kui ta rändas maad mööda Antiookiast Jeruusalemma, võis kolmesaja miili pikkusele teekonnale kuluda vähemalt kolm nädalat ning see võis tähendada igasuguseid raskusi ja ohte. Ometi võttis Paulus raskustest hoolimata selle tee ette ja mitte apostlite, vaid Vaimu kutsel. Sealoleku ajal esitas ta oma evangeeliumi apostlitele.

Miks ta seda tegi? Kindlasti mitte sellepärast, et tal olnuks kahtlusevarju selle suhtes, mida ta õpetas. Kindlasti ei vajanud tema neilt mingit taaskinnitust. Oli ta ju kuulutanud sedasama evangeeliumi juba neliteist aastat. Ning ehkki ta ei vajanud nende luba ega heakskiitu, hindas ta kõrgelt kaasapostlite toetust ja julgustust.

Niisiis ei rünnanud süüdistus, et Pauluse sõnum oli teistsugune, mitte ainult teda ennast, vaid ka apostlite ja koguduse kooskõla tervikuna. Apostelliku kooskõla säilitamine oli elutähtis, sest lõhe Pauluse ja paganatele suunatud misjoni ning Jeruusalemmas oleva emakoguduse vahel olnuks hävitavate tagajärgedega. Kui poleks olnud sõprust paganatest ja juutidest pärit kristlaste vahel, siis „oleks Kristus lõhki rebitud ja kogu energia, mida Paulus oli asjasse pannud ning lootis panna selleks, et paganlik maailm evangeliseerida, oleks nurjunud.“ – F. F. Bruce, *The Epistle to the Galatians* (Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Publishing Company, 1982), lk 111.

On mõningaid teemasid, mis ähvardavad koguduse kooskõla tänapäeval. Mis need on? Olles need sõnastanud, on aga veel tähtsam see, kuidas me nendega tegeleme. Millised teemad on ühtsusest tähtsamad?

Miks oli ümberlõikamine niisugune tuline vaidlusküsimus Pauluse ja teatud juutkristlaste vahel? Vaata 1Ms 17:1–22; Gl 2:3–5; 5:2, 6; Ap 15:1, 5. Miks pole kuigi raske mõista, kuidas osa kristlasi uskus, et paganatelgi oli see vaja läbi teha?

Ümberlõikamine tähistas lepingusuhet, mille Jumal tegi Aabrahamiga – juudi rahva esiisaga. Ehkki ümberlõikamine käis ainult Aabrahami meessoost järeltulijate kohta, kutsus Jumal endaga lepingusuhetesse igaiht. Ümberlõikamise tähis anti Aabrahamile 1Ms 17. peatükis. See toimus pärast Aabrahami kohutavat katset aidata Jumalal täita töotus Aabrahamile poja andmisest; Aabraham oli püüdnud saada lapse isaks oma naise egiptlannast orjataru kaudu.

Ümberlõikamine oli kohane lepingumärk. See tuletas meelde, et inimeste kõige paremini kavatsatud plaanid ei saa iialgi teostada seda, mida Jumal on töotanud. Väliselt näha olev ümberlõikamine pidi sümboliseerima südame ümberlõikamist (5Ms 10:16; 30:6; Jr 4:4; Rm 2:29). See kujutab iseenda usaldamisest loobumist ja selle asemel ustavat Jumalast sõltumist.

Pauluse ajal oli ümberlõikamine aga muutunud rahvusliku ja religioosse kuuluvuse hinnatud märgiks ega olnud enam see, mida algselt tähistama pidi. Umbes sada viiskümmend aastat enne Jeesuse sündi sundisid liigagarad patrioodid kõiki Palestiinas elavaid ümberlõikamata juute laskma ennast ümber lõigata, kuid vähe sellest – nad nõudsid sedasama ka kõikide nende võimupiirkonda jäävate ümberkaudsete rahvaste meeste suhtes. Mõned uskusid lausa, et ümberlõikamine oli pääsemise tagatis. Seda on näha vanaaja epigrammidest, mis kuulutasid julgelt umbes nii: „Ümberlõigatud mehed ei lähe Gehennasse [põrgusse].“ – C. E. B. Cranfield, *A Critical and Exegetical Commentary on the Epistle to the Romans* (Edinburgh: T. and T. Clark Ltd., 1975), lk 172.

Oleks viga arvata, et Paulus oli vastu ümberlõikamisele kui sellisele. Paulus seisis vastu pealekäimisele, et paganad tuleb ümber lõigata. Valeõpetajad ütlesid: Kui te ei lase endid Moosese kombe järgi ümber lõigata, siis te ei või pääseda“ (Ap 15:1). Probleem ei olnud seega tegelikult ümberlõikamises, vaid päästmises, lunastuses. Küsimus oli: Kas päästetud saab ainult usust Kristusesse või teenib selle mõneti ära inimese kuulekus?

Küllap ei ole ümberlõikamine tänase päeva vaidlusküsimus. Kuid siiski, milliste sarnaste probleemidega me praegusel ajal koguduses heitleme?

Loe Gl 2:1–10. Paulus ütleb, et valevennad „on kõrvalt tulnud varitsemata meie vabadust, mis meil on Kristuses Jeesuses, et meid orjastada“ (Gl 2:4). Millest kristlased vabad on? Loe Jh 8:31–36; Rm 6:6,7; 8:2, 3; Gl 3:23–25; 4:7, 8; Hb 2:14, 15. Kuidas me isiklikult seda vabadust päriselt kogeme?

Vabadus kui kristlikku kogemust kirjeldav mõiste on Pauluse jaoks oluline mõiste. Ta kasutab seda sõna palju tihemini kui keegi teine Uue Testamendi kirjutajatest ning galaatlastele adresseeritud kirjas esinevad sõnad *vaba* ja *vabadus* korduvalt. Kristlase jaoks tähendab vabadus vabadust *Kristuses*. See on võimatus elada elu, mis on takistamatult pühendatud Jumalale. See sisaldab vabadust enda patuse loomuse soovide orjusest (Rm 6. ptk), vabadust seaduse hukkamõistust (Rm 8:1, 2) ja vabadust surma võimusest (1Kr 15:55).

Apostlid nõustusid, et Paulusele „on usaldatud evangeeliumi kuulutamise ümberlõikamatutele nõnda nagu Peetrusele ümberlõigatutele kuulutamise“ (Gl 2:7). Mida annab see mõista koguduses oleva kooskõla ja mitmekesisuse kohta?

Apostlid tunnistasid tõsiasja, et Jumal oli kutsunud Pauluse kuulutama evangeeliumi paganatele, samamoodi nagu Ta oli kutsunud Peetruse kuulutama seda juutidele. Mõlemal puhul oli evangeelium üks ja sama, kuid mil viisil seda kuulutati, olenes inimestest, kelleni apostlid püüdsid jõuda. Evangeelium toob esile „selle üksiolemise, mis on kristliku kooskõla alus, just ühtsus erisuses.“ James D. G. Dunn, *The Epistle to the Galatians* (Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, Inc., 1993), lk 106.

Kui avatud tuleks meil olla evangeeliumi kuulutamise ja tunnistamise meetoditele, mis eemaldavad meid enda „mugavustsoonist“? Kas on evangeeliumi kuulutamise vorme, mis sind häirivad? Kui jah, siis mis need on, miks need sind häirivad ja kuidas me teame, kas uus meetod on hea?

Kolmapäev, 12. juuli

Vastuseis Antiookias (Gl 2:11–13)

Mõni aeg pärast Pauluse arupidamist Jeruusalemmas külastas Peetrus Antiookiat Süürias, kus asus esimene paganatest pöördunute kogudus ning mis oli Apostlite tegude raamatus kirjeldatud Pauluse misjonitöö lähtekoht. Seal olles sõi Peetrus meeleldi koos pagankristlastega, kuid siis, kui Jaakobuse juurest saabus kohale rühm juutkristlasi, muutis Peetrus (kartes, mida nemad mõelda võivad) täielikult oma käitumist.

Miks oleks Peetrus pidanud mõistlikum olema? Võrdle Gl 2:11–13 ja Ap 10:28. Mida räägib tema teguviis sellest, kui tugevad võivad sissejuurdunud kultuur ja pärimus meie elus olla?

Mõned on ekslikult arvanud, et Peetrus ja koos temaga teised juudid lakkasid täitmast Vanas Testamendis antud seadusi puhta ja ebapuhta liha asjus. Aga tegemist ei paista olevat sellega. Juhul kui Peetrus ja kõik juutkristlased oleksid loobunud juutide toitumisseadustest, oleks koguduses tõusnud kindlasti suu lärm. Ja kui nii, siis oleks sellest kindlasti midagi kirja pandud, kuid vastavaid andmeid ei ole. Palju tõenäolisem on, et probleem oli paganatega ühes lauas söömisel. Kuna suure osa juutide meelest olid paganad rüvedad, ebapuhtad, oli paljudel harjumuseks vältida, nii palju kui võimalik, seltskondlikku koosviibimist nendega.

Peetrus oli sama probleemiga ise maadelnud ning ainult Jumalalt saadud nägemus aitas seda talle selgeks teha. Olles astunud Rooma väepealik Korneeliuse majja, ütles Peetrus talle: „Küllap te teate, et juuda mehel on lubamatu suhelda muulasega või minna tema juurde. Aga Jumal on mulle selgeks teinud, et ühtegi inimest ei tohi nimetada halvaks ega rüvedaks“ (Ap 10:28). Ehkki Peetrus mõistis seda, kartis ta niivõrd oma kaasmaalasi solvata, et pöördus vanale rajale tagasi. Siit nähtub, kui tugev oli Peetruse elus kultuuri ja pärimuse tõmme.

Paulus aga nimetas Peetruse teguviisi just selleks, mis see oli: kreeka keelne sõna, mida ta Gl 2:13 kasutab, on *hypocrisy*. Ta ütles, et isegi Barnabase „tõmbas see silmakirjatsemine kaasa“. Kõvad sõnad ühelt jumalamehelt teisele.

Miks on väga kerge olla silmakirjalik? (Kas mitte seepärast, et kaldume olema pimedad oma vigade suhtes, samas aga vaatame agaralt kaasinimeste vigu?) Missugust silmakirjalikkust sa oma elus leiad? Tähtsam aga, kuidas selle ära tunned ja siis välja juurid?

Olukord Antiookias oli kindlasti pingeline: kahe koguduse juhi – Pauluse ja Peetruse – vahel oli avalik vastuseis. Ja Paulus ei hoiu midagi tagasi, kui ta kutsub Peetrust üles oma käitumise kohta aru andma.

Kuidas põhjendab Paulus avalikku vastuseisu Peetrusele? Gl 2:11–14.

Pauluse pilgu läbi polnud probleem selles, et Peetrus oleks otsustanud süüa Jeruusalemmast tulnud külalistega. Vana-aja külalislahkuse kombes kindlasti midagi niisugust nõudsidki.

Vaidlusküsimuseks oli „evangeeliumi tõde“. See tähendab, et tegemist polnud seltskondliku suhtlemise ehk lõunastamise kombega. Peetruse teguviis häbistas sõna otseses mõttes kogu evangeeliumi sõnumit.

Loe Gl 3:28 ja Kl 3:11. Kuidas aitab nendes salmides sisalduv tõde meil Pauluse karmi reaktsiooni mõista?

Selle käigus, kui Paulus kohtus Jeruusalemmas Peetruse ja teiste apostlitega, olid nad jõudnud järeldusele, et paganad võisid saada osa kõigist õnnistustest Kristuses, ilma et nad peaksid end esmalt ümber löigata laskma. Peetruse nüüdne teguviis seadis selle kokkuleppe ohtu. Kui juutkristlased ja pagankristlased olid kord juba liitunud avaliku sõpruse keskkonnas, siis nüüd jagunes kogudus kaheks ja selle varjus oli oht, et kogudus võib tulevikus lõheneda.

Pauluse meelest vihjas Peetruse käitumine sellele, et pagankristlased olid parimal juhul teisejärgulised usklikud, ning ta uskus, et Peetruse teguviis seab paganate lõimumise tugeva surve alla juhul, kui nad tahtsid kogeda täit sõprust. Niisiis ütleb Paulus: „Kui sina, kes sa oled juut, elad paganate kombel, aga mitte juudi kombel, miks sa siis sunnid paganaid juudi kombeid pidama?“ (Gl 2:14, ESV). Fraasi „elada juudi kombel“ võib sõna-sõnalt tõlkida kui „juudipäraseks teha“. Selle sõnaga väljendati tavaliselt „juutliku eluviisi omaksvõtmist“. Seda kasutati paganate puhul, kes käisid sünagoogis ja võtsid osa muudest juudi traditsioonidest. See oli ka põhjus, miks Pauluse vastaseid Galaatias, keda tema nimetab valevendadeks, nimetati sageli „juudipäraseks tegijaiks“.

Peetruse teguviis oli juba piisavalt halb, kuid sellele lisandus Barnabase takerdumine samasse käitumisse – ja ka tema pidanuks olema mõistlikum. Väga selge näide „kaaslaste surve“ tugevusest! Kuidas õpime ennast kaitsma, et meie ümber olevad inimesed ei kallutaks meid valesse suunda?

Reede, 14. juuli

Toetav mõte: Koguduses oleva kooskõla ja mitmekesisuse teemaga veel rohkem tegelemiseks loe Ellen G. White'i raamatust *Counsels to Writers and Editors* lõiku „Investigation of New Light“, lk 45, 47; *Valitud kuu-lutused* 1. raamatust lõiku „Algsete avalduste selgitus“, lk 75; raamatust *Evangeeliumi töölised* lõiku „Taktitunne“, lk 117–119 ja *1888 Materjals* 3. kd lõiku „Manuscript Release 898“, lk 1092, 1093.

„Isegi parimad inimesed, kui nad lähevad isevooluteed, teevad tõsiseid vigu. Mida suurem vastutus on ühele inimesele antud, mida kõrgem on tema koht käskida ja kontrollida, seda rohkem pahandust ta kindlasti teeb meelte ja südamete rikkumisel, sel juhul, kui ta hoolikalt ei järgi Issanda teed. Antiookias valmistas Peetrus pettumuse aususe põhimõtetest kõrvalekaldumisega. Paulusel tuli näost näkku vastu panna tema õonestavale mõjule. See lugu on kirja pandud sellepärast, et see teistele kasuks oleks ning et see õppetund oleks pühalikuks hoiatuseks juhtivatel kohtadel olevatele inimestele, et nemad ei libastuks aususes, vaid jääksid põhimõttekindlaks.“ – Ellen G. White'i märked koguteoses *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, lk 1108.

Küsimused aruteluks:

1. Väga vähesed inimesed naudivad vastasseisu, kuid mõnikord on see vajalik. Millistes olukordades peab kogudus hukka mõistma eksituse ja distsiplineerima neid, kes keelduvad ennast parandamast?

2. Samal ajal, kui seitsmenda päeva adventistide kogudus ülemaailmselt kasvab, muutub see ka järjest mitmekesisemaks. Milliseid samme saab kogudus astuda, tagamaks, et kooskõla sellise mitmekesisuse juures kaduma ei läheks? Kuidas õppida omaks võtma ja lausa rõõmu tundma meie keskel olevast kultuuride ja traditsioonide mitmekesisusest, säilitades samal ajal kooskõla?

3. Millised on olulised osad, mida erinevates kultuurides evangeeliumi edastades ei tohi muuta, ja mis on need, mida võib muuta? Kuidas õppida vahet tegema selle vahel, mida peab alal hoidma, ja selle vahel, mida vajaduse korral võib käest lasta?

Kokkuvõte: Osa juutkristlaste pealekäimine, et paganad tuleb ümber lõigata, kui nad soovivad saada Kristuse õigeteks järelkäijateks, ohustas tõsiselt algristikoguduse kooskõla. Selle asemel, et lasta sel probleemil kogudus kaheks erinevaks liikumiseks jagada, töötasid apostlid käsikäes, hoolimata endi vahelistest lahkelistest, et tagada Kristuse ihu ühtseks jäämine ja evangeeliumi tõele ustavana püsimine.

David Pan hakkas lugema oma bengalikeelsest Piiblist sõnu: „Seitsmes päeva on Issanda, sinu Jumala hingamispäev.“ Traditsioonilise kristliku usu õpetajana üllatas Davidit see, et ta polnud kunagi varem neid sõnu märganud.

Mida see tähendas? Milline päev oli seitsmes? Davidi kalendri järgi oli seitsmendaks päevaks laupäev. Ta ei tundnud ühtki inimest, kes oleks Jumalat laupäeval teeninud. „Pean piiskopilt selle kohta küsima,“ ütles ta oma naisele Swarnale. „Kindlasti teab tema vastust.“

„Unusta ära, mida Piibel ütleb,“ andis piiskop Davidile nõu. „Jätka Jumala teenimist pühapäeval, nagu sa ikka oled teinud.“

Piiskopi vastus viis Davidi veel suuremasse segadusse. Miks piiskop minuga hingamispäeva üle arutleda ei tahtnud? imestas ta.

Jõudnud koju, rääkis David oma kimbatusest Swarnale. „Piibel ütleb selgelt, et me peame pühaks pidama seitsmendat päeva. Piiskop aga ei andnud mulle rahuldavat vastust selle kohta, miks me pühapäeval Jumalat teenime. Ma ei tea, mida teha.“

„Võib-olla peaksime selle pärast paastuma ja palvetama,“ soovitas Swarna. „Juhul, kui me teenime Jumalat valel päeval, siis Jumal näitab seda meile.“ David ja Swarna paastusid ja palvetasid, kuid veendumus püsis, et neil tuleks Jumalat teenida seitsmenda päeva hingamispäeval.

Järgmisel päeval tuli neile külaline. „Kas olete kunagi kuulnud, et mingis kirikus teenitaks Jumalat laupäeviti, nädala seitsmendal päeval?“ küsis David külaliselt.

„Jah,“ vastas külaline. „Calcuttas on kirik, kus toimuvad jumalateenistused laupäeviti.“ Külaline andis neile kiriku aadressi.

Järgmise laupäeva hommikul läksid David ja Swarna Calcuttasse ning leidsid selle kiriku. Nende heameeleks olid inimesed seal koos Piiblit uurimas. Pärast jumalateenistust läks abielupaar külla Johni-nimelisele äri-mehele ja tema naisele. Vestluse käigus rääkisid David ja Swarna neile oma tööotsingutest. „Tahame, et keegi tuleks meie koju ja räägiks meile rohkem sellest, kuidas laupäeva pidada,“ ütles David.

„Me tuleme,“ lubas John.

Varsti pärast seda kohtusid David ja Swarna oma kodus Johni ja veel ühe mehega. Üsna pea palusid David ja ta pere, et John ja ta sõber peaksid nende kodus hingamispäeviti jumalateenistust. Veel osa inimesi Calcutta kogudusest tulid abielupaari nende tööotsingutes toetama.

Olles rahul, et seitsmenda päeva adventistide kogudus õpetas Piibli tõde, lahkus David oma kirikuõpetaja ametist ja hakkas kaasinimestele rääkima hingamispäevast. Pärast seitse kuud kestnud piibliuurimisi ristiti David ja Swarna koos mitme inimesega, kellele nad oma uuest usust olid rääkinud. *Jät kub*

Õigeksmõistmine üksnes usust

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 2:15–21; Ef 2:12; Fl 3:9; Rm 3:10–20; IMs 15:5, 6; Rm 3:8.

Meelespeetav tekst: „**Ma olen ühes Kristusega risti löödud; nüüd ei ela enam mina, vaid Kristus elab minus. Ja mida ma nüüd elan ihus, seda ma elan usus Jumala Pojasse, kes mind on armastanud ja on iseene se loovutanud minu eest**“ (Gl 2:19–20).

Nagu möödunud nädalal nägime, vastandus Paulus Peetrusele Antiookias avalikult sellepärast, et usk, mille eest Peetrus seisis, ja käitumine, mis ilmsiks tuli, ei läinud omavahel kokku. Peetruse otsus mitte enam süüa koos endiste paganatega andis mõista, et nad olid parimal juhul teisejärgulised kristlased. Tema teod viitasid sellele, et juhul, kui nad tõesti tahtsid kuuluda Jumala perekonda ning nautida täit armulaua-aosaduse õnnistust, tuli neil kõigepealt läbi teha ümberlõikamistoiming.

Mida Paulus sellises pingestunud olukorras Peetrusele tegelikult ütles? Selle nädala õppetükis uurime tõenäolist kokkuvõtet sellest, mis toimus. Kõnealune tekstilõik on Uue Testamendi üks sisutihedamaid ning ühtlasi äärmiselt tähelepanuväärne, sest see toob meid esimest korda kokku puutesse paljude sõnade ja fraasidega, mis on põhilised nii evangeeliumi mõistmiseks kui ka Pauluse galaatlastele kirjutatud kirja muudest osadest arusaamiseks. Sellisteks võtmesõnadeks on õigeksmõistmine, [*Kristuse*] õigus, seaduse teod, uskumine ja mitte lihtsalt usk, vaid usk Jeesusesse.

Mida Paulus nende mõistete all mõtleb ja mida need meile lunastusplaani kohta õpetavad?

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 22. juuliks.

Paulus kirjutab Gl 2:15 nii: „Meie oleme sünnilt juudid ega ole patused paganast“ (ESV). Mida ta sellega öelda tahab?

Pauluse sõnu tuleb mõista nende kaastekstis. Püüdes võita enda poolele oma kaasjuutidest kristlasi, alustab Paulus sellega, millega nad nõus on – traditsioonilise vahetegemisega juutide ja paganate vahel. Juudid olid Jumalast valitud, neile usaldati Tema seadus ja nad tundsid rõõmu Temaga lepingusuhtes olemise eelistest. Paganad olid seevastu patused; Jumala seadus ei ohjeldanud nende käitumist ning nad olid ilma tõotuse lepinguta (Ef 2:12; Rm 2:14). Kuigi paganad olid selgelt „patused“, manitseb Paulus 16. salmis juutkristlasi selles, et neile osaks saanud suur vaimulik au ei tee neid Jumalale vastuvõetavamaks, sest mitte kedagi ei mõisteta õigeks „seaduse tegudest“.

Paulus kasutab Gl 2:16, 17 neljal korral sõna õigeks mõistmal õigeks saama. Mida ta „õigeksmõistmise“ all silmas peab? Võta arvesse ka 2Ms 23:7 ja 5Ms 25:1.

Tegusõnaühend *õigeks mõistma* on Pauluse jaoks üks tähtsaim mõiste. Uues Testamendis esineb see kolmekümne üheksal korral, neist kaks-kümmend seitse on Pauluse kirjades. Kirjas galaatlastele kasutab ta seda üheksal korral, sealhulgas neli viidet Gl 2:16, 17s. *Õigeksmõistmine* on õiguslane termin, mida kasutavad kohtukojad. Sel puhul on kõne all kaalutud otsus, mille kohtunik ütleb välja siis, kui inimene kuulutatakse tema vastu tõstatatud süüdistusest õigeks. See on vastand *süüdimõistmisele*. Peale selle tähendab tõsiasi, et inimene „mõistetakse õigeks“, seda, et teda ka peetakse „õigeks“ – kuna sõnad *õige/õiglane* ja *õigus* tulenevad ühest ja samast kreeka sõnast. Seega hõlmab õigeksmõistmine rohkemat kui vaid armuandmist ehk andeksandmist; see on põhimõtteline kinnitus, et kõnealune isik on õige.

Mõningate juudi soost usklike jaoks aga oli õigeksmõistmine ka suhet väljendav. See keerles ümber nende suhte Jumalaga ja Tema lepinguga. Olla „õigeks mõistetud“ tähendas, et isikut peeti Jumala lepingukogukonna, Aabrahami perekonna ustavaks liikmeks.

Loe Gl 2:15–17. Mida Paulus sulle siin ütleb ja kuidas paigutad need sõnad oma kristlikku kogemusse?

Paulus ütleb Gl 2:16s kolmel korral, et inimest ei mõisteta õigeks „seaduse tegudest“. Mida ta mõtleb väljendi „seaduse teod“ all? Kuidas aitavad sellised kirjakohtad nagu Gl 2:16, 17; 3:2, 5, 10; Rm 3:20, 28 meil tema mõtet mõista?

Enne, kui mõista fraasi „seaduse teod“, on meil vaja aru saada, mida mõtleb Paulus sõnaga *seadus*. Pauluse kirjades leidub sõna *seadus* (kreeka keeles *nomos*) 121 korral. See võib viidata päris mitmele erinevale nähtusele, sealhulgas Jumala tahtele oma rahva suhtes, Moosese viiele raamatule, kogu Vana Testamendile või ka ainult üldpõhimõttele. Ometi kasutab Paulus terminit peamiselt selleks, et viidata tervele Jumala eeskirjade kogumikule, mis anti Moosese kaudu Jumala rahvale.

Seega mahutab fraas „seaduse teod“ endasse tõenäoliselt kõik nõuded Moosese kaudu Jumala poolt antud eeskirjades, mis puudutavad moraali või tseremoniaalset tegevust. Pauluse mõte on selles, et ükskõik kui kõvasti püüab keegi pidada ja täita Jumala seadust, ei ole meie kuulekus kunagi piisavalt hea, et Jumal meid õigeks mõistaks või et meid Jumala ees õigeks kuulutada saaks. Jumala seadus nõuab absoluutset ustavust mõttes ja teos ning mitte ainult mõne aja jooksul, vaid kogu aeg, ja mitte ainult mõnele Tema eeskirjale, vaid kõigile neile.

Kuigi fraasi „seaduse teod“ ei esine Vanas Testamendis ega leidu seda ka Uues Testamendis peale Pauluse kirjade, ilmnes oivaline kinnitus selle tähendusest seoses Surnumere kirjarullide avastamisega 1947. aastal. Surnumere kirjarullid on kirjutiste kogum, mida oli paljundanud eseenide nime all tuntud juutide rühmitus, kes elas Jeesuse ajal. Kuigi tekst on heebreakeelne, on ühel kirjarullil täpselt see fraas. Kirjarulli pealkirjaks on *Miqsat Ma'as Ha-Torah*, mida võiks tõlkida kui „Tähtsad seaduse teod“. Sellel kirjarullil on terve rida teemasid, mis põhinevad piibellikul seadusel ja mille eesmärgiks on ennetada pühade asjade ebapühaks muutumist. Muuhulgas on seal palju selliseid korraldusi, mis eristasid juudid paganatest. Lõpus teatab kirjarulli autor, et juhul, kui neid „seaduse tegusid“ täidetakse, „arvatakse sind õigeks“ Jumala ees. Erinevalt Paulusest ei paku see autor oma lugejatele õigust mitte usu, vaid käitumise põhjal.

Kuidas on sinu kogemus – kui hästi sina Jumala seadust pead? Kas sa pead seda enda hinnangul tõesti piisavalt hästi, et sind saaks Jumala ees õigeks mõista sinu seaduse pidamise põhjal? (Vaata Rm 3:10–21.) Kui ei, siis miks mitte ning kuidas aitab su vastus sul Pauluse siinsest mõttest aru saada?

„Ja et mind leitaks tema seest ega oleks mul oma õigust, mis tuleb Seadusest, vaid see õigus, mis tuleb Kristusesse uskumisest, see, mille Jumal annab usu peale“ (Fl 3:9).

Me ei peaks arvama, nagu oleksid juutkristlased tahtnud öelda, et usk Kristusesse ei olnud tähtis; nad kõik olid ju Jeesusesse uskujad. Neil kõigil oli usk Temasse. Nende käitumine aga näitas, et nad tundsid, nagu usust iseenesest ei piisaks, vaid seda tuleks *täiendada* kuulekusega, justkui lisaks meie kuulekus midagi juurde õigeksmõistmisele kui sellisele. Nad võisid väita, et õigeksmõistmine toimus mõlema, *usu ja tegude*, läbi. Meetod, mille põhjal Paulus vastandab korduvalt usu Kristusesse ja seaduse teod, kõneleb tema tugevast vastuseisust käsitlusele „nii see kui ka teine“. Usk ja üksnes usk on õigeksmõistmise alus.

Pauluse jaoks pole usk ka mingi puhtteoreetiline mõiste, vaid see on lahutamatult seotud Jeesusega. Tegelikult pakub fraas, mida Gl 2:16 kahel korral tõlgitakse kui „usk Kristusesse“, palju laiema tähenduse kui ükski tõlge suudab haarata. Kreeka keelest on see fraas sõna otseses mõttes tõlgitav kui Jeesuse „usk“ või „ustavus“. See otsene tõlge toob esile võimsa vastandamise, mille Paulus teeb seaduse tegude (mida meie teeme) ja Kristuse *teo* (mille Ta meie heaks sooritas) vahele. Jutt käib Kristuse tegudest, mida Ta enda kuulekuse kaudu (siit siis „Jeesuse ustavus“) meie heaks on teinud.

On tähtis meenutada, et usk iseenesest ei lisa õigeksmõistmisele midagi juurde; usk iseenesest ei pälvi tasu. Küll aga on usk vahend, millega hoiame kinni Kristusest ja Tema tegudest meie heaks. Meid mõistetakse õigeks mitte *meie usu* alusel, vaid Kristuse ustavuse alusel meie heaks, mille võtame usu kaudu omaks.

Kristus tegi seda, mida ühelgi inimesel pole õnnestunud teha: üksnes Tema oli Jumalale ustav kõiges, mida Ta tegi. Meie lootuseks on Kristuse ustavus, mitte meie oma. See on suur ja tähtis tõde, mis muuhulgas süütas protestantliku reformatsiooni – tõde, mis jääb tänasel päeval sama elutähtsaks, nagu see oli siis, kui Martin Luther seda sajandeid tagasi jutlustama hakkas.

Algne süüriakeelne tõlge annab Pauluse mõtte Gl 2:16 hästi edasi: „Sellepärast me teame, et inimest ei mõisteta õigeks seaduse tegudest, vaid usu kaudu Jeesusesse Messiasse, ja me usume Temasse, Jeesusesse Messiasse, et Tema usust, Messia omast, me saaksime õigeks mõistetud, ja mitte seaduse tegudest.“

Loe Rm 3:22, 26; Gl 3:22, Ef 3:12 ja Fl 3:9. Kuidas aitavad need salmid ja see, mida eelnevalt lugesime, saada meil aru hämmastavast tõest, et Kristuse ustavus meie heaks, Tema täiuslik kuulekus Jumalale, on meie päästmise ainus alus?

Kolmapäev, 19. juuli

Usu sõnakuulelikkus

Paulus teeb selgeks, et muidugi on usk kristlikus elus põhjanev. See on vahend, millega hoiame kinni töotustest, mis meil Kristuses on. Aga mis usk täpselt on? Mida see sisaldab?

Mida õpime usu päritolu kohta järgnevatest salmidest: IMs 15:5, 6; Jh 3:14–16; 2Kr 5:14, 15; Gl 5:6?

Ehtne piibellik usk on alati Jumalale vastamine. Usk ei ole mingisugune tunne või hoiak, mida inimesed ühel päeval otsustavad omaks võtta sellepärast, et Jumal seda nõuab. Vastupidi, tõeline usk lähtub südamest, mida liigutab Jumala headuse tajumine tänus ja armastuses. See on põhjus, miks siis, kui Piibel räägib usust, järgib usk alati seda, mida Jumal on algatanud. Näiteks on Aabrahami puhul usk tema vastus nendele imelistele töotustele, mida Jumal talle andis (1Ms 15:5, 6). Uues Testamendis ütleb Paulus samuti, et lõppkokkuvõttes on usu juured selles, kui tajume, mida Kristus meie heaks ristil tegi.

Kui usk on on vastus Jumalale, siis mida peaks selline vastus sisaldama? Mõttele, mida räägivad järgnevad kirjakohtad usu olemusest. Jh 8:32, 36, Ap 10:43; Rm 1:5, 8; 6:17, Hb 11:6; Jk 2:19.

Paljud inimesed peavad usku „uskumuseks, tõekspidamiseks“. Selline määratlus on probleemne, sest kreeka keeles on „usu“ kohta kasutatud sõna lihtsalt nimisõnaline vorm tegusõnast „uskuma, tõeks pidama“. Kasutada ühte sõnavormi selleks, et defineerida teist, on sama, mis öelda „usk on see, et sul on usku“. See ei ütle meile midagi.

Pühakirja hoolikas uurimine näitab, et usk kätkeb küll teadmised Jumala kohta, kuid ka vaimse loa või nõusoleku see teadmine omaks võtta. See on üks põhjus, miks on väga tähtis saada Jumalast korralik pilt. Väändunud mõttekäigud Jumala iseloomust teevad uskumise tegelikult keerulisemaks. Aga sellest pole küllalt, kui nõustume evangeeliu-miga puhtmõistuslikult, sest selles mõttes usuvad „kurjad vaimudki“. Õige usk mõjutab inimese eluviisi. Rm 1:5 kirjutab Paulus „kuulekusest usule“. Paulus ei ütle, et kuulekus on sama, mis usk. Ta peab silmas, et õige usk mõjutab kogu inimese elu, mitte ainult mõistust. Selles on pühendumine meie Issandale ja Päästjale Jeesusele Kristusele, vastupidi lihtsalt mingile reeglite loetelule. Usk on küll see, mida me usume, kuid sama palju ka see, mida me teeme ja kuidas elame ning keda usaldame.

Neljapäev, 20. juuli

Kas usk soodustab pattu?

Üks põhisüüdistuis Pauluse vastu oli see, et tema evangeelium õigeksmõistmisest üksnes usu kaudu julgustab inimesi pattu tegema (vaata Rm 3:8; 6:1). Kahtlemata arutlesid süüdistajad nii: juhul, kui inimesel ei ole vaja seadusest kinni pidada selleks, et Jumala poolehoidu võita, miks peaksid nad siis mõtlema sellele, kuidas nad elavad? Lutherilegi esitati samad süüdistused.

Kuidas vastab Paulus süüdistusele, et üksnes usust õigekssaamise õpetus julgustab patuselt käituma? Gl 2:17, 18.

Paulus vastab oma vastaste süüdistustele päris järsult: „Ei mingil juhul!“ Kuigi on võimalik, et inimene võib langeda pattu pärast seda, kui ta on Kristuse juurde tulnud, ei vastuta selle eest kindlasti mitte Kristus. Juhul, kui me seadusest üle astume, oleme ju meie seadusest üleastujad.

Kuidas kirjeldab Paulus oma kooskõla Jeesuse Kristusega? Mismoodi kummutab see vastus tema vastaste tõstatatud väited? Gl 2.19–21.

Paulus leiab, et tema vastaste arutluskäik on lihtsalt pöörane. Võtta Kristus usus vastu ei ole midagi lihtlabast; see ei ole taevane ütlen-etuson mäng, mille puhul Jumal loeb inimese õigeks, kuigi inimese elus pole tegelikku muutust. Vastupidi, Kristuse usu kaudu omaks võtmine on äärmiselt pöördeline. Selles peitub täielik kooskõla Kristusega – kooskõla nii Tema surma kui ka ülestõusmisega. Paulus ütleb, et vaimulikult rääkides lüüakse meid koos Kristusega risti ning meie vanad patused eluviisid, mis võrsusid isekusest, lõpetatakse (Rm 6:5–14). Lööme põhjalikult lahku möödanikust. Meid tehakse uueks (2Kr 5:17). Samuti äratatakse meid uuele elule Kristuses. Ülestõusnud Kristus elab meis ja teeb meid päev-päevalt Temaga sarnasemaks.

Usk Kristusesse pole ettekääne pattu teha, vaid kutse astuda palju sügavamasse ja sisukamasse suhtesse Kristusega, mida seadusepõhine religioon pakkuda ei saa.

Kuidas suhtud sina arusaama päästmisest üksnes usu kaudu, ilma seaduse tegudeta? Kas see hirmutab sind pisut, paneb sind mõtlema, et see võib saada patu vabandamiseks – või tunned sa sellest rõõmu? Mida räägib su vastus sellest, kuidas saad päästest aru?

Reede, 21. juuli

Toetav mõte: „Mulle on ikka ja jälle ilmutatud ohtu, et me rahvana huvitume valearusaamadest õigeksmõistmise kohta usu kaudu. Mulle on aastaid näidatud, et Saatan tegutseb eriliselt selle nimel, et kõnealuses küsimuses meeli segada. Pikalt on peatunud Jumala seadusel, seda on kogudusele esitatud peaaegu nagu aseainet Jeesuse Kristuse tundmisele ja Tema suhtest seadusega on räägitud peaaegu nagu Kaini ohvrist. Mulle on näidatud, et segatud ja segased arusaamad päästmisest on paljusid usust eemale hoidnud, sest evangeeliumitöölised on inimsüdameteni jõudmiseks tegutsenud ebaõigel viisil. Teemaks, millele mu meeli aastaid on üles kutsutud, on meie arvele pandud Kristuse õigus...”

Pole teist teemat, millel oleks vaja palju innukamalt peatuda, mida peaks palju sagedamini rõhutama ja palju kindlamalt kõikide meeltesse kinnistama, kui seda on tõsiasi, et pattulangenud inimestel on võimatu midagi ära teenida ka oma parimate heade tegudega. Pääste on üksnes usust Jeesusesse Kristusesse.“ – Ellen G. White, *Faith and Works*, lk 18, 19.

„Seadus nõuab õigust, ja selle on patune seadusele võlgu; kuid ta ei ole suuteline seda esitama. Ainus tee, kuidas ta võib saada õiguse, on usu kaudu. Usu kaudu saab ta tuua Jumalale Kristuse teened, ning Issand paneb oma Poja sõnakuulelikkuse patuse arvele. Kristuse õigus võetakse vastu inimese ebaõnnestumise asemel ning Jumal võtab vastu, andestab ja mõistab õigeks kahetseva, uskuva inimese, kohtleb teda nii nagu olnuks ta õige ja armastab teda nii nagu Ta armastab oma Poega.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk 367.

Küsimused aruteluks:

1. Esimeses ülalolevas tsitaadis ütleb Ellen G. White, et rohkem kui ühtki muud teemat tuleb rõhutada õigust usu läbi. Arutlege klassis, kas tema ütlused on meie jaoks tänapäeval sama kohased nagu need olid siis, kui ta need enam kui sada aastat tagasi kirjutas. Kui jah, siis miks?

2. Mõttele protestantlikule reformatsioonile ja Lutherile. Aeg, koht ja olukorrad olid küll erinevad, kuid miks oli tõde, mille Paulus siin esitas, ülitähtsaks vahendiks miljonite inimeste vabastamisel Rooma vaimulikest ahelaist?

Kokkuvõte: Peetruse käitumine Antiookias andis mõista, et endised paganad ei saanud olla õiged kristlased enne, kui nad polnud ümber lõigatud. Paulus tõi välja sellisest mõtlemisest tuleneva eksijärelduse. Jumal ei saa kuulutada kedagi õigeks inimese käitumise alusel, sest isegi parimad inimesed ei ole täiuslikud. Patused saab Jumala silmis õigeks mõista üksnes siis, kui võtame omaks selle, mille Jumal meie heaks Kristuses on teinud.

Abielupaar Sircarid olid sama koguduse liikmed, kus varem olid olnud ka David ja Swarna. Nemadki sattusid õhinasse tõdede üle, mida nad avastasid. „Me ei teadnudki, et Piiblis on kirjas midagi sellist,“ ütlesid nad. Ühtlasi said nad teada seda, et nad võisid ligineda Jumalale isiklikult palves ilma preestri või palveraamatu abita. See uudis erutas neid vägagi, sest nad olid kaua aega soovinud rääkida Jumalaga otse.

Ühel ööl ärkasid Sircarid oma 13aastase tütre kisa peale. Tüdrukul oli rinnus väga tugev valu, mis ei lakanud. Tema soigumine ja kisa panid murelikud vanemad kartma, et ta sureb.

„Mida teha?“ muretses proua Sircar. „Pole mingit võimalust praegu arstiabi saada ja hommikuks võib ta olla surnud.“

„Palvetame tema pärast,“ pakkus abikaasa. „Oleme teada saanud, et me ei vaja selleks preestrit; räägime olukorrast otse Jeesusele ja palume temalt tütrele tervist.“

Abikaasad põlvitasid haige tütre voodi äärde ja hüüdsid Jumala poole, et Tema nende tütre elu hoiaks. Pisarad voolasid mööda nende põski ja nad anusid härdalt, et Jumal neile kallist tütart puudutaks.

Äkki taipasid nad, et tütar oli soigumise lõpetanud. Selleks ajaks, kui vanemad „aamen“ ütlesid, oli ta uinunud. Isa ja ema olid veendunud, et Jumal oli nad juhtinud David Pani kodus toimuvatele piibliuurimistele. Nad osalesid seal pidevalt ja olid esimeses ristitavate grupis.

Lähedalasuvas külas palvetasid Victor ja tema naine, et keegi tuleks ja aitaks neil Piiblist aru saada.

Siis, ühel päeval, kutsus keegi seda abielupaari Davidi ja Swarna kodus toimuvatele piibliuurimistele. Victor ja ta naine olid kindlad, et Jumal oli saatnud selle külalise vastuseks nende palvele. Järgmisel laupäeval läksid nad Davidi koju koosolekule. „Hämmastav!“ ütles Victor, kui ta seal õpetatavat kuulis. „Ma saan Piiblist vastuseid küsimustele; küsimustele, millega ma aastaid maadelnud olen. Olen väga õnnelik.“

Sõnum levis Davidi ja Swarna kodu ümber paiknevates küldes kiiresti. Inimesed tulid ja koputasid nende uksele, paludes neil tulla ja õpetada neilegi, mida nad teada olid saanud.

Mõni aasta tagasi osalesid David ja Swarna Globaalmisjoni teerajajate väljaõppes ning said üheks kahekümnest Globaalmisjoni teerajajate meeskonnast, kes saadeti evangeeliumiga alevitesse ja küldesse. Nende ja teiste Globaalmisjoni teerajajate töö tulemusel on tuhanded inimesed õppinud tundma tõde Jeesuses ja nad on ristitud.

Vana Testamendi usk

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 3:1–14; Rm 1:2, 4:3, 1Ms 15:6; 12:1–3; 3Ms 17:11; 2Kr 5:21.

Meelespeetav tekst: „Ent Kristus on meid Seaduse needusest lahti ostnud, kui ta sai needuse meie eest – sest on kirjutatud: „Neetud on igäüks, kes puu küljes ripub” (Gl 3:13).

„Poisike oli teinud paadi, selle ilusti ära värvinud ja viimistlenud. Ühel päeval varastas keegi tema paadikese ära ja ta oli õnnetu. Kord pandimajast mööda minnes nägi ta oma paati. Õnnelikult jooksis poiss pandimaja pidaja juurde ja ütles: „See on minu paadike.“ „Ei,“ vastas pandimaja pidaja, „see on minu oma, sest ma ostsin selle.“ „Jah,“ ütles poiss, „aga see on minu oma, sest ma tegin selle.“ „No olgu,“ teatas pandimaja pidaja, „kui sa maksad mulle kaks dollarit, saad selle endale.“ Kaks dollarit oli suur raha poisikese jaoks, kellel polnud pennigi, kuid ta otsustas selle raha igal juhul kokku saada. Niisiis niitis ta muru ja tegi igasuguseid muid töid ning varsti oli raha koos.

Poiss jooksis pandimajja ja sõnas: „Ma tahan oma paati.“ Ta maksis raha ja sai oma paadi. Ta võttis paadi, kallistas ja musitas seda ning ütles: „Sa mu kallid paadike, ma armastan sind. Sa oled minu oma. Sa oled kahekordselt minu: mina tegin su ja nüüd olen ma su ostnud.“

Samasugune lugu on meiega. Teatavas mõttes oleme kahekordselt Issanda omad. Tema lõi meid ja me sattusime kuradi pandimajja. Siis tuli Jeesus ja ostis meid aukartust äratava hinna eest – mitte hõbeda ega kullaga, vaid oma kalli verrega. Me oleme Issanda omad loomise ja lunastamise poolest.“ – William Moses Tidwell, *Pointed Illustrations* (Kansas City, Mo.: Beacon Hill Press, 1951), lk 97.

Selle nädala õppetükk õppides valmistud hingamispäevaks, 29. juuliks.

Loe Gl 3:1–5. Võta allpool kokku see, mida Paulus neile ütleb. Mis mõttes on meil oht langeda samasugusesse vaimulikku lõksu – alustada õigesti ja langeda siis käsumeelsusesse?

Paljud kaasaegsed tõlkijad on püüdnud hoomata Pauluse sõnade – „mõistmatud galaatlased“ – mõtet 1. salmis. Sõna, mida Paulus kreeka keeles kirjutades tegelikult kasutab, on eestikeelsest veel kangem. Ta kasutab sõna *anoetoi* ning see on samast sõnatüvest, millest tuleneb sõna *meel, aru (nous)*. Sõna otseses mõttes tähendab see „meeletud/arutud“. Galaatlased ei mõelnud. Paulus ei lõpeta siinkohal, ta ütleb, et kuna nad nii mõistmatult toimivad, paneb see mõtlema, kas mõni võlur pole neid loitsinud. „Kes on teid ära sõnunud?“ Tema sõnadevalik võib vihjata lausa sellele, et lõpuks seisab nende olukorra taga kurat (2Kr 4:4).

Paulust hämmastab evangeeliumist ärataganenud galaatlaste juures kõige rohkem see, et nad teadsid, et pääste võrsus Kristuse ristist. Tegemist polnud millegagi, mida nad oleksid võinud unustada. Sõna, mida Gl 3:1 tõlgitakse kui „oli joonistatud“ või „on [silme ette] toodud“ (KJV), tähendab sõnasõnalises tõlkes „tahvelmärgistega“ või „maalitud“. Seda sõna kasutati igasuguste avalike teadaannete kohta. Pauluse sõnul oli rist tema jutlustes nii kesksel kohal, et galaatlased olid tegelikult näinud oma vaimusilmas Kristust ristilööduna (1Kr 1:23, 2:2). Teatavas mõttes ütleb ta, et oma tegevusega pööravad nad ristile selja.

Siis kõrvutab Paulus galaatlaste praegust kogemust ajaga, mil nad hakkasid uskuma Kristusesse. Ta teeb seda mõne retoorilise küsimuse kaudu. Kuidas nad said Vaimu, see tähendab, kuidas nad esimest korda kristlasteks said? Ja siis pisut teise nurga alt: Miks Jumal andis Vaimu? Kas sellepärast, et nad tegid midagi selle ärateenimiseks? Kindlasti mitte! Hoopis sellepärast, et nad uskusid häid sõnumeid sellest, mida Kristus oli juba nende heaks teinud. Olles nii hästi alustanud, mis paneb neid nüüd mõtlema, et neil tuleb toetuda oma tegevusele?

Kui sageli, juhul kui üldse, leiad sa ennast mõtlemas: Mul läheb päris hästi. Olen päris kindel kristlane. Ma ei tee seda ja ma ei tee toda... ja siis, kasvõi õhkõrnalt mõtled sa, et oled millegipärast päästetud saamiseks piisavalt hea? Mis on valesti?

Esmaspäev, 24. juuli

Pühakirja kindlal pinnal

Siiani on Paulus oma kirjas galaatlastele kaitsnud evangeeliumi õigeksmõistmisest usu läbi sel teel, et toetus kokkuleppele, milleni apostlid Jeruusalemmas jõudsid (Gl 2:1–10), ning isiklikule kogemusele galaatlaste endiga (Gl 3:1–5). Alates Gl 3:6 toetub Paulus nüüd Pühakirja tunnistusele, et anda oma evangeeliumile viimane ja lõplik kinnitus. Tegelikult koosneb Gl 3:6–4:31 üksteisest väljakasvavatest väidetest, mis võrsuvad Pühakirjast.

Mida peab Paulus silmas siis, kui ta kirjutab Gl 3:6–8 „Pühakirjast“? Võta arvesse ka Rm 1:2; 4:3; 9:17.

Oluline on meenutada, et ajal, mil Paulus galaatlastele kirjutas, ei olnud olemas Uut Testamenti. Kui Paulus räägib „Pühakirjast“, viitab ta reeglipäraselt Vanale Testamendile.

Vana Testamendi pühad kirjutised on Pauluse õpetustes tähtsal kohal. Ta ei näe neis mitte surnud teksti, vaid autoriteetset ja elavat Jumala Sõna. 2Tm 3:16 kirjutab ta: „Kogu Pühakiri on Jumala sisendatud.“ Sõna, mida tõlgitakse kui „sisendatud“, on *theopneustos*. Selle sõna esimene pool (*theo*) tähendab „Jumal“, teine pool aga „hingama/puhuma“. Pühakiri on „Jumala hingusega“. Paulus kasutab Pühakirja näitamaks, et Jeesus on töötatud Messias (Rm 1:2), andmaks juhiseid kristliku elu kohta (Rm 13:8–10) ja tõestamaks oma õpetuste maksvust (Gl 3:8, 9).

Raske on täpselt otsustada, mitusada korda Paulus Vanale Testamendile viitab, kuid viiteid leidub kõikides tema kirjades, välja arvatud kõige lühemates, kirjas Tiitusele ja Fileemonile.

Loe hoolikalt Gl 3:6–14. Leia tekstilõigud Vanas Testamendis, millele Paulus neis salmides viitab. Mida kõneleb loetu meile sellest, kui autoriteetseks peeti Vana Testamenti?

Kas leiad end vahel mõtlemas, et mõni Piibli osa on rohkem „sisendatud“ kui teised osad? Pauluse poolt 2Tm 3:16 esitatul põhjal varitseb seda mõtterada edasi minnes oht. Missugune see oht on?

Mida sa arvad, miks toob Paulus kõigepealt esile Aabrahami, kui ta laseb silmad Pühakirjast üle käia, et oma evangeeliumi sõnumit kinnitada? (Gl 3:6).

Aabraham oli judaismis keskne kuju. Ta oli enamat kui juudi rahva esiisa – Pauluse-aegsed juudid nägid temas ka eeskuju sellest, milline üks tõeline juut pidi olema. Paljud uskusid, et tema iseloomulikuks tunnuseks oli sõnakuulelikkus, kuid lisaks uskusid nad lausa seda, et Jumal oli kuulutanud Aabrahami õigeks kuulekuse pärast. Oli ju Aabraham jätnud maha oma kodumaa ja suguvõsa, nõustunud ümberlõikamisega ja olnud isegi valmis Jumala korralduse peale oma poega ohvriks tooma. Missugune kuulekus! Pauluse vastased, kes nõudsid tungivald ümberlõikamist, arutlesid kindlasti sedasama rada pidi. Aga Aabrahami näiteks tuues pöörab Paulus ette (kirjas galaatlastele üheksal korral) olukorra teise külje – käsupidamise asemel toob Paulus Aabrahami näiteks usust.

Mõtle sellele, kuidas Paulus viitab kirjakohtadele IMs 15:6. Mida tähendab seal öeldu, et Aabrahami usk „arvati temale õiguseks“? (Vaata ka Rm 4:3–6, 8–11, 22–24.)

igeksmõistmine oli õigusteaduse vallast pärit kujund, sõna *arvatud/ arvestatud* on aga äri vallast tuletatud kujund. Selle tähenduseks on „krediteerima“ ehk „kellegi arvele midagi üle kandma“. Seda kasutatakse Aabrahami kohta Gl 3:6, kuid mitte ainult siin – sama usuisaga seoses tarvitatakse seda sõna veel 11 korral. Piibli erinevad tõlked kasutavad vasteid nagu *arvatud*, *arvestatud*, *arvele pandud*.

Pauluse võrdluse kohaselt kantakse meie arvele õigus. Küsimus aga jääb: *Mille alusel arvab Jumal meid õigeks?* Kindlasti ei saa selle aluseks olla sõnakuulmine, kuigi Pauluse vastased nii väitsid. Ükskõik, mida nemad Aabrahami kuulekuse kohta ütlesid, Pühakirja väitel arvas Jumal Aabrahami õigeks sellepärast, et ta *uskus*.

Piibel ütleb selgelt: Aabrahami õigeksmõistmise aluseks ei olnud tema kuulekus; kuulekus oli hoopis tulemus. Ta ei teinud midagi sellepärast, et saada õigeks mõistetud; tema tegevus oli tingitud asjaolust, et ta juba *oli* õigeks mõistetud. Õigeksmõistmine viib sõnakuulmiseni, mitte vastupidi.

Mõtiskle öeldu tähenduse üle – sind ei mõisteta õigeks mitte selle tõttu, mida sa teed, vaid ainult selle tõttu, mida Kristus on sinu heaks teinud. Miks on see nii hea sõnum? Kuidas õpid seda tõde enda omaks pidama; see tähendab, kuidas usud, et see kehtib sinu kohta isiklikult, olgu su mineviku või oleviku heitlused millised tahes?

„Kuna aga Pühakiri nägi ette, et Jumal teeb paganad õigeks usust, siis ta kuulutas ette Aabrahamile rõõmusõnumit: „Sinus õnnistatakse kõiki paganaid“ (Gl 3:8). Paulus arutleb nii: vähe sellest, et Aabrahamile kuulutati evangeeliumi, seda kuulutas talle Jumal ise, niisiis peab tegu olema õige evangeeliumiga. Aga millal kuulutas Jumal Aabrahamile evangeeliumi? Kuna Paulus tsiteerib 1Ms 12:3, siis ilmneb, et tal mõlkus meelles leping, mille Jumal tegi Aabrahamiga siis, kui Ta Aabrahami kutsus (1Ms 12:1–3).

Loe 1Ms 12.1–3. Mida räägib loetu meile sellest, mislaadi oli leping, mille Jumal Aabrahamiga tegi?

Alusleping, mille Jumal Aabrahamiga teeb, keskendub töotusele, mille Jumal Aabrahamile annab. Jumal ütleb Aabrahamile neli korda: „Ma teen, ma õnnistan, ma panen...“ Aabrahamile antud Jumala töötused on üllatavad seetõttu, et need on täiesti ühepoolsed. Jumal annab kõik töötused; Aabraham ei tööta midagi. See on vastupidine sellele, kuidas suurem osa inimesi püüab Jumalaga suhelda. Tavaliselt töötame, et teenime Teda, kui ainult Tema meile selle eest midagi vastu teeb. Aga see on legalism, käsumeelsus. Jumal ei palunud Aabrahamil midagi töötada, küll aga Tema töötused usus vastu võtta. Muidugi polnud see kerge ülesanne, sest Aabrahamil tuli õppida usaldama täielikult Jumalat ja mitte ennast (vaata 1Ms 22. ptk). Seega selgitab Aabrahami kutsumine evangeeliumi tuuma, milleks on päästmine usust.

Osa teeb eksliku järelduse, et Piibel õpetab kahte võimalust pääseda. Nad väidavad, et Vana Testamendi ajal oli päästmise aluseks käskude pidamine, kuid kuna see ei toiminud hästi, siis tühistas Jumal seaduse ja tegi päästmise võimalikuks usust. Seda järeldades ollakse tõest väga kaugel. Nagu Paulus Gl 1:7 kirjutab, on olemas ainult üks evangeelium.

Milliseid teisi näiteid võid leida Vanast Testamendist päästmise kohta üksnes usu kaudu? Vaata näiteks 3Ms 17:11; Ps 32:1–5; 2Sm 12:1–13, Sk 3:1–4.

Kuuleme sageli sõnaühendit „odav arm“. Ometi on see vale nimetus, termini väärarvitus. Arm ei ole odav – see on tasuta saadav (vähemas-timeie jaoks). Kuid me rikume selle mõiste, kui arvame, et saame lisada sellele oma tegusid, või kui mõtleme, et võime kasutada seda justkui vabandust patustada. Kumba neist kahest mõtteviisist sa oma kogemuses rohkem toetama kaldud, ja kuidas niimoodi mõtlemine lõpetada?

Pauluse vastased olid kahtlemata rabatud tema julgetest sõnadest GI 3:10. Kindlasti ei mõelnud nad, et nemad olid needuse all; kui nad midagi mõtlesid, siis lootsid nad olla sõnakuulmise pärast õnnistatud. Ometi on Pauluse sõnum selge: „Kuid kõik need, kes toetuvad seaduse tegudele, on needuse all, sest on kirjutatud: „*Neetud on igaüks, kes ei jää kõigesse, mis on kirjutatud seaduseraamatusse, et ta seda täidaks*““ (NKJV).

Paulus kõrvutab kaks teineteist vastastikku välistavat valikut: päästmine usu tõttu ja päästmine tegude tõttu. 5Ms 27. ja 28. peatükis kirjas olevad lepingu õnnistused ja needmised on avameelsed. Neid, kes sõna kuulavad, õnnistatakse; neid, kes on sõnakuulmatud, neetakse. See tähendab, et juhul, kui isik soovib toetuda seaduskuulekusele, saamaks Jumala poolt vastu võetud, tuleb tal pidada kogu seadust. Meile pole jäetud vabadust noppida midagi välja ja teha valik, mida täita tahame; samuti ei saa me eeldada, et Jumal on valmis silma kinni pigistama veakeste ees siin-seal. Kas kõik või mitte midagi.

See on muidugi halb uudis ja mitte ainult paganate jaoks, vaid ka Pauluse käsumeelsete vastaste jaoks, „sest kõik on pattu teinud ja ilma jäänud Jumala kirkusest“ (Rm 3:23). Ükskõik, kui kõvasti püüame olla head, mõistab seadus meid süüdi seadusest üleastumises.

Kuidas vabastas Kristus meid seaduse needusest? Vaata GI 3:13, 2Kr 5:21.

Paulus võtab kasutusele veel ühe kujundi selgitamiseks, mida on Jumal meie heaks Kristuses teinud. Sõna *lunastama* tähendab „tagasi ostma“. Seda kasutati sellistel juhtudel, kui pantvangi vabastamise eest tuli maksta lunaraha või kui orja vabakssaamise eest maksti määratud hind. Kuna patu palk on surm, oli seaduse rikkumise needuseks tihtilugu surmanuhtlus. Meie päästmise eest tasutud lunaraha ei olnud tähtsusetu; see maksis Jumalale Tema Poja elu (Jh 3:16). Jeesus lunastas meid needusest sellega, et võttis enda kanda meie patud (1Kr 6:20; 7:23). Vabatahtlikult võttis ta meie needuse enda peale ja kannatas meie eest patu täit karistust (2Kr 5:21).

Paulus tsiteerib 5Ms 21:23 kui Pühakirja tõendit. Juudi kombe kohaselt oli inimene Jumala needuse all juhul, kui pärast hukkamist rippus tema surnukeha puu küljes. Jeesuse ristisurmas nähti näidet sellest needusest (Ap 5:30; 1Pt 2:24).

Pole siis ime, et rist oli komistuskivi mõne juudi jaoks, kes ei suutnud aduda, et Messias oli Jumalast neetud. Just selline oli aga Jumala plaan. Jah, Messias kandis needust, kuid see ei kuulunud Temale, vaid meile!

Reede, 28. juuli

Toetav mõte: „Kristuse kui meie Asemiku ja Vahemehe peale asetati meie kõikide patud. Teda arvati üleastujate hulka, et Ta võiks meid käsu hukkamõistu alt lunastada. Aadama iga järeltulija süü rõhus Tema südant. Tunnetus, kui suur on Jumala viha patu vastu, täitis Jumala Poja kohkumisega. Kogu elu oli Kristus kuulutanud langenud maailmale häid sõnumeid Isa halastusest ja andestavast armastusest. Ta oli tahtlik andestama ka suurimale patusele. Kuid nüüd, kui Ta kandis kohutavat süükoormat, oli Isa andestav pale Tema eest varjatud. Jumaliku palge varjamine Lunastaja eest sellel kohutaval tunnil täitis Ta südame sellise piinaga, mida inimene täielikult iialgi mõista ei suuda. Tema ahastus oli nii suur, et kehaline valu jäi peaaegu märkamata.“ – Ellen G. White, *Ajastute igatsus*, lk 753.

„Nüüd astus Luther julgelt esile tõe eest võitlejana. Kantslist kuuldi tema tõsist, pühalikult hoiatavat häält. Ta näitas rahvale patu tõelist olemust ja õpetas, et inimesel on võimatu oma tegudega vähendada süüd või hoiduda karistusest. Patust ei päästa miski muu kui ainult patukahetsus Jumala ees ja usk Kristusesse. Kristuse armu ei saa osta, see on vaba and. Luther palus inimesi, et nad ei ostaks indulgentse, vaid vaataksid usus ristilöödud Päästjale.“ – Ellen G. White, *Suur võitlus*, lk 129.

Küsimused aruteluks:

1. Tänapäevalgi on meie oma koguduses inimesi, kellel on raske omaks võtta päästet üksnes usu kaudu; see tähendab arusaamist, et meid päästab Jumala arm, Kristuse tõttu, lahus meie oma tegudest. Mis on selle taga, et mõned kõhklevad seda üliolulist tõe omaks võtmast?

2. Paulus rääkis väga karmilt teoloogilise vea vastu, nagu saaks päästetud tegude tõttu. Mida ütlevad tema sõnad meile selle kohta, kui tähtis on hea teoloogia? Miks peaksime kogudusena vajadusel vankumatult seisma, kui meie keskel sellist eksitust õpetatakse?

Kokkuvõte: Kristliku elu algusest lõpuni on meie päästmise aluseks üksnes usk Kristusesse. Aabraham arvati õigeks just seepärast, et ta uskus Jumala töotustesse, ning seesama õiguse and on tänapäeval kättesaadav igapähele, kes Aabrahami kombel usub. Ainus põhjus, miks meid meie vigade pärast hukka ei mõisteta, on see, et Jeesus tasus meie eest suremisega meie pattude hinna.

Yerakayya ja Chinnammi elavad Ida-India külakeses. Nagu enamik nende küla inimesi, töötavad nad põldudel, kus kasvatavad riisi. Sellise selgamurdva töö eest teenib abielupaar umbes 45 ruupiat (vähem kui 1 US \$) päevas. Sellest piisab toidu ostmiseks, aga muuks mitte.

Yerakayya on oma küla juht ja elu külas pole kerge. Ühel öösel hakkasid deemonid viskama suuri kive nende plekk-katusele. Kivid äratasid nad unest ja tegid mõne katusepleki katki. Ööst öösse häirisid kivid nende und. Deemonid istusid abielupaari kodu lähedal asuva puu otsas, kuid Yerakayya ei söandanud seda puud maha saagida kartuses, et deemonid võiksid midagi hullemat teha.

Abikaasad palvetasid igas piirkonna templis, töid annetusi ja ohvreid jumalatele, et deemonid lõpetaksid sellise tegevuse, aga midagi ei aidanud. Nad kuulsid, et ühes kauges külas suudavad inimesed võluväl kuradeid lahkuma sundida. Abielupaar võttis ette pika teekonna sellesse külla ja maksis inimestele raha, et nad oma maagiaga neid aitaksid, kuid siis, kui nad koju tagasi jõudsid, leidsid nad oma maja ümbert veel rohkem kive. Sellel ööl langes katusele veelgi enam kive. Selline häirimine kestis umbes aasta.

Ühel päeval tuli nende külla adventpastor S. S. Rao. Ta sai Yerakayyaga kokku ja tutvustas ennast. Siis rääkis pastor Rao Yerakayyale, et oli tulnud selle küla inimestele rääkima elavast Jumalast, kes neid armastab ja neid päästa tahab. Yerakayya istus oma verandal ja kuulas. Pastor nägi, et ta oli alkoholiuimas, ja avaldas imestust selle üle, kui paljust ta aru sai.

Yerakayya vaatas pastorile otsa ja hüüatas: „Kui sinu Jumal on õige Jumal, siis näita seda mulle. Tee nii, et deemonid lõpetaksid kivide loopimise mu maja katusele, ja ma usun.“ Yerakayya osutas kivihunniku poole, mis oli sealsamas, ja jutustas pastorile oma loo.

Pastor kuulas ja ütles siis: „Ma tõestan, et minu Jumal on kuradist tugevam. Ma pean selles külas äratuskoosolekuid. Kui deemonid viskavad kive koosolekute pidamise ajal, siis ma palvetan, et Jumal nende tegevuse lõpetaks. Juhul kui kuradid kivide pildumise lõpetavad, siis sa tead, et taeva Jumal on õige ja elav Jumal.“ Yerakayya nõustus.

Jätkub

Töotuse põhieesmärk

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 3:15–20; IMs 9:11–17; Mt 5:17–20; 2Ms 16:22–26; IMs 15:1–6.

Meelespeetav tekst: „Sest kui päranduse aluseks oleks seadus, siis ei oleks selle aluseks enam töotus, aga Jumal on selle Aabrahamile töotuse läbi armust andnud“ (Gl 3:18, ESV).

Presidendi tippnõunikult küsiti: „Kas president on pidanud kõiki lubadusi, mida ta valimiskampaania käigus andis?“ Nõunik vastas: „President on pidanud kõiki lubadusi, mida ta pidada kavatses.“

Kes poleks mõnel hetkel puutunud kokku lubaduse murdmisega? Kes poleks olnud see, kes ise lubaduse murdis, või siis see, kellele antud lubadus murdi?

Mõnikord töotavad inimesed midagi, mida täiel rinnal kavatsevad täita, kuid hiljem ei tee seda; teised töotavad midagi, teades juba sel hetkel, kui kõlavad sõnad nende suust väljuvad või sõrmed tähti maalivad, et tegu on valega.

Õnneks on Jumala töotused meie jaoks täiesti teistsugused. Jumala Sõna on kindel ja muutumatu. „Mida ma olen rääkinud, seda ma lasen ka sündida, nagu ma olen kavatsenud, nõnda ma teen,“ ütleb Issand (Js 46:11).

Selle nädala õppetükis suunab Paulus meie tähelepanu Aabrahamile antud Jumala töotuse ja Iisraelile 430 aastat hiljem antud seaduse vahelisele suhtele. Kuidas tuleb mõista nende kahe vahelist seost ja milline mõju on sellel evangeeliumi kuulutamisele?

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 5. augustiks.

Isegi juhul, kui Pauluse vastased nõustusid, et Aabrahami elu iseloomustas eelkõige usk, teadis Paulus, et neil olid ikkagi küsimused selle kohta, miks andis Jumal Iisraelile seaduse umbes neli sajandit pärast Aabrahami. Kas seaduse andmisega tunnistati kehtetuks igasugune eelnev leping?

Mis on Pauluse võrdluse mõtte – inimese viimne tahe, testament, ja Jumala leping Aabrahamiga? Gl 3:15–18.

Leping ja testament on reeglina erinevad. Leping on tavaliselt kahe või enama isiku vahel sõlmitud vastastikune kokkulepe ja sageli on selle nimeks „leping“ või „läbirääkimiste protokoll“; testament on seevastu üksikisiku ametlik teadaanne. Vana Testamendi kreeka keelne tõlge, Septuaginta, ei tõlgi kordagi Jumala lepingut Aabrahamiga sellise kreeka keelse sõna abil, mida kasutatakse vastastikuse kokkuleppe korral (*syntheke*). Küll aga kasutab see sõna, mis tähistab testamenti ehk inimese viimset tahet (*diatheke*). Miks? Tõenäoliselt tajusid tõlkijad, et Jumala leping Aabrahamiga ei olnud kahe isiku vaheline läbirääkimisleping, mille puhul antakse vastastikku siduvaid lubadusi. Vastupidi, Jumala lepingu aluseks polnud midagi muud kui Jumala oma tahe. Selles polnud tervet rida „juhul kui’sid“ ega „aga’sid“. Aabrahamil tuli lihtsalt võtta Jumalat Tema sõnast.

Paulus valib välja need kaks tähendust – „testament“ ja „leping“ – selleks, et tuua esile lepingu erijooned, mille Jumal Aabrahamiga tegi. Nagu inimlik testament, nii on ka Jumala töötus seotud konkreetse saajaga – Aabrahami ja tema järeltulijatega (1Ms 12:1–5; Gl 3:16); see räägib ka pärandist (1Ms 13:15; 17:8; Rm 4:13; Gl 3:29). Pauluse jaoks tähtsaim on Jumala töötuse muutumatu olemus. Samamoodi nagu isiku testamenti ei saa muuta pärast seda, kui see on jõustunud, nii ei saa Moosese kaudu antud seadus lihtsalt niisama tühjaks teha Jumala eelnevat lepingut Aabrahamiga. Jumala leping on töötus (Gl 3:16) ja mitte mingil juhul pole Jumal töötuse murdja (Js 46:11, Hb 6:18).

Asenda sõna leping järgmistes kirjakohades sõnaga töötus. Milline on „lepingu“ olemus igas antud kirjakohas? Kuidas teeb arusaamine Jumala lepingust kui Jumala töötusest iga kirjakohta tähenduse selgemaks ja kuidas aitab see meil paremini aru saada, mis on leping? (1Ms 9:11–17; 15:18; 17:1–21). Mida õpetab loetu meile Jumala iseloomu kohta ja selle kohta, kuidas Teda usaldada?

Paulus on inimese ja Jumala vahelises suhtes tugevasti toonitanud usu paremust. Ta on korduvalt märkinud, et ei ümberlõikamine ega mingi muu „seaduse tegu“ ole päästmise eeldus, „sest seaduse tegudest ei mõisteta õigeks ühtegi inimest“ (Gl 2:16, ESV). Pealegi on uskliku tundemärgiks usk, mitte seaduse teod (Gl 3:7). See korduv seaduse tegude eiramine tõstatab küsimuse: „Kas siis seaduse tegudel pole mitte mingisugust väärtust? Kas Jumalal pole enam tegemist seadusega?“

Kuna päästmine toimub usust ja mitte seaduse tegude tõttu, kas Paulus mõtleb siis öelda, et usk tühistab seaduse? Mida järgnevad kirjajohad meile kõnelevad? Võrdle Rm 3:31 kirjakohtadega Rm 7:7, 12; Rm 8:3 ja Mt 5:17–20.

Pauluse väide Rm 3. peatükis on paralleelne tema usu ja seaduse üle arutlemisega kirjas galaatlastele. Tajudes, et tema seletused võivad panna kellegi järeldama, et ta ülendab usku seaduse arvelt, küsib Paulus retooilise küsimuse: „Kas me siis selle usu tõttu kukutame seaduse?“ (ESV). Sõna, mida Rm 3:31 (ESV) tõlgib „kukutame“, on *katargeo*. Paulus kasutab seda sõna sageli ning selle võib tõlkida ka „tühistama“ (Rm 3:3), „kehtetuksmuutma“ (Ef 3:15), „ära kaotama“ (Rm 6:6) või lausa „lõppu tegema“ (1Kr 6:13). Ilmselge on, et kui Paulus tahtnuks toetada mõtet, nagu oleks rist kuidagi seaduse kõrvaldanud, nagu paljud inimesed tänapäeval väidavad Paulust õpetanud olevat, siis oleks siin olnud aeg seda öelda. Kuid vähe sellest, et Paulus tõrjub niisugust arvamust kirglikult, teatab ta tegelikult, et tema evangeelium „kehtestab“ seaduse!

„Plaan, et õigeks mõistetakse usust, näitab Jumala lugupidavat suhtumist oma seadusesse, ning nõuab ja hangib lepitushohvri. Juhul kui õigeks mõistmine usu alusel tühistaks seaduse, siis ei oleks olnud vaja Kristuse lepitussurma selleks, et vabastada patune oma pattudest ja seega jalule seada tema rahu Jumalaga.

Pealegi eeldab ehe usk juba ise, et on tagasihoidmatu tahtlikkus täita Jumala tahet Tema seadusele sõnakuuleliku eluga... Üksnes tõeline usk, mille aluseks on südamepõhjust tulev armastus Päästja vastu, paneb kuuletuma.“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, lk 510.

Mõttele, mis järelduks loogiliselt sellest, kui Paulus oleks tõepoolest mõelnud, et usk kaotab vajaduse seadust täita. Kas siis näiteks abielurikkumine või varastamine või koguni mõrv ei oleks enam patt? Mõttele kurbusele, valule ja kannatustele, millest saad ennast säästa, kui sa lihtsalt kuuletud Jumala seadusele. Millised kannatused on osaks langenud sulle või kaasinimestele, mis on täielikult olnud Jumala seaduse rikkumise tulemus?

Gl 3:19–29 teeb Paulus palju viiteid „seadusele“. Millisele seadusele viitab Paulus eelkõige selles galaatlastele kirjutatud kirja lõigus?

Osa inimesi – uskudes, et 19. salmis esinev sõna *kuni* näitab, et seadus, millest jutt, oli ainult ajutine – on mõelnud, et vastav löik peab osutama tseremoniaalseadusele, sest selle seaduse eesmärk täitus ristil ja jõudis seega lõpule. Kuigi sellel mõttel on jumet, näib et Paulusel sellist mõtet kirjas galaatlastele küll ei ole. Kuna aga tseremoniaalseadus ja moraaliseadus „lisati“ Siinail üleastumise pärast, näeme alljärgnevat küsimust silmas pidades, et Paulusel paistab meeles mõlkuvat eelkõige moraaliseadus.

Miks Paulus ütleb, et seadus lisati? Ja millele see lisati? Võrdle Gl 3:19 ja Rm 5:13, 20.

Paulus ei ütle, et seadus lisati Jumala lepingule Aabrahamiga, justkui olnuks see testamendi lisa, mis oleks ümber muutnud algse korralduse. Seadus oli olnud olemas ammu enne Siinaid (vaata homset osa). Paulus peab siinöelduga hoopis silmas, et seadus anti Iisraelile täiesti teistsugusel eesmärgil. See oli selleks, et juhtida inimesed tagasi Jumala ja armu juurde, mida Ta pakub kõikidele, kes usus Tema lähedale tulevad. Seadus paljastab meie patuse olukorra ja vajaduse Jumala armu järele. Seadus ei olnud mõeldud olema pääste „äratenimise“ programmiks. Vastupidi, Pauluse sõnade kohaselt anti seadus selleks, „et üleastumine suureneks“ (Rm 5:20); see tähendab, et näidata meile veel selgemini meie elus olevat pattu (Rm 7:13).

Kui tseremoniaalseadus osutas Messiale ning rõhutas pühadust ja vajadust Päästja järele, siis just moraaliseadus oma kõigi „sa ei tohi’ dega“ paljastas patu. See näitab meile, et patt on küll loomupäraselt osa meist, kuid lisaks on see ka tõepoolest Jumala seadusest üleastumine (Rm 3:20; 5:13, 20; 7:7, 8, 13). Just sellepärast ütleb Paulus: „kus Seadust ei ole, seal ei ole ka üleastumist“ (Rm 4:15). „Seadus toimib suurendusklaasina. Tegelikult see ei suurenda plekkide arvu, mis rõivast rikuvad, vaid toob need palju selgemini esile ja paljastab rohkem plekke, kui palja silmaga näha võiks.“ – William Hendriksen, *New Testament Commentary, Exposition on Galatians* (Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1968), lk 141.

Kas Pauluse ütlus, et seadus lisati juurde Siinai mäel, tähendab, et seda ei olnud varem olemas? Kui mitte, siis milles oli vahe enne ja pärast Siinai mäge? Loe IMs 9:5, 6; 18:19; 26:5; 39:7–10; 2Ms 16:22–26.

Jumalal ei olnud vaja ilmutada Aabrahamile oma seadust kõuemürina, välgusähvatuste ja surmanuhtluse saatel (2Ms 19:10–23). Miks andis Jumal seaduse iisraellastele siiski sellisel kombel? Sellepärast, et Egiptuse orjapõlve ajal olid iisraellased kaotanud silmist Jumala võimsuse ja Tema kõrged moraalinormid. Siit tulenevalt oli vaja teha nad teadlikuks nende oma patuse ulatusest ja Jumala seaduse pühadusest. Siinail ilmneni tegi seda kindlasti.

Mida Paulus silmas peab, kui ta ütleb, et seadus lisati, „kuni tuleb sugu, kelle kohta oli antud tõotus“? Gl 3:16–19.

Paljud on aru saanud selle teksti mõttest nii: Siinai mäel antud seadus oli ajutine. See seati sisse 430 aastat pärast Aabrahami ja lõppes siis, kui Kristus tuli. Selline tõlgendus läheb aga vastuollu nii sellega, mida Paulus on roomlastele seaduse kohta öelnud, kui ka muude Piibli kirja-kohtadega (näiteks Mt 5:17–19).

Viga, mille lugejad sageli selle lõigu juures teevad, on järgmine – arvatakse, et sõna *kuni* tähendab alati piiratud ajalist kestvust. See ei ole nii. Jumalakartliku inimese kirjelduse puhul ütleb Ps 112:8 (ESV): „Tema süda on kindel; ta ei kardata, *kuni* ta vaatab võidukalt oma vaenlaste peale.“ Kas see tähendab siis, et kui võiduka vaatamise aeg saabub, hakkab ta kartma? Ilm 2:25 (ESV) ütleb Jeesus: „Püsi selles, mis teil on, *kuni* ma tulen.“ Kas Jeesus mõtleb, et kui Ta tuleb, siis ei ole meil enam vaja ustav olla?

Seaduse osatähtsus ei lõppenud Kristuse tulemisega. Seadus osutab jätkuvalt, mis on patt, nii kaua, kui seadus eksisteerib. Paulus aga ütleb, et Kristuse tulemine tähistab otsustavat pöördepunkti inimajaloos. Kristus saab teha seda, mida seadus iialgi ei saa – anda patu puhul õige ravi; see tähendab, mõista patused õigeks ja täita neis Püha Vaimu kaudu Jumala seadus (Rm 8:3, 4).

Oled sa kunagi endamisi mõelnud: Juhul kui Issand teeb mulle seda või teist või kolmandat, siis ma ei kahtle Temas enam iialgi ega esita Talle küsimusi? Mõtle aga, mis toimus Siinail, kui võimsat Jumala väe avaldumist iisraellased nägid – ja ometi, mida nad ikkagi tegid? Mida peaks juhtunu sulle rääkima sellest, mis on tõeline usk ja kuidas seda saada ning alal hoida? (Vaata Kl 2:6.)

„Tema oli koguduse seas kõrbes inglisa, kes kõneles talle Siinai mäel, ja meie isadega; ja tema sai elavad sõnad meile edasi andmiseks“ (Ap 7:38, NIV).

Gl 3:19, 20 jätkab Paulus oma mõttelõnga selle kohta, et seadus ei tühista armulepingut; see on tähtis, sest juhul, kui vastaste teoloogia olnuks õige, siis oleks seadus teinud just nii. Mõttele, milline oleks meie olukord patustena juhul, kui meil tuleks toetuda oma käsupidamisele, meid päästva Jumala armu asemel. Oleksime lõpuks igasuguse lootusetu.

Kuigi Gl 3:19, 20 olevad Pauluse selgituse üksikasjad on keerulised, on tema põhituum selge: seadus toetab töötust, lisandub töötusele, sest selle vahendasid inglid ja Mooses. Inglise osalust seaduse andmisel ei mainita Moosese teises raamatus, kuid viiteid leidub Pühakirja teistes osades (5Ms 33:2; Ap 7:53; Hb 2:2). Paulus kasutab 1Tm 2:5 Kristusele viidates sõna *vahemees*, aga tema selgitused siin annavad tugevalt mõista, et ta meeles mõlkus 5Ms 5:5, kui Mooses ütleb: „Ma seisin tol korral Issanda ja teie vahel, et teile kuulutada Issanda sõna.“

Kuigi seaduse andmine lugematute inglite juuresolekul Siinailt oli kuninglik ja Mooses tol korral seaduse tutvustajana väga tähtis, oli seaduse andmine kaudne, vahendatud. Töötuse Aabrahamile (ja seega kõikidele usklikele) andis Jumal see-eest otse, ilma vaheastmeta, sest vahendaja järele polnud vajadust. Nii tähtis kui seadus lõppude lõpuks ka on, ei asenda see töötust, et päästmine on armust usu kaudu. Vastupidi, seadus aitab meil paremini mõista, kui imeline see töötus tegelikult on.

Kirjelda, kuidas kohtus Aabraham otse Jumalaga. Milline eesõigus oli niimoodi otse Jumalaga suhelda? Mõtiskle ka 1Ms 15:1–6, 18:1–33; 22:1–18.

Mõttele veel mõne inimese kohtumisele Jumalaga, millest Piibel kirjutab – Aadam ja Eeva Eedenis (1Ms 3. ptk); Jaakobi redel (1Ms 28. ptk); Paulus Damaskuse teel (Ap 9. ptk). Võib-olla pole sa kogunud midagi nii tähelepanuväärset, aga kuidas on Jumal ennast sinule avaldanud? Küsi endalt sedagi, kas miski su isiklikus elus võib takistada sellist lähedast ja otsest kogemust oma Jumalaga, nagu oli Aabrahamil. Kui jah, siis milliseid samme saad muutuse tegemiseks astuda?

Reede, 4. august

Toetav mõte: „Orjapõlve ajal oli Iisraeli rahvas suuresti unustanud Jumala ja Aabrahamiga sõlmitud lepingu põhimõtted. Päästes neid Egiptusest, püüdis Jumal ilmutada neile oma väge ja halastust, et nad õpiksid armastama ja usaldama Teda. Ta juhtis nad Punase mere äärde, kus neile näis võimatuna pääseda jälitavate egiptlaste käest; nad pidid tajuma oma täielikku abitust ja vajadust jumaliku abi järele. Siis Ta päästis nad. Nii tundsid nad sügavat armastust ja tänu Jumala vastu ning uskusid, et Tema suudab aidata. Ta oli sidunud nad endaga maisest orjaikkest vabastamise kaudu.

Kuid nende meeltesse tuli vajutada veel suurem tõde. Ebajumalateenistuse ja kõlbelise rikutuse keskel elades olid nad suuresti minetanud õige arusaama Jumala pühadusest, oma südame patususest ja äärmisest suutmatusest oma jõuga Jumala käsule kuuletuda ning üldse vajadusest Päästja järele. Kõike seda tuli neile õpetada.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 371.

„Jumala seadus, mida Siinailt aukartust äratava suursugususega räägiti, on patuse jaoks süüdimõistmise kuuldavale toomine. Seaduse koht on hukka mõista, kuid selles ei ole jõudu armu anda või lunastada.“ – *Piibli kommentaarid. SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked lk 1094.

Küsimused aruteluks:

1. Mõttele üldse töotustele, eriti murtud töotustele. Mida tundsid nende suhtes, kes murdsid sulle antud lubaduse? Kas oli mingi erinevus selle vahel, kui inimene andis lubaduse, mida ta kavatses pidada ja siis ikkagi ei suutnud pidada või muutis meelt, ning selle vahel, kui taipasid, et inimene ei mõelnudki üldse lubadust pidada? Mis juhtus usaldustasandil pärast lubaduse murdmist (ükskõik, mis põhjusel see siis toimus)? Mida tähendab sinu jaoks teadmine, et sa saad Jumala töotusi usaldada? Või peaks ehk küsima nii: Kuidas õppida usaldama eeskätt Jumala töotusi?

2. Mismoodi varitseb meid oht, et meie kõlbeliselt rikutud keskkond paneb ka meid silmist kaotama Jumala poolt endale antud tähtsaid tödesid? Kuidas teadvustada endale need rikkuvad mõjud ja kuidas need siis nurjata?

Kokkuvõte: Seaduse andmine Siinailt ei muutnud kehtetuks töotust, mille Jumal andis Aabrahamile, samuti ei muutnud seadus teiseks töotuse tingimusi. Seadus anti selleks, et inimesed saaksid teadlikuks oma patususe tõelisest määrast ja tunneksid vajadust töotuse järele, mille Jumal andis Aabrahamile ja tema järeltulijatele.

Koosolekud algasid mõni päev hiljem. Seni, kuni külaelanikud Yerakayya kodu lähedal jõudsid kaevata maasse postid ja ehitada nende peale õlgkatuse, pidas pastor koosolekuid lageda taeva all ühe külaelaniku juures.

Kui varjualune oli valmis, algasid suuremad koosolekud. Küla peale tuli kokku umbes 150 inimest. Kui pastor rääkimist alustas, hakkasid õlgkatusele vihisema kivid. Need kukkusid katusest läbi rahva sekka. Inimesed põiklesid kivide eest kõrvale ning üks mees tõusis püsti ja katkestas kõneleja. „Kuradid segavad meid jälle. Vaata kive, mis meie hulka on kukkunud!“

Pastor Rao ütles: „Ärge kartke. Palugem elavat Jumalat ja laskem Temal meie probleemiga tegeleda.“ Siis palvetas ta kõva häälega: „Isa, sina oled elav Jumal. Kurat segab meie koosolekuid ja need inimesed tahavad sind paremini tundma õppida. Näita neile, et Sina oled õige Jumal, ja lõpeta kuradi kivide viskamine!“ Selsamal hetkel langes üks kivi õlgkatusele, kuid ei kukkunud sellest läbi, vaid jäi püsima sinna, kuhu maandus.

Inimesed seisid hetke aukartlikult, siis istusid, et jutlust kuulata. Pärast pastori palvet ei kukkunud ainuski kivi katusest läbi. Ja mitte ükski kivi ei sadanud enam ka Yerakayya katusele. Sellest päevast alates magas perekond kogu öö rahulikult.

Yerakayya tegi otsuse et hakkab teenima õiget Jumalat, ning loobus alkoholist. Abikaasad kutsusid oma kolm täiskasvanud last ja lapselapsed koosolekutele ning nad kõik teenivad nüüd taeva Jumalat.

Iga usklik, kes on andnud oma elu Kristusele, on maha kiskunud oma ebajumalad ja visanud need lähedalasuvasse jõkke.

Yerakayya oli nii elevil selle pärast, millise erinevuse tõi Jeesus tema koju ja tema külla, et ta palus pastoril minna ka lähedalasuvasse külla, kus elab osa tema sugulasi ja sõpru, ning rääkida sealgi lunastuslugu. Yerakayya jutustas sealsetele inimestele, kuidas Jumal tegi lõpu kuradi kiviviskamisele tema maja pihta, ja kutsus inimesi üles kuulama pastorit, kes räägib neile elavast Jumalast. Nii on selles piirkonnas avanenud veel üks küla evangeeliumile ning rohkem kui 150 inimest on ristitud.

Töö Indias kasvab jätkuvalt kiiresti ning sinu helded annetused kolmeteistkümnendal hingamispäeval aitavad tagada väga vajaliku abi. Aitäh, et annetad!

*Yerakayya ja Chinnammi Balaga elavad Konkarada külas
Andhra Pradeshis Indias.*

Tee usule

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 3:21–25; 3Ms 18:5; Rm 3:9–19; 1Kr 9:20; Rm 3:1, 2; 8.1–4.

Meelespeetav tekst: „Kuid Pühakiri on kõik oleva allutanud patule, et töotus usust Jeesusesse Kristusesse antaks neile, kes usuvad“ (Gl 3:22, NKJV).

Kirjatuvi on ammust aega tuntud võime poolest lennata sadu miile päevas ja saabuda sihtpunkti hämmastava täpsusega. Kuid isegi parimad kirjatuvivid on ühel või teisel korral teelt eksinud ega ole enam kunagi lähtepunkti tagasi pöördunud. Halvim selline lugu juhtus Inglismaal, kus umbes viiskümmend viis tuhat lindu (kelle väärtus hinnati rohkem kui kuuele tuhandele dollarile) ei naasnudki enam oma tuvimajadesse.

Paljud meist on ühel või teisel moel kogenud teelt eksimist, kaotaminekut – ja see ei ole mõnus. See täidab meid hirmu ja ärevusega; see võib meid isegi paanikasse viia.

Sama kehtib vaimulikus mõttes. Isegi pärast seda, kui võtame Kristuse vastu, võime minna kaotsi või kaotada suunataju lausa nii palju, et me ei pöördugi tagasi Issanda juurde.

Hea sõnum on aga see, et Jumal ei ole meid omapead jätnud. Tema on kaardistanud tee usule – nagu evangeelium teada annab – ning sellesse teekonda kuulub ka seadus. Paljud inimesed püüavad seaduse evangeeliumist lahutada; osa peab neid teineteisele vasturääkivaiks. Selline vaade on vale, kuid vähe sellest – sellel võivad olla traagilised tagajärjed. Ilma seaduseta ei oleks meil evangeeliumi. Tõepoolest on evangeeliumi raske mõista ilma seaduseta.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 12. augustiks.

„Kas seadus on siis vastupidine Jumala töotusele?“ (Gl 3:21, ESV).

Paulus tajus, et tema selgitused võivad panna ta vastased järeldama, nagu halvustaksid ta vaated seadust või nagu oleksid tema selgitused Jumala töotuste esikohal olemisest justkui kate Moosese ja toora alahindamiseks. Seetõttu küsis Paulus just selle küsimuse, mis vastastel mõttes oli: „Kas te ütlete, et seadus ja töötused on vastandid?“ Paulus vastab sellele rõhutatult: „Ei!“ Võimatu on sellist järeldust teha, sest Jumal ei räägi endale vastu. Jumal andis mõlemad – töotuse ja seaduse. Seadus ei ole vastuolus töotusega. Neil kahel on Jumala terviklikus lunastusplaanis täita erinev osa.

Milline ekslik käsitlusviis oli Pauluse vastastel seaduse tähtsuse kohta? Võrdle Gl 3:21, 3Ms 18:5 ja 5Ms 6:24.

Need inimesed uskusid, et seadus suutis anda neile vaimuliku elu. Nende vaated võrsusid tõenäoliselt Vana Testamendi selliste lõikude nagu 3Ms 18:5 ja 5Ms 6:24 valesti tõlgendamisest – mille puhul seadus juhendab, kuidas peaksid oma elu elama inimesed, kes jäävad Jumala lepingusse. Seadus reguleerib elu lepingu sees, kuid nemad järeldasid, et seadus oli inimese Jumalaga suhtlemise alge, põhjus. Piibel ütleb selgelt, et suutelisus „teha elavaks“ on ainult Jumalale ja Tema Vaimule omane vägi (2Kn 5:7; Ne 9:6; Jh 5:21; Rm 4:17). Seadus ei saa teha kedagi vaimulikult elavaks. See aga ei tähenda, et seadus on vastu Jumala töotusele.

Püüdes tõestada seaduse suutmatust elu anda, kirjutab Paulus Gl 3:22: „Pühakiri on kõik oleva allutanud patule“. Rm 3:9–19 toob Paulus esile terve rea Vanast Testamendist nopitud salme näitamaks, kui halvavad me oleme. See lõik ei ole juhuslikult kokku lükitud. Paulus alustab patuprobleemi südamikust – isekast hoiakust, mis laastab inimsüdan – ja liigub siis salmide juurde, mis kirjeldavad patu läbivat olemust ning lõpuks selle üldisust.

Tema mõte? Patu ulatuse ja seaduse piiratuse tõttu saab igavese elu töötus tulla meieni ainult seepärast, et Kristus oli meie heaks ustav. Taas on siin tegu suure tõega, mis pani liikuma protestantliku reformatsiooni.

Ehkki seadus ei saa meid päästa, kui palju kasu toob meile seaduse täitmine? See tähendab, millist praktilist hüve oled oma elus kogenud Jumala sõnale kuulekas olemise tõttu?

Gl 3:23 kirjutab Paulus, et „enne usu tulekut me olime seaduse valve alla suletud.“ Sõnaga „me/meie“ viitab Paulus juudi soost usklikule Galaatia kogudustes. Just nemad on seadusega tuttavad ja Paulus on rääkinud alates Gl 2:15 eelkõige neile. Seda on näha Gl 3:23 „me/meie“ ja Gl 3:26 „te/teie“ kõrvutamisest.

Gl 3:23 on kirjutatud „enne usu tulekut“, kuid sõna-sõnalt otse kreeka keelest tõlgituna kõlab see nii: „Enne, kui usk“ tuli. Kuna Paulus kõrvutab selle, kus paikneb seadus enne ja pärast Kristust (Gl 3:24), viitab „usk“ kõige tõenäolisemalt meie isiklikule usule ja mitte kristlikule usule üldiselt.

Paulus ütleb, et enne Kristuse tulekut olid juudid „seaduse valve all“. Mida ta mõtleb väljendiga „seaduse valve all“? Võrdle Gl 3:22, 23 ning Rm 6:14, 15; 1Kr 9:20, Gl 4:4, 5, 21; 5:18.

Paulus kasutab väljendit „seaduse [valve] all“ oma kirjades kaksteist korda.

1. „Seaduse [valve] all“ tähendab seaduse võimu või karistuse all (Gl 4:21). Vastased Galaatias püüdsid saavutada eluandvat õigust sõnakuulmise abil. Paulus aga on juba selgeks teinud, et see on võimatu (Gl 3:21, 22), kuna ilma Kristusega ei suuda me seadusele kuuletuda. Paulus rõhutab hiljem isegi, et – soovides olla seaduse all – galaatlased tegelikult hülgasid Kristuse (Gl 5:2–4).

2. „Seaduse [valve] all“ tähendab ka seaduse hukkamõistu all olemist (Rm 6:14, 15). Kuna seadus ei saa pattu lepitada, toob selle nõudmistest üleastumine kaasa hukkamõistu. See on olukord, milles leiavad ennast kõik inimesed. Seadus toimib nagu vanglaülem, pannes luku taha kõik, kes on seadusest üle astunud ja endale seega surmaotsuse toonud. Nagu homses osas näeme, näitab sõna *valve* (Gl 3:23) kasutamine, et just seda peab Paulus vastavas lõigus silmas, kui ta räägib „seaduse all“ olemisest.

Sellega seotud kreekakeelne sõna, *ennomos*, mida tavaliselt tõlgitakse kui „seaduse all“, tähendab otseselt „seaduses [sees]“ ja osutab elamisele seaduse nõuete piires kooskõla tõttu Kristusega (1Kr 9:21). Võimatu on olla õigeks mõistetud „seaduse tegude“ tõttu; see tähendab, kui püüad täita seadust Kristusest lahus, eraldi, sest üksnes need, kes on õiged usu kaudu, jäävad elama (Gl 3:11). See tõde ei tee seadust tühjaks; see näitab üksnes, et seadus ei saa meile anda igavest elu. Seda teed lihtsalt pole.

Paulus esitab seaduse kohta kaks põhilist järeldust: (1) seadus ei tee tühjaks ehk ei kaota ära Aabrahamile antud Jumala töötust (Gl 3:15–20); (2) seadus ei ole töötusega vastuolus (Gl 3:21, 22).

Milline ülesanne seadusel siis tegelikult on? Paulus kirjutab, et see lisati „üleastumiste pärast juurde“ (Gl 3:19), ning ta laiendab seda mõtet, kui kasutab seaduse kohta kolme erinevat sõna või sõnaühendit: *valve all* (23. s), *suletud* (23. s) ja *kasvataja* (24. s).

Loe palvemeeles ja hoolikalt läbi Gl 3:19–24. Mida Paulus seaduse kohta ütleb?

Enamik kaasaegseid tõlkeid annab Pauluse seadust selgitavad mõtted Gl 3:19 edasi koguni vastuväidetena. Kuid algne kreekakeelne tekst ei ole siinkohal nii ühepoolne. Kreeka sõna, mida tõlgitakse „valve all“ (23. s), tähendab sõna otseses mõttes „valvama“. Kuigi seda saab kasutada negatiivses mõttes nagu „[salaja] kellelegi silma peal hoidma“ või „passima/varitsema“ (2Kr 11:32), on sellel Uues Testamendis palju positiivsem varjund – „kaitsma“ ehk „hoidma“ (Fl 4:7; 1Pt 1:5). Sama lugu on sõnaga, mida tõlgitakse kui „sulgema“ (Gl 3:23). Seda võib tõlkida „[kulgu] takistama/ligipääsmatuks muutma“ (1Ms 20:18), „kinni pidama/väljapääsuta olema“ (2Ms 14:3; Jos 6:1; Jr 13:19), „[võrguga] ümbritsema/katma seda, mis avatud“ (Lk 5:6) või „piirides pidama“ (Rm 11:32). Nagu need näited osutavad, võib sellel sõnal (kontekstist olenevalt) olla nii positiivne kui ka negatiivne tähendus.

Millist kasu tõi seadus (nii moraali- kui ka tseremoniaalseadus) Iisraeli lastele? Rm 3:1, 2; 5Ms 7:12–24, 3Ms 18:20–30.

Kuigi Paulus võib rääkida seadusest negatiivse varjundiga (Rm 7:6; Gl 2:19), on tal selle kohta öelda ka palju positiivset (vaata Rm 7:12, 14; 8:3, 4; 13:8). Seadus ei olnud Jumala poolt Iisraelile pandud needus; vastupidi, see oli mõeldud olema õnnistuseks. Ehkki selle ohvrisüsteem ei suutnud kõrvaldada pattu, juhtis see tähelepanu töötatud Messiale, kes suutis patu kõrvaldada, ning seaduse eeskirjad, mis suunasid inimese käitumist, kaitsesid Iisraeli paljude pahede eest, mis laastasid teisi muistseid tsivilisatsioone. Kui võtta arvesse mujal leiduvaid positiivseid selgitusi, mida Paulus seaduse kohta on kirjutanud, oleks viga mõista tema siinseid seletusi hoopis negatiivselt.

Mõtlemisele heale, mida on kuritarvitatud. Näiteks ravimit, mis on valmistatud selleks, et haigust ravida, võivad mõned inimesed kasutada narkootikumina. Milliseid näiteid omaenda elust võid sa kõnealuse põhimõtte kohta tuua? Kuidas aitab teadmine, et midagi head on võimalik väärkasutada, mõista meil seda, mida Paulus siin käsitles?

Gl 3:23 nimetab Paulus seadust valvavaks ja kaitsvaks jõuks. Millega võrdleb ta seda 24. salmis ja mida see tähendab?

Sõna, mida tõlgitakse kui „kasvataja“, tuleneb kreekakeelsest sõnast *paidagogos*. Osa tõlkevariante tõlgib selle „distsiplineerijaks“ (kindlaks määratud korra järgimise harjutajaks), „juhendajaks“ või „hooldajaks“, kuid ükski neist sõnadest ei hõlma selle tähendust täielikult. *Paidagogos* oli Rooma ühiskonnas ori, kellele oli antud autoriteetne amet peremehe poegade üle nende 6.–7. eluaastast kuni täismeh-eani. Lisaks sellele, et tal tuli silmas pidada hoolealuste füüsilisi vajadusi – kümblemine, toidu ja riietuse pakkumine ning kõiksuguste ohtude eest hoidmine – vastutas *paidagogos* veel ka selle eest, et peremehe pojad koolis käiksid ja oma kodutöid teeksid. Lisaks oodati temalt, et ta õpetaks ja harjutaks kõlbelisi voorusi, kuid tagaks ka selle, et poisid õpiksid ja harrastaksid neid voorusi juba ise.

Kuigi osa hoolealuseid olid kindlasti heatahtlikud ja lausa armastatud oma pedagooge, kujutatakse pedagooge antiik-kirjanduses valdavalt rangete korranõudjatena. Nad tagasid kuulekuse karmide meetmetega: nii noomitustega kui ka ka piitsa ja peksuga.

Kui Paulus nimetab seadust pedagoogiks, kasvatajaks, siis aitab see veelgi selgitada tema arusaama seaduse osast. Seaduse ülesanne tähendab juba olemuslikult, et seadusel on ka negatiivne külg ning seda seetõttu, et seadus noomib ja mõistab meid patustena hukka. Ometi kasutab Jumal isegi seda „negatiivset“ külge meie heaks, sest hukkamõist, mille seadus toob, juhib meid Kristuse juurde. Niimoodi ei ole seadus ja evangeelium vastuolus. Jumala kavatsuse kohaselt tegutsevad need koos meie päästmiseks.

„Pühakirja selles osas (Gl 3:24) räägib Püha Vaim apostli kaudu eelkõige moraalikäsust. Käsk paljastab meile patu ning paneb meid tundma vajadust Kristuse järele ja sunnib põgenema Tema juurde, et saaksime andestuse ja rahu siis, kui kahetsuses Jumala ja usus meie Issanda Jeesuse Kristuse poole pöördume.“ – Ellen G. White, *Validud kuulutused*, 1. raamat, lk 234.

Millal sa viimati võrdlesid oma tegusid, sõnu ja mõtteid seadusega? Tee seda praegu ja ära võrdle neid üksnes seaduse kirjatähga, vaid ka seaduse vaimuga, meelsusega (Mt 5:28, Rm 7:6). Kui hästi sul läheb? Mida räägib sinu vastus sulle Pauluse kirja tulipunktist?

Neljapäev, 10. august

Seadus ja usklik (Gl 3:25)

Paljud on tõlgendanud Pauluse ütlust Gl 3:25 seaduse täielikuks kõrvaleheitmiseks. Pauluse positiivsete selgituste valgel mujal Piiblis seadusest kirjutatu kohta on see väide mõttetu.

Mida Paulus silmas peab?

Esiteks seda, et me ei ole enam seaduse hukkamõistu all (Rm 8:3). Usklikena kuulume Kristusele. Olles Tema omad, tunneme rõõmu Tema armu võimu all olemisest (Rm 6:14, 15). Armu all olemine teeb meid vabaks ja võimaldab Kristusel meis tegutseda. See annab meile vabaduse teenida Kristust jagamatu südamega, ilma hirmuta, et meid mõistetakse süüdi vigade pärast, mida selle protsessi käigus võime teha. Selline on evangeeliumi tõeline vabadus ning see on midagi täiesti erinevat väitmisest, et enam ei ole meil vaja seadusele kuuletuda, mida mõned inimesed peavad „vabaduseks“ Kristuses. Kuid sõnakuulmatus seadusele on ju patt – ja patt on kõike muud kui vabadus (Jh 8:34).

Loe Rm 8:1–3. Mida tähendab, et ei olda enam seaduse hukkamõistu all? Kuidas mõjutab see imeline tõde meie eluviisi?

Olles Kristuse kaudu andestuse saanud, on meie suhe seadusega nüüd teistsugune. Nüüd kutsutakse meid elama elu, mis Talle meeldib (1Ts 4:1); Paulus nimetab seda Vaimus käimiseks (Gl 5:18). See ei tähenda, et moraalseadus pole enam kehtiv – ialgi pole küsimus olnud selles. Kuidas saakski olla, kui oleme väga selgesti näinud, et moraalseadus määrab kindlaks, mis on patt, ja et moraalseadus on kirjutatud meie südamesse?

Olukord on hoopis selline, et kuna seadus on Jumala iseloomu jäljend, siis seadusele kuuletumisega me lihtsalt peegeldame Tema iseloomu. Kuid veel enam – me ei järgi ju mingit reeglite kogumit, vaid Jeesuse eeskujuga, kes tegi meie eest seda, mida seadus ialgi teha ei saa: Ta elab seaduse järgi meie sees (Hb 8:10) ja teeb võimalikuks, et seaduse õiged nõuded meis täidetakse (Rm 8:4). See tähendab, et Jeesusega suheldes on meil jõud kuuletuda seadusele nii, nagu mitte kunagi varem.

Loe Rm 8:4. Mida Paulus siin ütleb? Kuidas oled näinud selle tõotuse avaldumist oma elus? Samas, miks peab pääste aluseks – olgu positiivsed muutused, mida oled kogenud, millised tahes – alati olema see, mida Kristus meie heaks teeb, ja ei miski muu?

Reede, 11. august

Toetav mõte: „Minult on küsitud seaduse kohta Pauluse kirjas galaatlastele. Missugune seadus on meie kasvatajaks Kristuse poole? Ma vastan: mõlemad, niihästi tseremoniaalkäsk kui ka moraalkoodeksi kümme käsku.

Kristus oli kogu juudi tseremoniaalsüsteemi alus. Aabel suri sellepärast, et Kain keeldus omaks võtmast Jumala kuulekuse kooli plaani saada päästetud Jeesuse Kristuse vere tõttu, mille puhul Kristusele osutavaks kujutiseks olid loomohvrid. Kain keeldus valamast verd, mis kujutas kogu maailma eest valatavat Kristuse verd. Jumal valmistas kogu selle tseremoonia ning Kristusest sai kogu selle süsteemi alus. Siit sai alguse selle [seaduse] tegevus kasvatajana – tuua patused inimesed arusaamisele, et kogu juudi tseremoniaalsüsteemi, leviitliku korralduse aluseks oli Kristus.

Kõik, kes panustasid pühamu teenistusse, õppisid pidevalt, kuidas Kristus inimsoo kasuks vahele astus. See teenistus oli mõeldud igas südames esile tooma Jumala seaduse armastamist; see seadus on Tema riigi seadus.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk 233.

„Kümnet käsku ärgu vaadeldagu niivõrd keelava poole pealt kui just armu (õnnistuse) poole pealt. Selle keelud tagavad kuuletumise korral kindlalt õnne. Kristuses omaks võetuna toimib seadus meis iseloomu puhastajana, mis toob meile läbi igaviku kestva rõõmu. Sõnakuulelikule on seadus kaitsemüür.“ – Ellen G. White, *Valitud kuulutused*, 1. raamat, lk 235.

Küsimused aruteluks:

1. Maadleme sageli küsimusega, kuidas võita pattu oma elus. Milliseid töotusi on Piiblis patu üle võidu saamise kohta? Milline suhtumine aitab need töötused paremini meie pärisellu tuua? Miks peame samas olema väga hoolikad, et meie päästelootuse aluseks jääks võit, mille Kristus meile tõi, mitte see, milliseid võite meie saavutame?

2. Kuuleme kristlasi sageli väitmas, et seadus on lõpetatud. Muidugi räägivad samad kristlased patu vastu, mis mõistagi tähendab, et nad ei mõtle päriselt, nagu oleks seadus lõpetatud. Mida nad niimoodi väites tegelikult mõtleavad? (Vihje: Millise käsu kontekstis selline väide tavaliselt esile tuleb?)

Kokkuvõte: Seadus anti selleks, et rõhutada patuste jaoks nende vajadust Kristuse järele. Hooldajana pakub see õpetusi Jumala kohta ja kaitset kurja eest. Kuid distsiplineerijana rõhutab see ka meie patust ja toob hukkamõistu. Kristus vabastab meid seaduse hukkamõistust ja kirjutab oma seaduse meie südamesse.

Kas saab elu veel hullemini minna? mõtles Prabha, kui ta vangikon-
gis istus. Minul pole selle kuriteoga mingit pistmist, olen süüta.
Miks jumalad mind ei kuule? Prabha oli napilt 16 aastat vana
neiu, kui ta vahistati süüdistatuna mõrvas, mida ta polnud sooritanud.

Prabha perekond oli vaene. Tema ja ta õed ei olnud koolis käinud ning pidid tegema tööd, et perekond toidetud saaks. Kui neiu oli 15aastane, suri ta isa ja perekond vajus veel sügavamasse vaesusesse. Isa oli enne surma saanud kristlaseks, aga mis head talle sellest oli tulnud, mõtles Prabha. Ta suri ju ikkagi.

Prabha töötas ühe jõuka vanema naise juures, keda ta kutsus lugupi-
davalt Ma'ks. Ta tegi süüa, koristas ja oli naisele mõnikord seltsidaamiks. Ma oli Prabha vastu hea; Prabha oli tihtilugu tema ainsaks kaaslaseks, alates ajast, mil naise abikaasa suri.

Ühel õhtul, kui Prabha valmistus koju minema, palus Ma tal jääda selleks ööks tema juurde, et ta ei peaks üksi olema. Prabha nõustus. Ta teadis, et Ma tundis ennast üksildasena, sest tema kasupoeg elas linnas.

Umbes kella kolme ajal öösel kutsus Ma Prabha enda juurde. „Palun soojenda mulle mu rituaali jaoks vett. Tahan olla hommikupalve ajaks valmis, sest täna on minu jumala püha.“ Prabha noogutas ja läks läbi pimedada maja kööki.

Avanud köögiukse, leidis ta mitu sinna varjunud meest. Enne, kui ta kiljatadagi jõudis, haarasid nad temast kinni ja sulgesid ta suu. Üks mees tõmbas välja noa ja vehkis sellega ähvardavalt neiu nina ees, torgates teda mitmel korral. Teine sidus ta nõoriga kinni ja lohistas ühte nurka. Värisedes nägi neiu, kuidas mehed suundusid Ma toa poole.

Prabha kuulis Ma karjet, kui mehed tema tuppa astusid. Ta kuulis, kuidas mehed nõudsid Malt raha, juveele ja kulda. Siis kuulis ta summutatud kisa ja mütsatust. Järgnes rüselus ja siis jooksid mehed majast välja.

Prabha rabeles ennast nõõridest lahti, aga leidis, et köögiuks oli lukku pandud. Ta tegi akna katki ja roomas välja, et abi kutsuda. Tüdruk leidis Ma oma toast põrandalt. „Ma, Ma!“ hüüdis ta ja puudutas kergelt vana naist. Aga oli liiga hilja. Ma oli surnud.

Prabha hüüdis aknast ühele möödaminevale mehele, et too kutsuks politsei. „Röövliid tungisid sisse ja tapsid Ma!“ karjus ta hüsteeriliselt.

Saabus politsei ja Prabha rääkis neile, mis oli juhtunud. Politseini-
kud viisid neiu haiglasse, kus ta haavad seoti. Aga seejärel võttis politi-
sei tüdruku kinni ja viis ta vanglasse. Nad olid veendunud, et Prabha oli Ma tapnud.

Jätkub

Algul orjad, siis pärijad

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 3:26–4:20, Rm 6:1–11, Hb 2:14–18, 4:14, 15, Rm 9:4, 5.

Meelespeetav tekst: „Nõnda ei ole sa enam ori, vaid poeg, aga kui sa oled poeg, siis sa oled ka pärija Jumala kaudu“ (Gl 4:7).

Paulus ütleb galaatlastele, et neil ei tuleks enam elada ja käituda orjadena, vaid Jumala poegade ja tütaradena, nende kõikide õiguste ja eesõigustega – seda tõde oli noorel Martin Lutheril vaja kuulda. Sedamööda, kuidas tema patutunnetus süvenes, püüdis noormees oma tegudega saada armu ja rahu. See pani ta elama võimalikult ranget elu, taotlema paastumise, vigiiliate ja enda nuhtlemisega oma iseloomupahede maha surumist, millele kloostrielu kergendust ei toonud. (Märge: vigiilia on öine jumalateenistus roomakatoliku kirikus suuremate kirikupühade eel – tlk.) Ta ei vältinud ühtki ohvrit, mille abil oleks võinud saavutada südamepuhtust, mis võimaldanuks tal seista Jumala ees heakskiidu saanuna. Hiljem on ta öelnud, et oli vaga munk, kes järgis võimalikult täpselt oma ordu reegleid, aga ei leidnud endas ometi rahu. „Juhul kui üks munk saaks taevasse oma mungategude tõttu, siis võinuks mind kindlasti selliseks pidada.“ Ja ometi ei andnud see talle asu. Alles hiljem, kui ta hakkas mõistma tõde, et päästmine on Kristuses, nagu annab teada Pauluse kiri galaatlastele, hakkas temasse tulema vaimulik vabanemine ja hingeõnnistuse lootus. Selle tulemusena ei ole ka meie maailm enam kunagi endine.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 19. augustiks.

Meeles mõlkumas Gl 3:25, loe Gl 3:26. Kuidas aitab see salm meil aru saada, milline on meie suhe seadusega nüüd, mil Jeesus on meid lunastanud?

26. salmi alguses olev sõna *nüüd* näitab, et Paulus näeb otsest seost selle ja eelneva salmi vahel. Sarnaselt peremehe pojaga, kes oli pedagoogi voli all ainult nii kaua, kui ta oli väike, ei ole väikesed enam need, ütleb Paulus, kes tulevad usus Kristuse juurde; nende suhe seadusega muutub *sellepärast*, et nüüd on nad Jumala täisealised „pojad“.

Mõiste „poeg“ ei käi muidugi ainult meeste kohta; on päris selge, et Paulus kaasab sellesse rühma ka naised (Gl 3:28 – eestikeelses tõlkes kasutatakse sõna *lapsed* – tlk). Põhjus, miks Paulus kasutab sõna *pojad* ja mitte *lapsed*, on selles, et ta kasutab perekonna pärandi kujundit, mida anti edasi meessoost järeltulijate kaudu, ning asjaolu, et fraas „Jumala pojad“ oli Vanas Testamendis Iisraeli kohta kasutatud erinimetus (5Ms 14:1; Ho 11:1). Kristuses tunnevad nüüd ka paganad rõõmu erilisest suhtest Jumalaga, mis oli olnud eriomane Iisraelile.

Mis teeb ristimisest väga tähelepanuväärse sündmuse? Gl 3:27, 28; Rm 6:1–11; IPt 3:21.

Pauluse poolt 27. salmis kasutatud sõna *sest* näitab veelkord tema arutluse loogilist arengut. Pauluse meelest on ristimine põhimõtteline otsus ühendada oma elu Kristusega. Rm 6. peatükis kirjeldab ta ristimist sümbolina meie liitumisest Jeesusega nii Tema surmas kui ka ülestõusmises. Kirjas galaatlastele kasutab Paulus teistsugust kujundit: ristimine on Kristusega kaetud saamine, riietumine. Pauluse sõnavalik tuletab meelde suurepäraseid löike Vanast Testamendist, mis räägivad õiguse ja pääste kuuega kaetud olemisest (vaata Js 61:10; Ib 29:14). „Paulus näeb ristimises hetke, mil Kristus nagu rüü mähib endasse uskliku. Kuigi Paulus ei kasuta väljendit „Kristuse õigus“, kirjeldab ta seda õigust, mis usklikele antakse.“ – Frank J. Matera, *Galatians* (Collegeville, Minn.: The Liturgical Press, 1992), lk 145.

Meie liit Kristusega, mida ristimine sümboliseerib, tähendab, et see, mis on tõsi Kristuse kohta, on tõsi ka meie kohta. Kuna Kristus on Aabrahami „seeme“, siis usklikud „kui Kristuse kaaspärijad“ (Rm 8:17) on samuti kõikide Aabrahamile ja tema järeltulijatele antud lepingutõtuste pärijad.

Mõttele veel selle üle, et see, mis on tõsi Kristuse kohta, on tõsi ka meie kohta. Kuidas peaks see imeline tõde mõjutama meie olemasolu iga valdkonda?

Olles just võrrelnud meie suhet Jumalaga poegade ja pärijate omaga, arendab Paulus Gl 4:1–3 nüüd edasi kujundit päranditeemast. Pauluse sõnad loovad silme ette pildi sellest, kui suure mõisa omanik on surnud ning kogu tema omandus jääb ta vanimale pojale. Tema poeg on aga veel väike. Nagu inimese testamentide puhul sageli ka tänapäeval juhtub, sätestab isa testament, et tema poeg on hooldajate ja haldurite järelvalve all niikaua, kuni ta jõuab täisikka. Kuigi ta on nime poolest oma isa mõisa peremees, on ta väikesena tegelikult üsna samasugune nagu ori.

Pauluse võrdlus sarnaneb Gl 3:24 esitatud kasvataja omaga, kuid sel juhul on eestkostjate ja majapidajate võim suurem ja veel tähtsam. Nad vastutavad peremehe poja üleskasvatamise eest, kuid nad on vastutavad ka kõigi rahandus- ja haldustehingute eest niikaua, kuni poeg on küllalt küps, et need ülesanded enda peale võtta.

Loe Gl 4:1–3. Mida ütleb Paulus siin sellist, mis aitab veelkord selgitada seaduse osa meie elus nüüd, kui oleme Kristuses?

Vaieldav on, mida mõtleb Paulus täpselt sõnaga „algained“ (Gl 4:3, 9). Kreekakeelne sõna *stoicheia* tähendab sõna otseses mõttes „elemendid/koostisosad“. Mõne meelest käib see sõna põhiosiste kohta, millest koosneb universum (2Pt 3:10, 12); või deemonlike jõudude kohta, kes seda kurja ajastut kontrollivad (Kl 2:15); või usu elu algeliste põhimõtete, religiooni aabitsatõdede kohta (Hb 5:12). Pauluse rõhk inimkonna „väetil“ olekul enne Kristuse tulekut (Gl 4:1–3) annab alust arvata, et ta viitab siin usu elu algpõhimõtetele. Kui nii, siis ütleb Paulus, et Vana Testamendi ajajärk oma seaduste ja ohvritega polnud muu, kui evangeeliumi aabits, esimene õpik, mis tõi esile päästmise põhitõed. Seega, nii tähtsad ja suunavad kui tseremoniaalseadused Iisraeli jaoks ka olid, olid need ainult varjud tulevasesest. Mitte kunagi polnud need mõeldud hõivama Kristuse kohta, olema Kristuse asemel.

Soov lasta oma elus valitseda nendel reeglitel ja mitte Kristusel, on justkui soov minna ajas tagasi. Galaatlaste tagasipöördumine nende algainete juurde pärast seda, kui Kristus oli tulnud, on Pauluse võrdluse kohaselt sama, nagu oleks täiskasvanud poeg tahtnud olla jälle alaealine!

Lapselik usk on küll positiivne (Mt 18:3), kuid kas see on tingimata sama, mis vaimulik küpsus? Või võid sa väita, et mida rohkem sa vaimulikult kasvad, seda lapselikumaks su usk saab? Kui lapselik ja „süütu“ ja usaldav su usk on?

Teisipäev, 15. august

„Läkitas Jumal oma Poja“ (Gl 4:4)

„Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla“ (Gl 4:4).

Pauluse valitud sõna *täis* näitab Jumala aktiivset osa Tema eesmärkide teostamisel inimajaloos. Jeesus tuli just sel ajal, mille Jumal oli ette valmistanud, mitte lihtsalt suvalisel ajal. Ajaloolisest seisukohast võttes tuntakse seda aega *Pax Romana* (Rooma rahu) nime all. See oli 200-aastane periood, mil Rooma impeeriumis oli suhteliselt stabiilne ja rahulik aeg. Kui Rooma alistas Vahemere-äärse maailma, saabus rahu, kasutati üht ühist keelt, olid soodsad võimalused reisimiseks ja ühtne kultuur, mis kergendas evangeeliumi kiiret levikut. Piibellikust seisukohast võttes tähistas see aega, millesse Jumal oli paigutanud töötatud Messia tuleku (vaata Tn 9:24–27).

Miks pidi Kristus saama meiesuguseks inimeseks selleks, et meid lunastada? Jh 1:14; Gl 4:4, 5; Rm 8:3, 4; 2Kr 5:21; Fl 2:5–8; Hb 2:14–18; 4:14, 15.

Gl 4:4, 5 on Pühakirjas kirja pandud evangeeliumi seletusest sisutihedaim. Jeesuse tulemine inimkonna ajalukku ei olnud juhuslik. „Jumal läkitas oma Poja.“ Teisisõnu, Jumal võttis meie päästmisel initsiatiivi.

Neis sõnades peitub ka põhjanev kristlik uskumus Kristuse igavesest jumalikkusest (Jh 1:1–3, 18; Fl 2:5–9, Kl 1:15–17). Jumal ei saanud mingit taevast saadikut. Tema ise tuli, sest ainult Jumal sai meid päästa.

Ehkki Jeesus oli jumalik ja alati olemas olnud Jumala Poeg, oli Ta ka „naisest sündinu“. Kuigi selles fraasis on vihje neitsist sündimisele, kinnitab öeldu veel täpsemalt Tema inimeseks olemist.

Väljend „sündis seaduse alla“ osutab nii Jeesuse juutlikule pärandile kui ka tõsiasjale, et Tema kandis meile kuuluva hukkamõistu ning sündis selleks, et surra meie pattude eest.

Kristusel oli vaja võtta endale meie inimlikkus sellepärast, et meie ei saa ennast ise päästa. Ühendades oma jumaliku olemuse meie pattulangenud inimliku olemusega, sai Kristus seaduslikult meie Asemikuks, Päästjaks ja Ülempreestriks. Teise Aadamana tuli Ta tagasi võitma kõike, mida esimene Adam sõnakuulmatuse tõttu oli kaotanud (Rm 5:12–21). Oma kuulekuse kaudu täitis Ta täielikult seaduse nõuded ja heastas nii viisi Aadama traagilise luhtumise. Oma ristisurma tõttu täitis Ta seaduse õigluse, mis nõudis patuse surma, ning saavutas seega õiguse lunastada kõik, kes tulevad Tema juurde tõelises usus ja allumisest.

Gl 4:5–7 laiendab Paulus seda teemat rõhutamiseks, et Kristus on nüüd tulnud „lahti ostma seadusealuseid“ (4 ja 5 salm). Sõna *lunastama*, *lahti ostma*, tähendab „tagasi ostma“. Sellega osutati hinnale, mis maksti selleks, et osta vabadus kas pantvangile või orjale. Nagu kaastekst näitab, on lunastamisel negatiivne tagamaa: inimene on vaja vabastada.

Millest aga meid vabastada on vaja? Uus Testament toob muuhulgas esile neli tõsiasja: (1) vabastada kuradist ja tema riugastest (Hb 2:14, 15), (2) vabastada surmast (1Kr 15:56, 57), (3) vabastada patu võimust, mis meid loomu poolest orjastab (Rm 6:22), ja (4) vabastada seaduse hukkamõistust (Rm 3:19–24; Gl 3:13; 4:5).

Millise hea eesmärgi seadis Kristus meile lunastuse tõttu, mis meil Temas on? Gl 4:5–7; Ef 1:5; Rm 8:15, 16, 23; 9:4, 5.

Räägime sageli sellest, mida Kristus meie heaks on teinud, kui „päästmisest“. Ehkki see on õige, pole vastav sõna kaugeltki nii ilmekas ja kujundlik kui Pauluse poolt eriliselt kasutatud sõna *pojaseisus/lapseseisus (huiiothesia)*. Kuigi Paulus on Uue Testamendi kirjutajatest ainus, kes seda sõna kasutab, oli lapsendamine kreeka-roma maailmas hästi tuntud õiguslik menetlus. Pauluse eluajal kasutasid paljud Rooma imperaatorid lapsendamist kui vahendit valimaks järeltulija juhul, kui puudus õiguslik pärija. Lapsendamine tagas terve rea eesõigusi: „(1) Lapsendatud pojast saab ... lapsendajale... pärispoeg. (2) Lapsendaja annab nõusoleku kasvatada laps üles nagu kord ja kohus ning hoolitseda, et tal oleks vajalik toit ja kehakate. (3) Lapsendaja ei saa oma lapsendatud pojast lahti ütelda. (4) Seda last ei saa pidada orjana. (5) Lapse bioloogilistel vanematel ei ole õigust teda tagasi nõuda. (6) Lapsendamine annab õiguse pärandile.“ – Derek R. Moore-Crispin, „Galatians 4:1–9: The Use and Abuse of Parallels,“ *The Evangelical Quarterly*, kd LXI/No 3 (1989), lk 216.

Kui juba maisel tasandil tagatakse sellised õigused, siis kujuta ette, kui palju suuremad on meie eesõigused Jumala lapsendatud lastena!

Loe Gl 4:6 teades, et heebreakeelne sõna Abba oli hellitussõna, mida lapsed kasutasid oma isa poole pöördumisel, nagu issi või papa tänapäeval. Jeesus kasutas seda palves (Mk 14:36) ning Jumala lastena on ka meil eesõigus nimetada Jumalat „Abba“. Kas sa naudid oma elus nii suurt lähedust Jumalaga? Kui mitte, siis milles on küsimus? Mida saad muuta, et sul oleks selline lähedus?

Neljapäev, 17. august

Miks minna tagasi orjusesse? (Gl 4:8–20)

Loe Gl 4:8–20. Võta järgnevatel ridadel kokku see, mida Paulus siin ütleb. Kui tõsiselt võtab ta galaatlaste hulgas liikuvaid valeõpetusi?

Paulus ei kirjuta täpselt, mis laadi olid galaatlaste usutavad, kuid on ilmselge, et ta pidas silmas vale jumalateenimise süsteemi, mille tagajärjeks oli vaimulik orjus. Tõepoolest pidas ta seda nii ohtlikuks ja laastavaks, et kirjutas väga kirgliku kirja, milles hoiatas galaatlasi, et see, mida nad tegid, sarnanes lapseseisusest orjusesse pöördumisega.

Kuigi Paulus ei täpsusta üksikasju, ütleb ta, et galaatlased on teinud midagi, mis selliseid vastuväiteid põhjustas. Mida nad tegid? Gl 4:9–11.

Paljud on tõlgendanud Pauluse vihjet „päevi ja kuid ja aegu ja aastaid“ (Gl 4:10) vastulausena mitte ainult tseremoniaalseadusele, vaid ka hingamispäevale. Selline tõlgendus aga ületab tõendid. Alustuseks, juhul kui Paulus oleks tõesti tahtnud eraldi välja tuua hingamispäeva ja muud juutidele omased kombed, oleks ta ilmselgelt neid otse nimetanud. Teiseks, Paulus teeb selgeks, et mis iganes see on, mida galaatlased teevad, viib see nad Kristuses vaba olemisest hoopis orjusesse. „Kui seitsmenda päeva hingamispäeva pidamine ikestab inimese, siis peab olema ju nii, et Looja ise astus ikkesse siis, kui Ta pidas maailma esimest hingamispäeva!“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, lk 967. Jah, miks pidas Jeesus hingamispäeva ja õpetas veel ka kaasinimestele, kuidas seda pidada, kui selle õige pidamine jätnuks nad mingil moel ilma vabadusest, mis on neil Temas? (Vaata Mk 2:27, 28; Lk 13:10–16.)

Kas seitsmenda päeva adventismis võib olla tavaid, mis võtavad meilt ära meie vabaduse Kristuses? Või kui tavad ise pole probleemsed, siis mida öelda meie hoiakute kohta selliste tavade suhtes? Kuidas saab vale hoiak viia meid niisugusse orjusse, mille eest Paulus galaatlasi nii tuliselt hoiatas?

Reede, 18. august

Toetav mõte: „Taevases nõukogus kanti hoolt selle eest, et inimesed, kuigi üleastujad, ei peaks oma sõnakuulmatuses hukkuma, vaid et neid usu kaudu Kristusesse kui nende asemikku ja käendajasse saaks Jumala ettenägevuse tõttu valida lapseseisusesse Jeesuses Kristuses, kelle heameelne tahe see on. Jumal soovib, et kõik inimesed saaksid päästetud; seda on Ta suuremeelselt korraldanud – andnud oma ainusündinud Poja et tasuda inimese eest lunaraha. Need, kes hukuvad, hukuvad sellepärast, et nad keelduvad laskmast ennast Jumalal lapsendada Kristuses Jeesuses. Inimese uhkus takistab tal päästmiseks pakutut vastu võtta. Kuid inimese saavutused ei ava inimlapsel sissepääsu Jumala juurde. Inimese teeb Jumalale vastuvõetavaks Kristuse arm, mis Kristuse nimesse uskumise tõttu annab inimesele väärtuse. Mitte kuidagi ei sõltu tegudest või lennukaist õnnetundeist kinnitus, et Jumal on inimesed valinud; sest valituks osutatakse Kristuse kaudu.“ – Ellen G. White, „Chosen in Christ“, *Signs of the Times*, 2. jaanuar 1893.

Küsimused aruteluks:

1. Mõtlen veel sellele, mida tähendab ja mida ei tähenda olla eluteel koos Issandaga nagu laps. Milliste lapsele omaste joonteni tuleks meil usus ja suhtes Jumalaga püüelda? Samas aga, mismoodi võime selle ideega liiga kaugele minna? Arutlege.

2. Mis on inimeses sellist, mis paneb teda kartma armu, üksnes usu läbi saadavat päästet? Miks on nii, et paljud inimesed püüaksid pigem (kui see oleks võimalik) saavutada pääseteed oma tegevusega?

3. Vaadake klassis läbi neljapäevase osa viimane küsimus. Mismoodi võime meie, seitsmenda päeva adventistid, sattuda orjusesse, millest meid idee poolest on vabastatud? Kuidas saab see meiega juhtuda, kuidas teame, kui see juhtub, ja kuidas saame sellest lahti?

Kokkuvõte: Kristuses oleme lapsendatud Jumala perekonda Tema poegadeks ja tütardeks. Jumala lastena on meil ligipääs kõikidele õigustele ja eelistele, mis sellise peresuhtega kaasnevad. Rumal oleks suhelda Jumalaga ainult reeglite ja eeskirjade põhjal. See oleks sama, nagu tahaks poeg oma seisusest ja pärandist lahti öelda selleks, et hakata orjaks.

Politsei kuulab Prabhat iga päev üle. Nad peksid ta käsi ja äratasid ta keset ööd uuteks ülekuulamisteks. Nad küsitlesid Prabha vendi ja ema, püüdes leida mõnd niidiotsa, millega Prabha süüd tõendada. Kui kaua ta seda röövi oli kavandanud? Kuhu ta oli peitnud kulla ja ruupiad?

Prabha palus oma perekonna jumalatel abi ja töötas oma juuksed maha ajada, kui nad ta vabastavad, aga midagi ei juhtunud. Küsitlemine jätkus ja Prabha kurnatus suurenes.

Ühel ööl, kui tüdruk tsementpõrandal magas, nägi ta unes, et üks valges riides mees puudutas teda ja palus tal mitte araks muutuda. „Mina olen sinuga,“ lubas Ta. „Varsti saad sa vabaks.“

„Kes sa oled?“ küsis Prabha mehelt. „Ma olen Jeesus,“ vastas Ta.

Järgmisel päeval jätkas politsei ülekuulamist. Kuid sel korral, kui nad Prabhat peksid, palvetas ta karjumise asemel hoopis: „Jeesus, kui Sina oled õige Jumal, siis palun aita mind.“ Kaks tundi hiljem lasti tüdruk vanglast vabaks, aga ta pidi järgmisel päeval tagasi tulema, et veel mõnele küsimusele vastata.

Iga päev käis Prabha politseimajas. Kui neil tuli mingi uus niidiots, küsisid nad temalt selle kohta. Kui nad ühe varga kinni püüdsid, kutsusid nad Prabha teda tuvastama. Nii kestis üle aasta.

Prabhal oli unenägu meeles ning tema ja ta pere hakkasid käima kristlikus kirikus. Ühel päeval külastas Prabha kodu üks adventist, lihtliige. Ta pakkus neile võimalust Jeesust paremini tundma õppida. Kui ta neile hingamispäevast rääkis, hakkas Prabha vend talle vastu.

„Miks teenivad kristlased jumalat pühapäeval, kui Piibel käsib neil teeneda Teda laupäeval?“ Adventist selgitas, et hingamispäev seati sisse loomisel, seda korrati kümnes käsus ja seda austas Jeesus ka pärast oma surma.

Mõne nädala pärast kutsus see adventist Prabha perekonda äratuskoosolekutele. Nad nõustusid ja kutsusid veel pisut sõpru kaasa. Pärast koosolekuid ristiti Prabha ja tema perekond.

Varsti pärast Prabha ristimist vahistati vargad, kelle tõttu Ma oli surnud. Politsei palus neil nad tuvastada. Irooniline küll, aga varaste perekonnad palusid Prabhal ja tema perekonnal palvetada nende vanglasse sattunud abikaasade pärast. Vargad said ainult aastase karistusaja. Kaheksast vargast kuus võttis Jeesuse vastu oma Issandaks ja üks neist on nüüd lihtliikmest jutlustaja. Kaks varast, kes keeldusid kristlaseks saamast, surid vägivaldset surma.

Prabha hädadest võrsus hea. Tema perekond leidis Jeesuse; vargad pöördusid usku ja Prabha tegutseb nüüd piiblitöölisena.

Prabha Mamidi elab Vizianagaramis, Indias, kus ta teenib jätkuvalt Jumalat.

Pauluse hingekarjaselik palve

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 4:12–20; IKr 11:1; Fl 3:17; IKr 9:19–23; 2Kr 4:7–12.

Meelespeetav tekst: „Sõbrad, palun teid, saage niisuguseks nagu mina, sest minagi olen saanud niisuguseks, nagu teie olete“ (Gl 4:12, NRSV).

Nagu siiani näinud oleme, ei peenutse Paulus galaatlaste ees sõnadega. Tema kõvad sõnad aga peegeldavad ainult inspireeritud kirglikkust tema asutatud koguduse vaimuliku hea käekäigu pärast. Kõrvu selle ülitähtsa teoloogilise teemaga, mida Paulus käsitles, näitab kiri galaatlastele laiemas mõttes sedagi, kuivõrd tähtis on õige õpetus. Juhul kui see, mida usume, polegi nii tähtis, juhul kui õpetuslik õigsus ei olegi niivõrd oluline, siis miks pidi Paulus oma kirjas olema nii tulihingeline, nii kompromissitu? Muidugi on tõsi, et see, mida usume ja teeme, on väga oluline, eriti evangeeliumi puhul tervikuna.

Gl 4:12–20 jätkab Paulus oma arutluskäiku, ehkki ta muudab lähene-misviisi, vähemalt veidi. Paulus on esitanud rea üksikasjalikke ja teoloogiliselt asjatundlikke põhjendusi, et veenda galaatlasi nägema oma vigu, ja nüüd esitab ta vägagi isikliku, hingekarjaseliku üleskutse. Erinevalt valeõpetajatest, kes ei olnud galaatlastest päriselt huvitatud, ilmutab Paulus ehedat hoolt, muret, lootust ja heale karjasele omast armastust oma eksiva karja suhtes. Jah, ta korrigeerib küll teoloogiat, kuid ta otsib ka võimalust teenida neid, keda armastab.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 26. augustiks.

Loe Gl 4:12–20. Mis on nendes salmides Pauluse sõnumi tõukejõuks?

Esmaseks märgiks murest, mis Pauluse südant raskelt rõhub, on tema isiklik anumine 12. salmis. See pöördumine järgneb kohe Pauluse tungivale palvele: „Saage niisuguseks nagu mina.“ Sõna *anun* või *palun teid* ei edasta mõnes tõlkes kahjuks täielikult seda tähendust, mis on kreeka keeles sõnal *deomai*. Ehkki seda võib tõlkida kui „nõuan“ või „anun“, on kõnealusel kreekakeelsel sõnal tugevam meeleheitlikkuse varjund (vaata 2Kr 5:20; 8:4; 10:2). Paulus ütleb tegelikult: „Ma nurun teilt!“

Paulus ei muretsenud ainult teoloogiliste ideede ja õpetuslike vaatenurkade pärast. Tema süda oli ühte köidetud nende inimeste eluga, keda tema teenimistöö oli toonud Kristuse juurde. Ta pidas ennast rohkem kui sõbraks; ta oli nende vaimulik isa ja nemad olid tema lapsed. Kuid veel enam – Paulus võrdleb oma hoolt galaatlaste pärast last sünnitava ema mure ja ahastusega (Gl 4:19). Paulus oli lootnud, et tema senine „vaevanägemine“ oli olnud piisav nende „ohutult ilmale toomiseks“ siis, kui ta koguduse rajas. Kuid nüüd, kui galaatlased olid tõest ära eksinud, koges Paulus neid vaevanägemise valusid jälle selleks, et tagada neile hea käekäik.

Millist eesmärki pidas Paulus galaatlaste puhul silmas? Millist tulemust tahtis ta näha nende pärast „vaevas“ olles? Gl 4:19.

Olles kujutanud galaatlasi algul kui emaülas vormunuid, räägib Paulus nüüd galaatlastest nii, nagu nad ise oleksid lapseootel emad. Sõna, mida tõlgitakse kui „saab kuju“, kasutati meditsiinis embrüo arengule osutamisel. Selle kujundi kaudu joonistab Paulus silme ette mõtte, mida tähendab olla kristlane nii üksikisikuna kui ka kogudusena kollektiivses mõttes. Kristuse järelkäijaks olemine on midagi rohkemat kui usutunnistuse väljaütlemine; see eeldab põhjalikku ümberkujundamist Kristuse sarnaseks. Paulus ei „otsinud galaatlastes mõnd väikest muutust, vaid sellist ümberkujundamist, et neid vaadates võiks näha Kristust.“ – Leon Morris, *Galatians* (Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 1996), lk 142.

Kuidas oled näinud Kristuse iseloomu oma elus avaldumas? Mis valdkondades on sul veel palju kasvamist ees?

Loe 1Kr 11:1, Fl 3:17; 2Ts 3:7–9 ja Ap 26:28, 29. Neis salmides kajastub midagi sellest, millest Paulus räägib Gl 4:12? Kuidas tuleb meil tema mõtet mõista?

Mitmes oma kirjas julgustab Paulus kristlasi ühel ja teisel korral jäljendama tema käitumist. Igal sellisel puhul esitab Paulus ennast kui jäljendamist väärivat ja autoriteetset eeskuju usklike jaoks. 2Ts 3:7–9 toob Paulus ennast eeskujuks selles, kuidas Tessaloonika usklikel tuli endale elatise teenimiseks töötada, et mitte kaasinimestele koormaks olla. 1Kr 11:1 kutsub Paulus korintlasi jäljendama teda kaasinimeste heaolu esikohale seadmises. Pauluse hool galaatlaste suhtes paistab siit kuidagi teistsugusena.

Gl 4:12 ei palu Paulus galaatlastel *jäljendada* teda; küll aga palub ta neil „saada niisuguseks“ nagu tema – ta räägib olemisest, mitte tegemisest. Miks? Galaatias ei olnud tegu ebaeetilise käitumise või jumalavalalatu eluviisiga, nagu oli Korintose koguduses. Galaatia probleem võrsus just kristluse põhiolomusest. Tegude oli rohkem „olemisega“, mitte „käitumisega“. Paulus ei öelnud: „*Toimige* nii, nagu mina,“ vaid: „Olge niisugused nagu mina.“ Gl 4:12 täpne mõiste tuleb esile Pauluse üleskutses Herodes Agrippa II-le Ap 26:29, kus ta ütleb: „Paluksin küll Jumalalt..., et mitte ainult sina, vaid ka teie kõik, kes te mind täna kuulete, *saaksite* niisuguseks nagu *mina olen*, ainult ilma nende ahelateta“ (rõhutamine lisatud). Teisisõnu, Paulus osutab enda kogemusele kristlasena, alusele, mis toetub üksnes Kristusele, usule, mis usaldab seda, mida Kristus on tema heaks teinud ega toetu oma seadusetegudele. Galaatlased panid suuremat rõhku oma käitumisele kui Kristusega kokku kuulumisele.

Kuigi Paulus ei ütle täpselt, mil viisil ta tahab, et galaatlased saaksid nagu tema, osutab Galaatia olukorra kaastekst sellele, et tegemist polnud üldavaldusega, mis hõlmanuks tema elu kõiki külgi ja üksikasju. Kuna Paulusele tegi muret galaatlaste seadusekeskne religioon, siis pidas ta kindlasti silmas imelist armastust, rõõmu, vabadust ja päästekindlust, mille tema oli leidnud Jeesuses Kristuses. Ime valgel, et Kristus on kõik kõigeiks, oli Paulus õppinud pidama kõike muud pühkmeiks (Fl 3:5–9) – ja ta igatses, et galaatlastel oleks sama kogemus.

Kas sa tead kedagi (peale Jeesuse), kes on sulle heaks eeskujuks? Kui jah, siis millised selle isiku omadused on sinu jaoks eeskujuks ja kuidas oma elus paremini neid omadusi ilmutada?

Teisipäev, 22. august

Minagi olen nagu teie

Loe 1Kr 9:19–23. Mida ütleb Paulus neis salmides sellist, mis aitab meil paremini aru saada Gl 4:12 teise poole mõttest? (Vaata ka Ap 17:16–34; 1Kr 8:8–13; Gl 2:11–14.)

Gl 4:12 võib näida veidi ebamäärane. Miks pidanuks galaatlased saama nagu Paulus, kui tema juba oli nagu nemad?

Nagu eilsest osast nägime, soovis Paulus, et nad saaksid nagu tema, uskudes ja usaldades, sama palju kui tema, tõsiasja, et Kristusest piisab päästmiseks. Tema ütlus, et nad saaksid nagu tema, tuletas meelde, kuidas tema (kuigi ta oli juut) oli saanud „seaduseta“ paganaks, et jõuda evangeeliumiga nende keskel olevate paganateni. Paganliku maailma suure misjonärina oli Paulus õppinud, kuidas kuulutada evangeeliumi nii juutidele kui ka paganatele. Tegelikult ütleb 1Kr 9:19–23, et ehkki evangeelium oli üks ja sama, oli Pauluse esitamismeetod eripalgeline, olenevalt inimestest, kelleni ta püüdis jõuda.

„Paulus oli pioneer, teerajaja selles, mida me tänapäeval nimetame kontekstualiseerimiseks, vajaduseks edastada evangeeliumi sel viisil, et see kõnetaks inimesi, kelle poole pöörduetakse nende kontekstis.“ – Timothy George, *The New American Commentary: Galatians* (Nashville, Tenn.: Broadman & Holman Publishers, 1994), lk 321.

Pauluse enda selgitus 1Kr 9:21 osutab tema uskumusele, et olid piirid, kui kaugele võis evangeeliumi kontekstualiseerimisel minna. Näiteks nimetab ta, et kui keegi on vaba erineval viisil jõudma juutide ja paganateni, siis ei sisalda see vabadus õigust elada seadusetult, sest kristlased on „Kristuse seaduses“.

Kuigi kontekstualiseerimine ei ole alati lihtne, „peaksid ka meist saama Pauluse jäljendajad niivõrd, kui meil on võimalik eraldada evangeeliumi tuum selle kultuurilisest kookonist, kontekstualiseerida Kristuse sõnumit ilma selle sisuga kompromissile minemata.“ – Timothy George, *Galatians*, lk 321, 322.

Kerge on kompromissile minna, eks ole? Mõnikord on nii, et mida kauem on inimene kristlane, seda kergemini kompromiss tuleb. Miks võib nii olla? Vaata endale ausalt otsa. Kui palju kompromisse on sinu ellu hiilinud ja mil viisil oled seda kõike õigustanud? Kuidas teha ümberpööre valdkondades, kus on seda vaja teha?

Kolmapäev, 23. august

Siis ja nüüd

Pauluse suhe Galaatia usklikega ei olnud alati nii keeruline ja jäik. Jah, siis kui Paulus meenutab aega, mil ta esimest korda Galaatias evangeeliumi kuulutas, räägib ta hõõguvi sõnu, kui hästi nad temasse suhtusid. Mis juhtus?

Milline sündmus paistis viivat Pauluse otsuseni kuulutada evangeeliumi Galaatias? Gl 4:13.

Nähtavasti ei olnud Paulusel algselt plaanis kuulutada evangeeliumi Galaatias. Mingi haigus aga, mis teda reisil tabas, sundis teda kas Galaatias kavatsust pikemalt peatuma jääma või reisima tervise taastamiseks Galaatiasse. Jääb mõistatuseks, mislaadi see Pauluse töbi oli. Osa on arvanud, et ta nakatus malaariasse, teised on Pauluse viite põhjal, et galaatlased olid valmis oma silmi talle andma, arvanud, et ehk oli tegemist silmahaigusega. Tema haigust võib seostada ka „liha sisse antud vaiaga“, mida ta mainib 2Kr 12:7–9.

Mis iganes see ka oli, mille käes Paulus kannatas, meile ütleb ta vaid, et see oli väga ebameeldiv ja pani galaatlased proovile. Maailmas, kus haigust peeti sageli just jumaliku meelepaha märgiks (Jh 9:1, 2; lk 13:1–4), võinuks Pauluse haigus olla galaatlastele lihtsalt vabanduseks, miks tema ja ta sõnum hüljata. See-eest tervitasid nad Paulust südamesiiruses. Miks? Sest nende südant olid soojendanud jutlus ristist (Gl 3:1) ja Püha Vaimu veenmine. Kuidas nad nüüd põhjendasid muutust oma hoiakus?

Mis põhjusel võis Jumal lubada Paulusel kannatada? Kuidas sai Paulus teenida kaasinimesi, kui ta ise maadles oma probleemidega? Rm 8:28; 2Kr 4:7–12; 12:7–10.

Milline tahes Pauluse haigus ka oli, see oli kindlasti tõsine ja võinuks kergesti olla ettekäändeks süüdistada oma probleemides Jumalat või jätta evangeelium kuulutamata. Paulus ei teinud kumbagi. Selle asemel, et lasta olukorral endast kõik võtta, kasutas Paulus oma olukorda võimalusena veel täielikumalt Jumala armule toetuda. „Ikka ja jälle on Jumal kasutanud elu ebaõnne – haigust, tagakiusu, vaesust, isegi loodusõnnetusi ja arusaamatuid tragöödiad – võimalustena tuua esile oma halastus ja arm ning vahenditena viia edasi evangeeliumi.“ – Timothy George, Galatians, lk 323, 324.

Kuidas teha nii, et su kannatused ja katsumused õpetaksid sind veel rohkem Issandat tundma? (Milliseid teisi valikuvõimalusi sul on?)

Loe Gl 4:16. Millise tugeva mõttekoha Paulus siin esitab? Mismoodi võid sina olla kogenud midagi sarnast? (Vaata ka Jh 3:19, Mt 26:64, 65; Jr 36:17–23.)

Fraasil „rääkides teile tõtt“ on sageli negatiivne varjund. Eriti meie päevil ja ajastul, mil tõsiasjade väljaütlemist võidakse pidada karmiks otselöögiks, tagasihoidmatuks ja endale vaenlasi tekitavaks taktikaks – öelda välja tõsiasjad vaatamata sellele, kui ebameeldivad või soovimatud need on. Kas salmidest Gl 4:12–20 või mõnest teisest Pauluse kirjades leitud vast selgitusest (vaata Gl 6:9, 10) võib mõni teha järelduse, et tema huvi evangeeliumi tõe vastu kaalus üle igasuguse armastuseavalduse. Ometi oleme juba näinud, et kuigi Paulus oli mures selle pärast, et galaatlased tunneksid „evangeeliumi tõe“ (vaata Gl 2:5, 14), oli ta mures sellepärast, et armastas neid. Kes poleks isiklikult kogenud, kui piinav võib olla kedagi nuhelda või rääkida otsesõnu tõe neile, kes mistahes põhjusel seda kuulda ei taha? Teeme seda, sest hoolime neist inimestest – mitte sellepärast, et tahaksime haiget teha, ehkki ühel või teisel korral võivad meie sõnad teha haiget, vihastada ja tekitada meie suhtes vimma. Teeme seda ikkagi, sest teame, et inimene peab meie sõnu kuulma, vaatamata sellele, kui väga ta neid kuulda ei taha.

Gl 4:17–20 ütleb Paulus midagi nende kohta, kes panevad vastu – mida ta ütleb? Millele ta peale nende teoloogia veel väljakutse esitas?

Vastandina Pauluse evangeeliumi avameelsusele, mille puhul ta riskis võimalusega pälvida galaatlaste viha, püüdsid Pauluse vastased lipitsevalt galaatlaste soosingut võita – mitte sellepärast, et nad oleksid galaatlasi armastanud, vaid sellepärast, et saavutada oma isekad tahtmised. Pole päris selge, mida Paulus mõtleb, kui ta ütleb, et tema vastased „tahavad meid ära lükata“ (ESV), ehkki see viitab tõenäoliselt püüdele tõrjuda nad eemale evangeeliumi eelistest niikaua, kuni nad lasevad ennast ümber lõigata.

Mõttele mõnele juhtumile, mil su sõnad, kuigi tõesed ja vajalikud, panid kellegi sinu peale vihastama. Mida õpid sellest kogemusest, mis aitab sind järgmisel korral, kui sul midagi sarnast teha tuleb?

Reede, 25. august

Toetav mõte: „Galaatia kogudustes aga taheti evangeeliumi sõnum asendada avaliku, maskeerimata eksitusega. Kristust, usu tõelist alust, hakati tegelikult eitama, tuues selle asemele judaismi kehtetuks muutunud tseremooniaid. Apostel nägi, et kui ta tahab Galaatia usklikke päästa neid ähvardavatest ohtlikest õpetustest, siis tuleb tal tarvitusele võtta ülimalt otsustavad abinõud ning saata neile karmid hoiatused.

Iga Kristuse tööline peab õppima tähtsat õppetundi – kohandama oma tööd nende olukorraga, keda ta aidata soovib. Vaja läheb nii õrnust ja kannatlikkust kui ka otsustavust ja kindlust; kõiki neid tuleb aga rakendada erineval viisil ja õiges kohas. Käituda targalt erinevate inimklassidega erinevas olukorras – see nõuab tarkust ja otsustusvõimet, mida võib saada ainult Jumala Vaimu valgustamise ja pühitsemise kaudu...

Paulus palus neid, kes olid kord oma elus Jumala väge tundnud, pöörduda tagasi oma esimese armastuse juurde evangeeliumi tõe vastu. Ümberlökkamatute argumentidega esitas ta neile eesõiguse saada vabaks Kristuses, kelle lunastava armu läbi kaetakse Tema õiguse rüüga kõik, kes end täielikult temale allutavad. Ta asus seisukohale, et iga inimene, kes tahab päästetud saada, peab omandama tõelise, isikliku kogemuse Jumala asjades.

Apostli tõsised manitsused ei jäänud viljatuks. Püha Vaim töötas võimsa väega ning paljud, kelle jalad olid eksinud kõrvalteedele, pöördusid tagasi oma endise usu juurde evangeeliumisse. Siitpeale seisid nad kindlalt vabaduses, millega Kristus neid oli vabaks teinud.“ – Ellen G. White, Apostlite teod, lk 385, 386, 388.

Küsimused aruteluks:

1. Mõtiskle veel kannatuste üle ja selle üle, kuidas Jumal neid kasutada saab. Kuidas saada hakkama olukorraga, kus kannatusest ei paista tulemas midagi head?

2. Arutle palvemeelselt teemal „Kristus saab meis kuju“. Mida see päriselt tähendab? Kuidas olla kindel, et see meiega toimub? Kuidas mitte muutuda araks, kui see ei toimu nii kiiresti, kui meie meelest peaks?

Kokkuvõte: Olles esitanud rea üksikasjalikke ja teoloogiliselt asjatundlikke argumente, pöördub Paulus galaatlaste poole nüüd palju isiklikumalt ja liigutavamalt. Ta palub neil härdalt kuulata tema nõuannet, meenutab neile head suhet, mis neil kord omavahel oli, ning seda ehedat armastust ja hoolt, mis temal kui nende vaimulikul lapsevanemal on.

Mary istus ja nuttis oma kodu lähedal teeservas ning kiigutas pojakest kätel. Poiss oli olnud haige peaaegu sünnist alates. Mary viis ta mitme arsti juurde, aga ikkagi kannatas poiss kohutavate kõhahoogude käes. Kahel korral oli ta pandud haiglasse, aga isegi kõige kangemad antibiootikumid ei lõpetanud last vaevavat kõha. Arst, kelle juures ta viimati oli käinud, oli määranud proovid ja röntgeni, aga Maryl ei olnud enam raha.

Kolm kuud polnud tema abikaasa, puusepp, leidnud tööd. Nad olid laenanud tuhandeid ruupiaid selleks, et üüri tasuda ja toitu osta. Elu näis lootusetuna. Abikaasa oli masendunud; ta tundis, et ei suuda oma peret elatada. Ta ei näinud mingit muud teed kui nende õnnetu elu lõpetada. Kui mees oli pakkunud välja enesetapu, oli naine vihastanud, aga kui mured kuhjusid, hakkas nainegi mõtlema, et võib-olla on see ainus väljapääs.

Järjekordne kõhahoog äratas Mary pisipoja ja just siis nägi naine oma naabrit Madeshi tema poole tulemas. Madesh peatus, kui ta nägi, et Mary nutab. „Mis lahti?“ küsis Madesh õrnalt.

„Daniel,“ vastas Mary. „Ta on ikka veel haige ja mul ei ole raha.“ Madesh teadis Mary probleemidest; ta oli käinud Maryl korduvalt külas, alates sellest, kui poeg oli sündinud, ja oli püüdnud aidata. Ta oli ka nende pere pärast palvetanud.

„Ära muretse,“ ütles ta. „Meie Jeesus saab aidata. Tule minuga kirikusse ja mu pastor palvetab teie pärast.“ Oli hingamispäeva hommik ja Madesh oligi teel kirikusse.

Mary ei öelnud midagi. Ta kuivatas pisarad ja järgnes Madeshile. Kui nad kirikusse jõudsid, tervitas neid pastor. Kui Madesh pastorile Mary probleemidest rääkis, kinnitas pastor, et ta palvetab poisi pärast pärast jumalateenistust.

Mary istus vaikselt kogu hingamispäevakooli; ta polnud mitte kunagi sellist jumalateenistust näinud. Daniel magas ta süles. Naine kuulas pastori jutlust ja pidas aru, kas pastor annab poja jaoks mingit rohtu.

Kui teenistus lõppes, jäi Mary oma pingile ootama. Pärast seda, kui pastor oli kõiki käetelnud, tuli ta pühakotta tagasi ja istus Mary kõrvale. Ta pani oma käe Danieli pea peale ja palvetas, et Jumal tervendaks lapse ning näitaks sellele perekonnale oma väge. Siis andis pastor Maryle ürtidega täidetud ümbriku, öeldes, et ta segaks need meega või veega ja annaks poisile sisse.

Madesh julgustas Maryt koduteel. Mary kodus segas Madesh ürdid sooja veega, kuna perel ei olnud mett. Teelusikaga joodeti seda segu Danielile. Madesh palvetas koos Maryga ja läks siis koju

Jätkub

Kaks lepingut

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 4:21–31; IMs 1:28; 2:2, 3; 3:15; 15:1–6; 2 Ms 6:2–8; 19:3–6.

Meelespeetav tekst: „Ent ülalasu Jerusalemm on vaba naine, kes on meie ema“ (Gl 4:26).

Kristlased, kes hülgavad Vana Testamendi autoriteedi, peavad tihtilugu seaduse andmist Siinail evangeeliumile vastukäivaks. Nad järeldavad, et Siinail antud leping esindab ajajärku, elukorraldust inimkonna ajaloos, mil pääste põhines seaduskuulekusel. Kuid kuna inimesed ei suutnud elada seaduse nõuete kohaselt, juhatas Jumal sisse (nii nad ütlevad) uue lepingu, Jeesuse Kristuse teenete tõttu saadava armulepingu. Niisiis on nende arusaam kahest lepingust selline: vana aluseks oli seadus ja uue aluseks on arm.

Selline vaade võib olla küll väga levinud, kuid see on vale. Mitte kunagi ei tulenenud pääste kuulekusest seadusele; piibellik juudi usk [judaism] oli alati armu religioon, algusest peale. Legalism, käsumeelsus, millele Paulus Galaatias vastu astub, oli moonutus, mitte üksnes kristluse, vaid ka Vana Testamendi väänamine. Kahel lepingul ei ole tegemist ajaga; küll aga peegeldavad need kaks lepingut inimkonna hoiakuid. Need esindavad kahte erinevat teed, kuidas püütakse Jumalaga suhelda, teid, mille algus on Kaini ja Aabeli loos. Vana leping esindab inimesi, kes Kaini sarnaselt toetuvad ekslikult oma sõnakuulmisele kui vahendile, mille abil Jumalale meeldida; uus leping aga esindab nende inimeste kogemust, kes Aabeli sarnaselt toetuvad täiesti Jumala armule, teades, et Tema teeb kõik, mida Ta on töotanud.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 2. septembriks.

Paljud peavad Gl 4:21–31 leiduvat Iisraeli ajaloo tõlgendust selle Pauluse kirja raskeimaks lõiguks. Põhjus on selles, et tegu on väga keeruka väitlusega, mis nõuab Vana Testamendi isikute ja sündmuste laialdast tundmist. Esimene samm selle lõigu tähenduse mõistmiseks on hoomata Vana Testamendi mõistet *leping*, mis on Pauluse põhjenduse keskne mõiste.

Heebreakeelne sõna *berit* tõlgitakse kui „leping“. Seda sõna esineb Vanas Testamendis umbes kolmsada korda ja see viitab siduvale lepingule, kokkuleppele või suhteid reguleerivale lepingule. Tuhandeid aastaid etendasid lepingud lahutamatu osa inimeste ja rahvaste vaheliste suhete määramisel muistses Lähis-Idas. Lepingutega kaasnes lepingu tegemise protsessis sageli loomohvrite toomine (sõna-sõnalt lepingu „raiumine“). Loomade tapmine kujutas seda, mis juhtub osalisega, kes lepingu lubadusi ja kohustusi ei pea.

„Aadamast Jeesuseni tegeles Jumal inimkonnaga terve rea lepingutöötuste abil, mis olid keskendunud tulevale Lunastajale ja mis jõudsid haripunkti lepingus Taavetiga (1Ms 12:2, 3; 2Sm 7:12–17; Js 11.ptk). Jumal töötas Babüloonia vangipõlves olevale Iisraelile taavetliku Messia tulekul (Hs 36:26–28; 37:22–28) veel mõjusamat 'uut lepingut' (Jr 31:31–34).“ – Hans K. LaRondelle, *Our Creator Redeemer* (Berrien Springs, Mich.: Andrews University Press, 2005), lk 4.

Mis olialglepingu alus, mille Jumal tegi Aadamaga Eedeni aias enne pattulangemist? 1Ms 1:28, 2:2, 3, 15–17.

Kuigi loomisel olid lepingu üldsäteteks abielu, kehaline töö ja hingamispäev, oli tulipunktiks Jumala korraldus mitte süüa keelatud vilja. Lepingu põhiolemuseks oli „kuuletu ja ela“! Issand ei nõudnud võimatut olemuselt, mis oli loodud olema kooskõlas Jumalaga. Sõnakuulmine oli inimese loomulik kalduvus; ometi valisid Aadam ja Eeva teha seda, mis polnud loomupärane, ning seda tehes rebisid nad katki loomisel tehtud lepingu ja enamgi veel – nad muutsid selle vahekorra patust rikutud inimeste jaoks võimatuks. Jumalal tuli taastada suhe, mille Aadam ja Eeva olid kaotanud. Ta tegi seda, jõustades armu lepingu, mille aluseks oli igavene töötus Päästja tulekust (1Ms 3:15).

Loe 1Ms 3:15, mis on esimene evangeeliumitöötus Piiblis. Kus sa näed selles salmis märguannet lootusest, mis meil Kristuses on?

Millise lepingulise töotuse andis Jumal Aabrahamile IMs 12:1–5? Kuidas Aabraham vastas?

Jumala algsed lubadused Aabramile on ühed väljapaistvaimad tekstiosad Vanas Testamendis. Kõik need salmid räägivad Jumala armust. Töotuse annab Jumal, mitte Aabram. Aabram polnud teinud midagi, et ära teenida või pälvida Jumala poolehoidu, samuti ei anna siin mitte miski mõista, et Jumal ja Aabram oleksid kuidagi koos kokkuleppe välja töötanud. Jumal annab kõik lubadused. Aabrami aga kutsutakse uskuma Jumala töotuse kindlusesse; jutt ei käi mingist haprast niinimetatud „usust“, vaid usust, mis saab tema sugulaste laiemale ringile nähtavaks siis, kui ta (seitsmekümne viie aastaselt!) nende juurest ära läheb ja Jumala poolt töötatud maale suundub.

„Aabrahamile ja tema kaudu kõigile inimestele lausutud ’õnnistusega’ uuendas Looja lunastamise kavatsust. Ta oli ’õnnistanud’ Aadamat ja Eevat paradiisis (1Ms 1:28; 5:2) ning pärast veeuputust ’õnnistas [Ta] Noad ja tema poegi’ (9:1). Sel moel selgitas Jumal oma varem antud töotust Lunastajast, kes tuleb inimkonda lunastama, kurjust hävitama ja paradiisi taastama (1Ms 3:15). Jumal kinnitas kõikehõlmavalt oma lubadust õnnistada ’kõiki inimesi.’“ – Hans K. LaRondelle, *Our Creator Redeemer*, lk 22, 23.

Millised küsimused Jumala töotuse kohta olid Aabrahamil pärast kümmet aastat töötatud poja ootamist? IMs 15:1–6.

Tihti on kerge kiita Aabramit usumehena, kellel polnud iial ühtki küsimust ega kahtlust. Pühakiri maalib aga teistsuguse pildi. Aabram uskus, kuid selle käigus olid tal küsimused. Tema usk oli kasvav usk. Sarnaselt Mk 9:24 kirjeldatud isaga ütles Aabram Jumalale 1Ms 15:8 õigupoolest: „Ma usun, aita mind mu uskmatuses!“ Vastuseks kinnitas Jumal Aabramile armulikult oma töotuse tõsikindlust, sõlmides temaga vormikohase lepingu (1Ms 15:7–18). Seda tekstilõiku ei tee üllatavaks mitte niivõrd tõsiasi, et Jumal sõlmis Aabramiga lepingu, kuivõrd see, kui ulatuslikult oli Jumal valmis lepingu tegemise ette võtma. Erinevalt muudest vana-aja valitsejatest Lähis-Idas, kes polnud valmis mõtlemagi mingi siduva lepingu sõlmimisest oma sulastega, andis Jumal oma sõna, kuid enam veel – minnes sümboolselt läbi tapetud loomakerede tükkide vahelt, panustas Ta sellesse [lepingusse] oma elu. Jah, Jeesus andis lõpuks Kolgatal oma elu enda töotuse täitmiseks.

Millised on need alad, kus sul tuleb usus edasi minna ja uskuda seda, mis näib võimatusena? Kuidas õppida kõigele vaatamata hoidma lubatust kinni?

Teisipäev, 29. august

Aabraham, Saara ja Haagar

Miks laidab Paulus nii väga Haagariga kaasnevat? GI 4:21–31, IMs 16. ptk. Millise päästmisega seotud olulise mõtte tõstab Paulus esiplaanile, kasutades seda Vana Testamendi lugu?

Haagar oli Egiptusest pärit ori Aabrami majapidamises. Moosese esimeses raamatus on Haagaril selline koht – ta on otseselt seotud Aabrami suutmatusega uskuda Jumala töötust.

Olles oodanud kümme aastat töötatud lapse sünni, olid Aabram ja Saarai ikkagi lastetud. Järeldanud, et Jumal vajas nende abi, andis Saarai Haagari Aabramile liignaiseks. Meie jaoks täna küll üsna kummalisenä tunduv Saarai plaan oli päris leidlik. Muistsete tavade kohaselt võis naisori õiguslikult kanda oma viljatule emandale asendusemana ilmale lapsi. Nii võis Saarai lugeda iga tema abikaasast ja Haagarist sündinud lapse enda omaks. Selle plaani tulemuseks oli küll laps, aga mitte Jumalast töötatud laps.

Eeltoodud lugu on meile silmatorkavaks näiteks sellest, kuidas heidutavates olukordades võib ka suur jumalamees usus vääratada. 1Ms 17:18, 19 anus Aabraham, et Jumal tunnistaks Iismaeli nende pärijaks; Issand aga lükkas selle pakkumise tagasi. Ainus „imepärane, üleloomulik“ osa Iismaeli sünni juures oli Saarai valmidus jagada oma abikaasat teise naiselega! Sellest naisest lapse sündimises ei olnud mitte midagi ebaloomulikku, laps sündis „lihaliiku loomuse järgi“. Usaldanuks Aabraham seda, mida Jumal oli lubanud, selle asemel, et lasta asjaoludel usaldusest üle olla, poleks midagi taolist juhtunud ning palju südamevalu jäänuks olemata.

Vastandina Iismaeli sünnile vaata lisaki sünniga seotud asjaolusid. IMs 17:15–19; 18:10–13; Hb 11:11, 12. Miks nõudsid sellised olud Aabrahamilt ja Saaralt palju usku?

Mismoodi on sinu elus usu puudumine Jumala töötustesse sulle valu tekitanud? Kuidas õppida selliste vigade põhjal võtma Jumalat Tema sõnast, olgu asjalood millised tahes? Milliste valikute langetamine aitaks sul tugevdada suutlikkust uskuda Jumala töötusi?

Mislaadi lepingusuhte tahtis Jumal oma rahvaga Siinail luua? Millised sarnased jooned on sellel Aabrahamile antud Jumala töotusega? 2Ms 6:2–8; 19:3–6; 5Ms 32:10–12.

Jumal soovis Iisraeli lastega Siinail luua samasuguse lepingusuhte, nagu Ta lõi Aabrahamiga. Tegelikult on Aabrahamile öeldud Jumala sõnad (1Ms 12:1–3) ja Moosesele öeldud Jumala sõnad (2Ms 19. ptk) sarnased. Mõlemal juhul rõhutab Jumal seda, mida Tema oma rahva heaks teeb. Ta ei palu iisraellastelt töotust midagi teha selleks, et Tema õnnistusi pälvida; küll aga tuleb neil õnnistustele vastuseks sõnakuulelik olla. Heebreakeelne sõna, mis 2Ms 19:5 tõlkes kõlab kui „kuulate [minu häält]“, tähendabki otseselt „kuulamist“. Jumala sõnad ei anna märku tegude kaudu tulevast õigusest. Vastupidi, Ta soovib, et Iisraelil oleks sama usk, mis iseloomustas Aabrahami reaktsiooni Tema töotustele (vähemalt enamikul kordadel!).

Kui lepingusuhe, mida Jumal Iisraelile Siinail pakkus, on Aabrahamile antu sarnane, siis miks paneb Paulus Siinai mäe kokku Haagariga seotud negatiivse kogemusega? 2Ms 19:7–25; Hb 8:6, 7.

Siinail tehtud leping oli mõeldud osutama inimkonna patususele ja Jumala küllusliku armu ravimile, mida kujutas pühamuteenistus. Siinai lepingu puhul ei olnud probleem Jumala-poolne, vaid just inimeste ekslikest lubadustest tingitud (Hb 8:6). Selle asemel, et reageerida Jumala töotustele alandlikkuses ja usus, reageerisid iisraellased enesekindluses. „Me teeme kõik, mis Issand on öelnud!“ (2Ms 19:8). Olles elanud Egiptuse võimu all rohkem kui nelisada aastat, polnud neil õiget ettekujutust Jumala majesteetlikkusest ega nende oma patususe ulatusest. Samamoodi nagu Aabraham ja Saara püüdsid aidata Jumalal täita Tema töotusi, püüdsid iisraellased pöörata Jumala armulepingu tegude lepinguks. Haagar on sümbol Siinaist niivõrd, kui võrd mõlemas paljastuvad inimese katsetused saada päästetud tegude tõttu.

Paulus ei väida, et Siinail antud seadus oli halb või muutmist väärt. Talle teeb muret galaatlaste käsumeelne väärarvamus seadusest. „Selle asemel, et seadus oleks neid pannud veenduma tõsiasjas, kuidas on täiesti võimatu meeldida Jumalale seaduse pidamise tõttu, tugevdas seadus neisse sügavalt juurdunud mõtlemisvormi: selleks, et olla Jumalale meelepärane, tuleb loota oma vahenditele. Niiviisi ei teeninud seadus armu otstarvet – juhtida juudid Kristuse juurde. Vastupidi, see surus nad Kristusest eemale.“ – O. Palmer Robertson, *The Christ of the Covenants* (Phillipsburg, N. J.: Presbyterian and Reformed Publishing Co., 1980), lk 181.

Pauluse põgus pilk Iisraeli ajaloole oli mõeldud tõrjuma vastaste esitatud väiteid, et nemad olid Aabrahami õiged järelkäijad ning Jeruusalemm – juudi soost kristluse ja seaduse keskus – oli nende ema. Paganad, ütlesid nad süüdistavalt, olid 'väljaspool seaduslikku abielu sündinud' ning juhul kui nemadki tahtsid saada Kristuse õigeteks järelkäijateks, tuli neil kõigepealt ümberlõikamise seadusele allumise kaudu saada Aabrahami pojaks.

Paulus ütleb, et hoopis vastupidine on tõsi. Sellised käsumeelsed ei ole Aabrahami pojad, vaid on 'väljaspool abielu sündinud' pojad nagu Iismael. Ümberlõikamisele toetumise korral toetuvad nad „lihalikule“, nagu Saara toimis Haagariga ja nagu iisraellased toimisid Jumala seadusega Siinail. Mittejuutidest usklikud olid aga Aabrahami pojad – mitte loomuliku sünni kaudu, vaid nagu Iisak, üleloomulikult. „Iisaki sarnaselt täitsid nad Aabrahamile antud töötuse...; Iisaki sarnaselt leidis nende vabadusse sünd aset jumaliku armu toimel; Iisaki sarnaselt kuulusid nad lepingutöötuse rivvi.“ James D. G. Dunn, *The Epistle to the Galatians* (London: Hendrickson Publishers, 1993), lk 256.

Millega seisavad Aabrahami õiged järeltulijad siin maailmas silmitsi? GI 4:28–31; IMs 21:8–12.

Töötatud lapseks olemine tõi Iisakile õnnistused, kuid ka vastuseisu ja tagakiusu. Vaenamisele viidates mõlkus Paulusel meeltes 1Ms 21:8–10 kirjeldatud tseremoonia, mil Iisakit austati ja Iismael tegi tema kulul nalja. Heebreakeelne sõna 1Ms 21:9 tähendab otseselt „naeris“, kuid Saara reageering annab mõista, et Iismael ilkus või pilkas Iisakit. Kuigi Iismaeli käitumine ei pruugi meie jaoks tänapäeval paista oluliselt tähtsana, väljendas see antud olukorda kätketud sügavat vaenulikkust ajal, mil kaalul oli esmasünniõigus. Paljud muistsed valitsejad püüdsid oma seisundit kindlustada võimalike võistlejate (sealhulgas õde-vendade) kõrvaldamisega (Km 9:1–6). Ehkki Iisak seisis silmitsi vastuseisuga, rõõmustasid teda kõik armastuse eesõigused, kaitse ja poolehoid, mis kandus üle temale kui isa pärijale.

Iisaki vaimulike järeltulijatena ei peaks meid üllatama raskused ja vastuseis, mida saame tunda kas või koguduse perekonnas.

Mislaadi tagakiusamist oled tundnud oma usu pärast, eelkõige enda lähedaseimate inimeste poolt? Või esita endale see ränk küsimus: võib-olla oled sina süüdi kaasinimeste vaenamises nende usu pärast? Mõtle sellele.

Reede, 1. september

Toetav mõte: Loe Ellen G. White'i raamatust *Patriarhid ja prohvetid* peatükki „Käsk ja seaduselepingud“, lk 363–373

„Kui aga juba Aabrahamiga sõlmitud leping sisaldas töötuse lunastusest, siis miks sõlmiti Siinail veel üks leping? Orjapõlve ajal oli Iisraeli rahvas suuresti unustanud Jumala ja Aabrahamiga sõlmitud lepingu põhimõtted...

Jumal juhtis nad Siinai juurde. Siin ilmutas Ta neile oma au ja andis käsu ning rikkalikud õnnistuste töötused kuulekuse tingimusel: Kui te nüüd tõesti kuulate minu häält ja peate minu lepingut, siis... te olete mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahvaks!“ (2Ms 19:5–6). Iisraellased ei mõistnud oma südame patusust ning tõsiasja, et neil oli võimatu pidada Jumala käsku ilma Kristuseta. Niisiis astusid nad pidulikult lepinguvahekorda Jumalaga... Ometi murdsid nad juba mõne nädala möödudes Jumalaga tehtud lepingu ning kummardasid valatud ebajumalakuju ette. Nad ei saanud enam loota Jumala armule sellele lepingule toetudes, mille nad olid murdnud. Nähes oma patusust ja andekssaamise vajadust, tundsid nad vajadust Lunastaja järele, kellest kõneles Aabrahamiga sõlmitud leping ning keda esindasid sümboliks olevad ohvrid. Nüüd sidus Jumal usu ja armastuse abil nad endaga kui nende vabastajaga patuahelaist. Nüüd olid nad valmis hindama oma uue lepingu õnnistusi.“ – Ellen G. White, *Patriarhid ja prohvetid*, lk 371, 372.

Küsimused aruteluks:

1. Kas sinu elurännak koos Issandaga on rohkem „vana lepingu“ või „uue lepingu“ moodi? Milles on sinu meelest erinevus?
2. Milline on mõni sinu kohaliku koguduse probleem, mis pingestab tervet kogudust? Kuidas seda lahendada? Kuigi võid leida, et oled „tagakiusamise“ ohver, kuidas aru saada, et sina pole see, kes teisi taga kiusab? Kust jookseb piir? (Vaata ka Mt 18:15–17.)
3. Kui mitu korda oled Issandale lubanud, et sa ei tee mõnda viga, ning teed seda ikkagi? Kuidas aitab see kurb tõsiasi meil mõista, mis on arm?

Kokkuvõte: Haagariga, Iismaeliga ja iisraellastega Siinai juures toimunud lood näitavad piltlikult, kui rumal on toetuda Jumala töötuste elluviimiseks oma jõupingutustele. Sellist eneseõiguse meetodit nimetatakse vanaks lepinguks. Uus leping on igavene armuleping, mis kehtestati esimest korda Aadama ja Eevaga pärast pattulangemist, mida uuendati Aabrahamiga ja mis täitus täielikult Kristuses.

Õhtul tuli pastor koos naisega Maryle külla, aga Maryt ei olnud kodus. Tema abikaasa Samy istus üksinda õues maja ees. Ta ütles neile, et tema ja Mary olid sel pärastlõunal raha pärast tülitlenud. Samy jutustas neile kogu loo – ja sellegi, et nad kavatsesid enesetappu.

Samy rääkis, et ühe või teise püha ajal olid nad kirikus käinud, aga ei olnud mitte kunagi tundnud Jumala lähedust. Ta oli valmistanud kirkule pühakute kujusid, aga rohkem polnud neid vaja ja nii oli ta töötä.

Pastor ja ta naine kuulasid pingsalt. Lahkelt, aga tungivalt rääkisid nad Samyle, et enesetapp ei ole lahendus. Nad kutsusid Samy üles usaldama Jumalat, andma Temaile võimaluse tegutseda. Samy oli nii meeleheitel, et mingit muud lahendust tema meelest polnud. Ta tahtis teada, millise lootuse varal elasid pastor ja tema naine. Nad rääkisid ühtekokku kolm tundi, tuues Piiblist esile töotusi selle kohta, kuidas Jumal Samyt armastab. Samyl oli palju küsimusi Jumala ja Tema armastuse kohta. Pastor pakkus, et ta palvetab Samy ja Mary pärast ning eriti selle pärast, et Samy leiaks tööd. Kui pastoripaar lõpuks tõusis, et lahkuda, palus Samy, et nad tuleksid järgmisel päeval tagasi.

Kui pastor järgmisel õhtul tuli, oli ka Mary lapsega seal. Samy naeratus oli lai. Ta pahvatas pastorile välja teate, et töövõtja oli sel hommikul käinud ja palunud tal tööle tulla! Mary naeratas mitme nädala jooksul esimest korda. Nad nägid välja täiesti teised inimesed, võrreldes selle meeltheitva abielupaariga, keda pastor hingamispäeval kohanud oli.

Järgmisel korral, kui pastor külla tuli, tervitas Mary teda erutatult. „Danielil ei ole enam palavikku! Ja ta köhib vähem.“ Mõne päeva pärast mängis ja söi poiss nagu tavaline laps.

Madesh ja pastor koos oma naisega jätkasid selle perekonna küllastamist. Nad nägid silmapaistvaid muutusi. Perekond, kes oli pidevalt tülitlenud ja ähvardanud enesetappu teha, palvetas nüüd ja luges üheskoos Piiblit. Kui pastor selle abielupaariga koos Piiblit õppis, kutsusid nad sageli ka naabreid kuulama. Mõnikord oli piibliuurimiseks kogunenud 25 inimest.

Kolm kuud hiljem Mary ja Samy ristiti. Nad kutsusid endaga oma sõpru ja mõni kuu hiljem ristiti kuus nende sõpra. Abikaasad rõõmustavad, et ustavate adventistide palvetest alates ei ole Samy enam kunagi töötä olnud. Igal nädalal toovad abikaasad rõõmsal meelel 100 rupiat kümniseks ja annetusteks, et tänada Jumalat Tema õnnistuste eest.

Samy (Arockyasamy) ja Mary Arokya on Trichy koguduse aktiivsed liikmed Indias.

Vabadus Kristuses

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 5:1–15, I Kr 6:20; Rm 8:1; Hb 2:14, 15, Rm 8:4; 13:8.

Meelespeetav tekst: „Teie, vennad, olete kutsutud vabaduseks. Ärge ainult tehke vabadusest õigustust lihalikule loomusele, vaid teenige üksteist armastuses“ (Gl 5:13).

Gl 2:4 andis Paulus põgusalt mõista, kui tähtis on kaitsta „vabadust“, mis meil on Kristuses Jeesuses. Paulus räägib „vabadusest“ korduvalt, aga mida ta selle all silmas peab? Millest see vabadus koosneb? Kui avar see vabadus on? Kas sellel on mingid piirid? Ja mismoodi on Kristuses vaba olemine seotud seadusega?

Paulus käsitleb neid küsimusi, hoiatades galaatlasi kahe ohu eest. Esimene on legalism, käsumeelsus. Pauluse vastased Galaatias olid sedavõrd hõivatud püüdlusest teenida Jumala poolehoidu ära oma käitumisega, et nad kaotasid silmist Kristuse tegevuse vabastava olemuse, pääste, mis juba usu kaudu Kristusesse oli nende oma. Teine oht on kalduvus kuritarvitada vabadust, mille Kristus meile ostis; kuritarvitada seda, langedes ohjast vaba olemisse. Need, kes niisugust vaadet toetavad, eeldavad ekslikult, et vabadus vastandub seadusele.

Käsumeelsus ja ohjeldamatus on mõlemad vastuolus vabadusega, sest need hoiavad oma pooldajaid samavõrd orjuses, ühes või teises vormis. Pauluse üleskutse galaatlastele on aga see: seiske vankumatult õige vabaduse eest, mis on teie õigusjärgne omand Kristuses.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 9. septembriks.

„Vabaduseks on Kristus meid vabastanud. Püsige siis selles ja ärge laske endid jälle panna orjaikkesse!“ (Gl 5:1).

Nagu oma vankuvaid väehulki kokku koondav väejuht, nii käsutab Paulus galaatlasi mitte loobuma oma vabadusest Kristuses. Pauluse tooni jõulisuse ja veenvuse tõttu tema sõnad vaata et kargavad leheküljelt välja ja asuvad tegutsema. Tegelikult näib, et Paulus just seda kavatseski. Ehkki vastav salm on temaatiliselt seotud eelnevaga ja järgnevaga, annavad kreeka keeles selle salmi äkilisus ja lauseliste seoste puudumine mõista, et Paulus tahtiski lasta sel salmil silma paista hiiglasliku kuulutustahvlina. Vabadus Kristuses on Pauluse kõigi väidete kokkuvõte ja galaatlastel oli oht sellest loobuda.

Loe Gl 1:3, 4; 2:16 ja 3:13. Milliseid kujundeid neis salmides kasutatakse ja kuidas aitavad need meil aduda, mida Kristus meie heaks on teinud?

Pauluse sõnad „vabaduseks on Kristus meid vabastanud“ (Gl 5:1) võivad tähendada seda, et siin peab ta silmas veel ühte võrdlust. Vastavas fraasis kasutatakse samu sõnu, mida sisaldas orjade pühalikul vabakslaskmisel tarvitatav vormel. Kuna orjadel ei olnud seaduslikke õigusi, arvati, et mingi jumalus võis neile vabaduse osta, ning ori, olles nüüd tegelikult vaba, kuulus õiguslikult sellele jumalale. Muidugi, tavaelus oli see protsess väljamõeldis; ori ju maksis oma vabaduse eest raha templi varalaekasse. Mõtles näiteks, et sellist vormelit kasutati peaaegu tuhandel raidkirjal, mida leiti Delfist Püütia Apollo templist ning mida dateeritakse aastasse 201 eKr kuni 100 pKr: „Vabaduse eest, mille Püütia Apollo tõi naisorjale Amfissa Sosibusest, kelle nimi on Nicaea... Vabaksostu eest aga on Nicaea pühendunud Apollole.“ – Ben Witherington III, *Grace in Galatia* (Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans Publishing Company, 1998), lk 340.

See vormel on põhiosas sarnane Pauluse sõnastusega, kuid põhimõtteliselt on need erinevad. Pauluse võrdluse puhul ei ole tegemist väljamõeldisega. Meie ei maksa oma lunahinda ise (1Kr 6:20, 7:23). Hind oli meie jaoks liiga kõrge. Olime jõuetud ennast ise päästma, kuid Jeesus astus esile ja tegi seda, mida meie teha ei saanud (vähemalt mitte oma elu kaotamata). Tema tasus meie pattude karistuse ja vabastas meid nii viisi hukkamõistust.

Heida pilk oma elule. Oled sa kunagi mõelnud, et suudad ennast ise päästa? Mida räägib su vastus tänulikkuse vajadusest – kui tänulik peaksid sa olema selle eest, mis meile Jeesuses antud on?

Pauluse korraldus jääda vankumatult vabadusse ei ole midagi eraldiseisvat. Sellele eelneb tähtis väide: „Vabaduseks on Kristus meid vabastanud.“ Miks tuleb kristlastel vankumatult jääda vabadusse? Sellepärast, et Kristus on nad juba vabastanud. Seda võib öelda ka nii – meie vabadus on selle tulemus, mida Kristus meie heaks juba teinud on.

Sedamoodi faktiväide, millele järgnevad julgustussõnad, on Pauluse kirjadele iseloomulik (1Kr 6:20; 10:13, 14; Kl 2:6). Näiteks ütleb Paulus Rm 6. peatükis kindlat kõneviisi kasutades mitu tõsiasja selle kohta, milline on meie olukord Kristuses. Teame näiteks, „et meie vana loomus on koos temaga löödud risti“ (Rm 6:6). Siit tulenevalt ütleb Paulus manitsuse ehk julgustuse välja käskivas kõneviisis: „Ärgu siis valitsegu patt kuningana teie surelikus ihus“ (Rm 6:12). Paulusele omaselt on selle ütluse mõte: „Saage selleks, kes te Kristuses juba olete.“ Evangeeliumi eetika ei seo meile selga koormat teha midagi tõestamiseks, et oleme Jumala lapsed. On hoopis nii, et seda, mida teeme, teeme sellepärast, et me juba oleme Jumala lapsed.

Millest on Kristus meid vabastanud? Rm 6:14, 18; 8:1; Gl 4:3, 8; 5:1; Hb 2:14, 15.

Pauluse kirjades – rohkem kui kuskil mujal Uues Testamendis – hakkab kristliku elu kirjeldamise puhul silma sõna *vabadus*. *Vabadust* ja samasisulisi sõnu esineb Pauluse kirjades 28 korral. Võrdluseks – seda sõna kasutatakse ainult 13 korda mõnes muus kohas.

Mida tähendab Pauluse jaoks vabadus? Esmalt ei ole see mingi eluvõõras mõiste. See ei kannu endas poliitilist ega majanduslikku vabadust või vabadust elada just nii, nagu meile meeldib. Küll aga on tegu vabadusega, mille põhjuseks on meie sõprus Jeesuse Kristusega. Kaastekst lubab mõista, et Paulus räägib vabadusest seaduse-põhise kristluse kütkeist ja hukkamõistust, kuid meie vabadus sisaldab veel enamat. Selles on vabadus patust, igavesest surmast ja kuradist.

„Jeesusest Kristusest väljaspool olles iseloomustab inimese elu orjus – seaduseorjus, siin maailmas valitsevate halbade algete orjus, patuorjus, lihaorjus ja kuradi orjus. Jumal saatis oma Poja maailma selleks, et purustada selliste orjuses hoidjate ülemvõim.“ – Timothy George, *Galatians*, lk 354.

Kuidas sa tunned, mis sind elus orjastab? Õpi pähe Gl 5:1 ja palu Jumalal teha sinu elus tõelisuseks vabadus, mis sul Kristuses on.

See, kuidas Paulus juhatab sisse Gl 5:2–12, väljendab tema poolt öeldava tähtsust. Ta ütleb: „Vaata!“ „Kuula!“ (NRSV) „Pane mu sõnu tähele!“ (NIV) „Mina, Paulus, ütlen teile“ (ESV). Paulus ei raiska aega. Kasutades jõulist sõna *vaata*, tõmbab ta kogu lugejate tähelepanu vastavale teemale, kuid toob ka esile oma apostelliku autoriteedi. Ta tahab, et nad mõistaksid: juhul kui paganad peavad päästetud saamiseks läbi tegema ümberlõikamise, tuleb galaatlastel aru saada nende otsusega kaasnevatest tõsisest tagajärgedest.

Loe Gl 5:1–12. Mille eest Paulus ümberlõikamise puhul üldse hoiatab?

Esmaseks tagajärjeks püüdluse puhul teenida Jumala poolehoid ära ümberlõikamise toimu kaudu, on tõsiasi, et see kohustab inimest kogu seadust pidama. Paulus kasutab 2. ja 3. salmis huvitavat sõnademängu. Ta ütleb, et „siis ei ole teil Kristusest mingit kasu“ (*ophelesei*); küll aga kohustab neid seadus (*opheiletes*). Juhul kui keegi tahab elada seaduse kohaselt, ei saa ta välja noppida ja valida eeskirju, mida järgida. Kas kõik või mitte midagi.

Teiseks tagajärjeks on see, et nad „lõigatakse ära/ viiakse eemale Kristusest“. Otsusega saada õigeks mõistetud tegudest kaasneb ühtaegu Jumalast seatud õigeksmõistmise tee – õigeksmõistmine Kristuses – hülgamine. „Sa ei saa käia mõlemat teed. Võimatu on vastu võtta Kristus ja sellega tunnustada, et sa ei saa ennast päästa, ning siis teostada ümberlõikamine ja sellega väita, et saad küll [ennast päästa].“ – John R. W. Stott, *The Message of Galatians* (Leicester, England: InterVarsity Press, 1968), lk 133.

Pauluse kolmas vastuväide ümberlõikamisele on, et see takistab vaimulikku kasvu. Ta võrdleb seda jooksjaga, kelle kulgemine finišijooneni on sihilikult takistatud. Tegelikult kasutati sõna, mida tõlgitakse „takistatud“ (s 7) sõjanduses, andmaks mõista, et „tee tuleb läbi lõigata või sild hävitada või tõkkes teele kuhjata, et peatada vaenlase edasiliikumine“. – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, lk 978.

Ja lõpuks kõrvaldab ümberlõikamine „pahanduse, mis ristist on“. Kuidas? Ümberlõikamise sõnum annab mõista, et saad ennast ise päästa, ja sellisena meeldib see inimlikule uhkusele. Sõnum ristist aga haavab inimlikku uhkust, sest meil tuleb tunnustada, et sõltume täielikult Kristusest.

Paulus on väga nõrдинud, et on inimesi, kes nõuavad ümberlõikamist, ja nii ta ütleb: soovin, et nuga libiseks ja nad kastreeriks end! Kõvad sõnad, kuid Pauluse toon väljendab lihtsalt seda, kui tõsine teema see tema silmis on.

Gl 5:13 tähistab galaatlastele kirjutatud kirjas olulist pöördepunkti. Kui Paulus on siiani keskendunud täielikult oma sõnumi teoloogilisele poolele, siis nüüd asub ta käsitlema kristliku käitumise teemat. Kuidas peaks elama inimene, keda seaduseteod ei päästa?

Paulus tahab hoida galaatlasi vabaduse võimaliku valesõistmiste eest. Millist valesõistmist ta silmas peab? Gl 5:13.

Paulus teadis vägagi hästi, et tema rõhuasetust armule ja vabadusele, mis on usklikel Kristuses (Rm 3:8; 6:1,2), on võimalik valesõistada. Probleemiks polnud mitte Pauluse evangeelium, vaid inimlik kaldumus enesehellitamisele. Ajaloo leheküljed kubisevad lugudest, kui inimesed, linnad ja rahvad käisid alla ning vajusid moraalsesse kaosesse otseselt sellepärast, et neil puudus enesekontroll. Kes poleks tundnud seda suundumust omagi elus? Just sellepärast kutsus Paulus Jeesuse järelkäijaid vältima liha hellitamist, lihale vaba voli andmist: Tema soovib väga, et nad teeksid vastupidi, see tähendab, „teeniksid üksteist armastuses“. Nii, nagu teab igaüks, kes teenib kaasinimesi armastusest, saab seda teha ainult oma minale suremise kaudu, lihale surses. Need, kes oma liha hellitavad, ei ole kalduvad teenima kaasinimesi. Vastupidi.

Niisiis pole meie vabadus Kristuses lihtsalt vabanemine maailma orjast, vaid kutse teenida uut moodi, vastutus teenida kaasinimesi armastuses. See on „võimalus armastada ligimest piire seadmata, võimalus luua inimeste kogukonnad, mille aluseks on vastastikune enesest andmine, mitte aga võimu või seisuse taotlemine.“ Sam K. Williams, *Galatians* (Nashville, Tenn.: Abingdon Press, 1997), lk 145.

Kuna kristlus on meile tuttav ja me tunneme kaasaegsete tõlgete sõnastust, võib kergesti jääda kahe silma vahele Gl 5:13 üllatav jõulisus, mis neil sõnadel võis galaatlastele olla. Kõigepealt annab kreeka keel mõista, et armastus, mis seesugust teenimist motiveerib, ei ole tavaline inimlik armastus – see oleks võimatu, sest inimese armastus on väga tingimuslik. Paulus kasutab kreeka keeles sõna *armastus* ees määravat artiklit, mis näitab, et ta viitab jumalikule armastusele, mille saame ainult Vaimu kaudu (Rm 5:5). Tõeline üllatus on aga tõsisasjas, et sõna, mida tõlgitakse „teenima“, on kreeka keeles sõna „olema ikkes, olema ori“.

Meie vabadus ei ole iseseisvus, vaid Jumala armastusel põhinev vastastikune ikkes olemine.

Ole aus: oled sa kunagi mõelnud kasutada vabadust, mis meil Kristuses on, selleks et hellitada väheke pattu siin-seal? Mis on sellise mõttekäigu juures väga halb?

Kuidas viia vastavusse Pauluse negatiivne väljend „kogu seadust pidada“ (GI 5:3, KJV) tema positiivse ütlemisega „kõik seadus saab täieks“ (GI 5:14, KJV)? Võrdle Rm 10:5, GI 3:10, 12; 5:3 ja Rm 8:4; 13:8; GI 5:14.

Paljude meelest näivad Pauluse ütlused – (negatiivses mõttes) „pidada kogu seadust“ ja (positiivses mõttes) „kõik seadus saab täieks“ – vastu rääkivaina. Tegelikult need seda ei ole. Lahendus on tõsiasjas, et Paulus kasutas kumbagi sõna eesmärgipäraselt, selleks et tekitada tähtis erisus kahe erineva tee vahele, kuidas määrata kindlaks kristlik käitumine seoses seadusega. Näiteks on tähelepanuväärne, et siis, kui Paulus osutab positiivses mõttes kristlase seaduse pidamisele, ei nimeta ta seda kunagi „seaduse pidamiseks“. See väljend kajastab temal ainult nende inimeste ekslikku käitumist, kes elavad seaduse all ja püüavad pälvida Jumala heakskiitu, „pidades“ seda, mida seadus käsib.

Õeldu ei tähenda, et inimesed, kes on leidnud pääste Kristuses, ei ole sõnakuulelikud. Seda öeldes ollakse tõest väga kaugel. Paulus ütleb, et nad „täidavad“ seadust. Paulus kasutab sõna *täitma* sellepärast, et see väljendab mõistet palju avaramalt kui „pidama“. Sedalaadi sõnakuulmise juured on Jeesuses (Vaaata Mt 5:17). Tegemist ei ole seaduse hülgamisega ega seaduse taandamisega ainult armastuseks, vaid teega, kuidas usklik saab kogeda terve seaduse õiget kavatsust ja tähendust.

Mida ütleb Paulus selle kohta, kust leiame seaduse täieliku mõtte? 3Ms 19:18; Mk 12:31, 33; Mt 19:19; Rm 13:9; Jk 2:8.

Kuigi siin on tsiteeritud Moosese 3. raamatu kirjakohta, võrsub Pauluse väide galaatlastele kirjutatud kirjas ikkagi sellest, kuidas Jeesus kasutab 3Ms 19:18. Jeesus polnud küll ainus juudi õpetaja, kes viitas 3Ms 19:18-le kui kogu seaduse kokkuvõttele. Rabi Hillel, kes elas umbes põlvkond enne Jeesust, ütles: „Ära tee oma ligimesele seda, mida sina vihkad; see on kogu seadus.“ Jeesuse vaatenurk oli aga sootuks erinev (Mt 7:12). Jah, see on ühest küljest palju positiivsem, kuid see näitab ka, et seadus ja armastus sobivad ühte. Ilma armastuseta on seadus kõle ja külm; ilma seaduseta on armastus ilma suunata.

Mis on kergem ja miks: kas armastada kaasinimesi või lihtsalt pidada kümmet käsku? Räägi oma vastusest klassis.

Reede, 8. september

Toetav mõte: „Ehe usk tegutseb alati armastuse kaudu. Siis, kui sa vaatad Kolgatale, teed sa seda mitte selleks, et vaigistada oma hinge täitmata jäänud kohustuste pärast, mitte selleks, et uinutada ennast magama, vaid selleks, et esile tuua usk Jeesuses, toimiv usk, mis puhastab hinge isekuse lägest. Kui klammerdume usus Kristuse külge, on meie töö alles alanud. Igal inimesel on pahelisi ja patuseid harjumusi, mida tuleb võita tugeva võitlusega. Igalt inimhingelt nõutakse usuvõitluse võitlemist. Kui inimene on Jeesuse järelkäija, ei saa ta olla oma tegevuses järsk, ei saa ta olla kõvasüdameline, kaastundetutu. Ta ei saa olla oma sõnades labane. Ta ei saa olla täis suurushullustust ja iseendast lugupidamist. Ta ei saa olla võimutsev, samuti mitte kasutada kalke, laitvaid ja hukkamõistvaid sõnu.

Armastusest tehtav töö tärkab usuteost. Piibli religioon tähendab pidevat hoolt. „Laske oma valgus paista inimeste ees, et nad teie häid tegusid nähes annaksid au teie Isale, kes on taevas.“ „Tegutsege oma pääste nimel kartuse ja värinaga, sest Jumal on see, kes teis on tegev, et tahate ja tegutsete tema meeleheaks.“ Me peame innukalt tegema head; jää hoolsalt heade tegude juurde ning tõeline Tunnistaja ütleb: „Ma tean sinu tegusid.“

Kuigi on tõsi, et meie aktiivne tegevus ei taga pääsemist, on samuti tõsi see, et usk, mis ühendab meid Kristusega, ergutab inimest tegutsema (MS 16, 1890).“ *Piibli kommentaarid. SPA poolt välja antud*, 6. kd Ellen G. White'i märked lk 1111.

Küsimused aruteluks:

1. Vaadake klassis läbi vastused neljapäevase osa viimasele küsimusele. Millist varianti pidasid inimesed enamasti kergemaks ja miks? Mida olulist räägib sinu kohta su vastus sellele, mida tähendab seadust täita?
2. Paulus ütleb, et usk „töötab“ armastuse kaudu. Mida see tähendab?
3. Kaalu mõtet: kasutada oma vabadust Kristuses selleks, et hellitada pattu. Miks on seda väga kerge teha? Kui inimene niiviisi mõtleb, siis millisesse löksu ta langeb? (Vaata 1Jh 3:8.)

Kokkuvõte: Vabadus on üks Pauluse lemmiksõnu evangeeliumi lahitimõtestamiseks. Selles sisaldub see, mida Kristus meie heaks on teinud, kui ta vabastas meid maailma orjusest, ja ka see, kuidas meid ergutatakse elama kristlikku elu. Kuid meil tuleb olla hoolsad, et meie vabadus ei saaks saagiks ei käsumeelsusele ega ohjeldamatusele. Kristus vabastas meid selleks, et võiksime panustada oma elu kaasinimeste teenimisele, mitte aga iseenda teenimisele.

Siiis kui Sahana oli olnud noor neiu, oli ta armastanud Jumalat ja käinud igal pühapäeval kirikus. Mõnikord oli ta küll soovinud, et jumalateenistus ei oleks nii kärarikas ja ülevoolav.

Sahana lõpetas õpingud ja sai naiste kolledžisse õpetajakoha. Ta elas vanematekodus, nagu on Indias kombeks. Neiu teadis, et varsti võivad vanemad talle abikaasa valida.

Sahanale valmistas rõõmu töö kolledžis ja ta sai seal palju sõpru. Eriti meeldis talle Marina, kes oli samuti selle kooli õpetaja.

Ühel päeval haigestus Marina malaariasse ja viidi haiglasse. Sahana läks haiglasse oma sõbra külastama. Marina palati ukse taga oodates kohtus ta ühe mehega, kes samuti ootas. Nad hakkasid juttu ajama.

Sahana sai teada, et selle mehe nimi oli Michael ja et ta oli usuraamatute kirjutaja. „Millisesse kogudusse te kuulute?“ küsis Sahana.

„Olen seitsmenda päeva adventist,“ ütles Michael.

Sahana tahtis mehe usust rohkem kuulda, aga nende kultuuris ei ole sobiv, kui vallaline noor naine ühe mehega pikemalt kui paar minutit räägib. Nii pidid tema küsimused ootele jääma. Varsti võiski ta minna Marinat vaatama.

Sahana aga ei suutnud seda noormeest ja tema kirikut oma mõtteist välja saada. Neiu oli lugenud Piiblit ja tal oli palju küsimusi, millele tema pastor ei suutnud vastata. Võib-olla on Michaeli kirikul need vastused olemas. Sahana tegi otsuse, et kui Marina ennast paremini tunneb, küsib ta sõbrannalt Michaeli ja tolle usu kohta.

Kui Sahana Marinat jälle koolis nägi, tõmbas ta sõbra kõrvale.

„Kohtusin sinu sõbra Michaeliga siis, kui käisin sind haiglas vaatamas. Ta ütles mulle, et ta on seitsmenda päeva adventist. Mida tähendab seitsmenda päeva adventist? Kas sa tunnend sellest kirikust kedagi?“

„Natukene,“ vastas Marina. „Olen nüüdseks käinud adventistide koguduses umbes aasta. Nad teenivad Jumalat laupäeviti, sellepärast et Piibel käsib meil pidada pühaks seitsmendat päeva.“

„Oo!“ hüüatas Sahana üllatunult. „Olen Piiblist lugenud seitsmendast päevast ja mul on palju küsimusi. Kas sina vastaksid neile?“

Marina püüdis Sahana küsimustele vastata. Siis ütles ta: „Adventistide kirikus on inimesed sõbralikud ja lahked. Minu abikaasa on kogudusega ühinenud, aga kuna minu töö on ka laupäeviti, ei ole ma kogudusse astunud. Ma ei ole veel valmis oma tööst loobuma.“

„Kas see kogudus õpetab tundma Taanieli raamatut ja Ilmutusraamatut?“ küsis Sahana erutatult. „Ma ei saa neist aru ja ma tahaksin teada, mida need tähendavad.“

Jätkub

Elamine Vaimus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 5:16–25, 5Ms 13:4, 5; Rm 7:14–24; Jr 7:9; Ho 4:2, Mt 22:35–40.

Meelespeetav tekst: „Ma tahan öelda: Käige Vaimus, siis te ei täida lihalikke himusid“ (Gl 5:16).

Üks armastatumaid kirikulaule on Robert Robinsoni laul „Tule, ja sa leiad õnnistustused“. Robinson ei olnud aga kogu elu olnud usumees. Isa surm tekitas temas viha ning ta hakkas jooma ja liiderdama. Pärast seda, kui ta kuulis kõnelemas tuntud jutlustajat George Whitefieldi, andis Robinson oma elu Issandale, temast sai metodistide koguduse pastor ja ta kirjutas selle laulu, mis algselt sisaldas ridu: „Kaldun ekslema, Issand, ma tunnen ju. Kaldun eemalduma Jumalast, keda armastan.“

Tundes ebamugavust ridade pärast, et kristlase süda eksleb, muutis keegi need sõnad selliseks: „Suundun teenima Issandat, keda ma tunnen. Suundun armastama Jumalat, keda ma teenin.“

Toimetaja heast kavatsusest hoolimata kirjeldavad algsed sõnad tabavalt kristlase võitlust. Usklikuna on meil kaks loomust, liha oma ja Vaimu oma, ning need võitlevad omavahel. Ehkki meie patune loomus „kaldub“ alati ekslema Jumalast eemale, ei pea meid orjastama lihalikud soovid – juhul, kui tahame allutada ennast Tema Vaimule. Pauluse sõnumi teravik käesoleva nädala salmides on just see.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 16. septembriks.

Loe Gl 5:16. Mis on mõistel „käimine“ tegemist usueluga? 5Ms 13:4, 5; Rm 13:13; Ef 4:1, 17; Kl 1:10.

„Käimine“ on Vanast Testamendist võetud võrdlus, mis kirjeldab seda, kuidas keegi peaks käituma. Paulus, kes ise oli juut, kasutab vastavat kujundit oma kirjades sageli selleks, et kirjeldada eluviisi, mis peaks iseloomustama kristlase elu. Tõenäoliselt on sellise kujundi kasutamine tema poolt seotud varakristliku koguduse kohta algselt kasutatud sõnaga. Enne, kui Jeesuse järelkäijaid hakati nimetama kristlasteks (Ap 11:26), tunti neid lihtsalt „Tee“ järgijatena (Jh 14:6; Ap 22:4; 24:14). Öeldu annab mõista, et kristlus ei olnud oma algusaegadel paljas Jeesusele keskendunud teoloogiliste uskumuste kogum, vaid ühtlasi elu „tee“, millel „käia“, elamisviis.

Kuidas on Pauluse kujund käimisest erinev varjundist, mis on sellel Vanas Testamendis? Võrdle 2Ms 16:4, 3Ms 18:4, Jr 44:23 ja Gl 5:16, 25, Rm 8:4.

Käitumist, elamisviisi märkis Vanas Testamendis mitte lihtsalt sõna „käimine“, vaid täpsustatud mõiste „seaduse järgi käimine“. *Halakhah* on õigusmõiste, mida juudid kasutavad siis, kui viitavad reeglitele ja määrustele, mida sisaldavad Seadus ja esiisade rabiinlikud pärimused. Kuigi *Halakhah* tõlgitakse tavaliselt kui „juudi seadus“, on see tegelikult tuletis heebreakeelsest sõnast „käima“ ja tähendab sõna otseses mõttes „käidav tee“.

Pauluse ütlus „käige Vaimus“ ei vastandu seaduskuulekusele. Ta ei ütle, et kristlastel tuleb elada seadust rikkudes. Veelkord, Paulus ei ole vastu seadusele või seaduskuulekusele. Küll aga on ta vastu sellele, mis moodi seadust käsumeelselt kuritarvitati. Ehe kuulekus, mida Jumal soovib näha, ei ole iial saavutatav välise sundusega, vaid ainult sisemise motivatsiooniga, mille tekitab Vaim (Gl 5:18).

Milline on olnud sinu „Vaimus käimise“ kogemus? Kuidas sa seda teed? Millised praktikad teevad sellise käimise raskemaks?

„Sest lihalik loomus himustab Vaimu vastu ja Vaim lihaliku vastu, need on teineteise vastased, nii et teie ei saa teha seda, mida tahaksite“ (Gl 5.17; vaata ka Rm 7:14–24). Kuidas oled sa uskliku inimesena oma elus kogenud nende sõnade karmi ja valusat reaalsust?

Võitlus, mida Paulus kirjeldab, ei ole iga inimese võitlus; jutt käib otseselt kristlases toimuvast visast võitlusest. Kuna inimesed sünnivad kooskõlas liha himudega (Rm 8:7), hakkab alles siis, kui sünnime uuesti Vaimust, tekkima tõeline vaimne vastuolu (Jh 3:6). Õeldu ei tähenda, et mittekristlased ei koge kunagi kõlbelist konflikti; kindlasti kogevad. Kuid isegi selline vastuolu on Vaimu tulemus. Võitlus kristlases aga võtab uue mõõtme, sest usklikul on kaks loomust, mis on teineteisega sõjajalal – liha ja Vaim.

Ajaloo jooksul on kristlased igatsenud sellest võitlusest vabaneda. Osa on püüdnud seda vastuolu lõpetada ühiskonnast kõrvale tõmbumisega, samas kui teised on väitnud, et patust loomust saab välja juurida mingi jumalik armutegu. Mõlemad püüdlused viivad eksiteele. Ehkki on kindel, et saame Vaimu jõul alistada oma liha himud, jätkub konflikt ühel või teisel viisil seni, kuni saame uue ihu Kristuse teisel tulekul. Ühiskonnast põgenemine ei aita, sest ükskõik, kuhu läheme, me võtame võitluse endaga kaasa ja see on meiega kuni surmani või Kristuse teise tulekuni.

Kuna meil on kaks loomust, oleme sõna otseses mõttes korruga lahingu mõlemal poolel. Vaimulik pool meist igatseb seda, mis on vaimulik, ja jälestab lihalikku. Lihalik pool aga igatseb taga lihalikku ja paneb vastu sellele, mis on vaimulik. Kuna uskutulnu meeleke on liiga nõrk iseendast lihalikule vastu panema, siis on meie ainsaks lootuseks alistada lihalik sellega, et otsustame päev-päevalt olla Vaimu poolt ja enda patuse mina vastu. Just sellepärast rõhutab Paulus nii tungivalt, et valiksime Vaimus käimise.

Millist nõu annaksid selle kahe loomuse vahelise võitluse omal nahal kogemise põhjal ühele kristlasele, kes püüab ise niisuguse lõputu võitlusega toime tulla?

Olles kõnelnud vastuolust, mis on liha ja Vaimu vahel, kirjeldab Paulus Gl 5:18–26 üksikasjalikult selle vastanduse olemust, loetledes eetilisi pahesid ja vourusi. Pahede ja vouruste loetelu oli nii juudi kui ka kreeka-rooma kirjanduses küllaltki kasutatav kirjanduslik võte. Sellised kataloogid panid paika käitumise, mida vältida, ja vourused, mille poole püüelda.

Uuri järgnevates kirjakohtades esinevaid pahede ja vouruste loetelusid hoolikalt. Mismoodi on Pauluse loetelu Gl 5:19–24 sarnane, aga ka teistest erinev? Jr 7:9; Ho 4:2; Mk 7:21, 22; 1Tm 3:2, 3; 1Pt 4:3, IIm 21:8.

Kuigi Paulus oli vägagi teadlik pahede ja vouruste loendist, on märkimisväärne vahe selles, mismoodi ta kasutab neid kaht loendit kirjas galaatlastele. Esiteks, kuigi ka Paulus vastandab kaks loetelu, ei esita ta neid ühtviisi. Ta annab pahede loetelule nimeks „liha teod“, aga vouruste loetelu märgistab mõistega „Vaimu vili“. See on oluline erinevus. James D. G. Dunn kirjutab nii: „Liha nõuab, aga Vaim tekitab. Samal ajal kui esimesest loetelust öhkub ärevat ennast maksmapanemist ja meeletut eneserahuldamist, kõneleb teine loetelu oluliselt murest kaasinimeste pärast, rahulikkusest, paindlikkusest, usutavusest. Üks kujutab inimlikku manipuleerimist, teine jumalikku volitust ehk tööd enda sisimas, rõhutades tõsiasja, et sisemine muutus on vastutustundliku käitumise allikas.“ – *The Epistle to the Galatians*, lk 308.

Teine huvitav erinevus Pauluse kahe loetelu vahel on see, et pahede loend on teadlikult märgistatud mitmusega: „liha teod“. „Vaimu vili“ on aga ainsuses. See erinevus näitab ju, et lihalikult elatud elu ei edenda midagi muud kui vaid lahutust, segadust, jagunemist ja lõhenemist. Seevastu Vaimus elatud elu edendab üht Vaimu vilja, mis avaldab ennast üheksa ühtsust soodustava omadusena.

Siinkohal väidab mõni inimene, et tegelikult pole oluline, mismoodi inimene Jumalat usub, peaasi, et ta oleks siiras. Selline väide on tõest väga kaugel. Pauluse pahede loetelu annab mõista vastupidist: Jumalat moonutatult esitavad vaated viivad moonunud arusaamadeni seksuaalkäitumisest, religioonist ning kõlblusest, põhjustades inimsuhete kokkuvarisemise. Veel enam – need võivad viia ka igavese elu kaotamiseni (Gl 5:21).

„Aga Vaimu vili on armastus, rõõm, rahu, pikk meel, lahkus, headus, ustavus, tasadus, enesevalitsus – millegi niisuguse vastu ei ole Seadus“ (Gl 5:22, 23). Mismoodi peegeldab kümnele käsule kuuletumine Vaimu vilja, nagu on väljendatud nendes salmides? (Vaata ka Mt 5:21, 22, 27, 28; 22:35–40.)

Kümme käsku ei ole alternatiiv armastusele, ei ole üks kahest teineteist välistavast võimalusest. Kümme käsku juhendavad meid, kuidas *näidata*, et armastatakse Jumalat ja inimkonda. Armastus võib seaduse kirjatahest küll palju üle olla, aga armastus ei ole vastuolus seadusega. Mõttekäik, et armastus Jumala ja kaasinimese vastu tühistab kümme käsku, on sama mõttelage kui öelda, et armastus looduse vastu tühistab gravitatsiooniseaduse.

Lisaks: ühelt poolt loetletakse viisteist lihalikku tegu, Vaimu vilja kujutatakse aga üheksa kauni voorusena. Õpetlased usuvad, et need üheksa voorust moodustavad kolmesed kobarad, kuid tähenduse järjekorra kohta puudub üksmeel. Osa näeb arvus kolm kaudset viidet Kolmainsusele; teised usuvad, et kolm kolmikut peegeldavad teid, kuidas suhelda Jumalaga, oma ligimestega ja lõpuks iseendaga; kolmandad aga näevad selles nimistus Jeesuse olemuse kirjeldust. Kuigi igal sellisel nägemusel on oma head küljed, on tähtsaim, millest ei tohiks üle vaadata, see tungiv vajadus, mille Paulus omistab armastusele kristlase elus.

Tösi asi, et Paulus nimetab armastust üheksast voorusest esimesena, ei ole juhuslik. Ta on juba Gl 5:6 ja 13 esile tõstnud armastuse keskse koha kristlase elus ning seda sisaldavad kõik tema vooruste loetelud (2Kr 6:6, 1Tm 4:12, 6:11 ja 2Tm 2:22). Ent kui kõik teised voorused esinevad ka mitte kristlikes allikates, siis armastus on selgesti kristlik. Kõik see näitab, et armastust ei saa pidada lihtsalt üheks vooruseks paljude hulgast, vaid kristlikuks põhivooruseks, mis avab tee kõikide teiste voorusteni. Armastus on Vaimu viljas silmapaistvaim (1Kr 13:13, Rm 5:5) ning see peaks märgistama iga kristlase elu ja hoiakuid (Jh 13:34, 35), kuigi mõnikord on armastust keeruline väljendada.

Kui palju enesesalgamist peitub armastuses? Kuidas saad ilma ennast salgamata armastada? Mida õpetab Jeesus meile armastusest ja enesesalgamisest?

Kuigi sisemine võitlus liha ja Vaimu vahel raevutseb iga uskliku südames, ei pea kristlase elus olema ülekaal lüüasaamisel, luhtumisel ja patul.

Mis on Gl 5:16–26 kohaselt sellise elu elamise võtmeks, kus Vaim valitseb liha üle?

Salmid Gl 5:16–26 sisaldavad viit olulist tegusõna, mis kirjeldavad elulaadi, milles valitseb Vaim. Esiteks on usklikul vaja „käia“ Vaimus (16. s). Kreeka keeles on selleks tegusõnaks *peripateo*, mis tähendab otseõnu „käia ringi või kellegi järgi“. Kuulsa kreeka filosoofi Aristotelese järgijaid hakati tundma peripateetikutena, sest nad järgnesid Aristotelesele kõikjale, kuhu ta läks. Tõsiasi, et see tegusõna on olevikus, vihjab, et Paulus räägib pidevast igapäevasest kogemusest, mitte juhuslikust jalutuskäigust. Ja kuna „käige Vaimus“ on korraldus, viitab see tõsiasi, et käimine Vaimus on valik, mis tuleb meil igapäevaselt langetada. Teiseks tegusõnaks on „juhhib“ (18. s). See annab mõista, et meil tuleb lasta Vaimul end juhtida sinna, kuhu meil minna tuleb (võrdle Rm 8:14; 1Kr 12:2). Meie tööks pole juhtida, vaid järgneda.

Järgmised kaks tegusõna esinevad Gl 5:25. Esimene neist on „elada“ (kreeka keeles *zao*). „Elamisega“ viitab Paulus uussünni kogemusele, mis peab tähistama iga uskliku elu. Tõsiasi, et Paulus kasutab olevikku, näitab, et uussünni kogemust tuleb uuendada iga päev. Kuna elame Vaimu toel, kirjutab Paulus edasi, et meil on vaja „käia“ Vaimus. Sõna, mida tõlgitakse „käia“, on teistsugune kui 16. salmis. Siin kasutatakse sõna *stoicheo*. Tegemist on sõjanduslase terminiga, mis otsesõnu tähendab „olla ühes rivis“, „ühte jalga astuda“ või „ühilduda“. Sinne mõte on, et Vaim annab meile elu, kuid peab meie elu ka igapäevaselt suunama.

Tegusõna, mida Paulus 24. salmis kasutab, on „risti lööma“. Pisut rabav, eks ole. Kui järgneme Vaimule, tuleb meil langetada kindel otsus, et surmame, lööme risti liha himud. Muidugi räägib Paulus piltlikult. Lööme liha risti sellega, kui toidame oma vaimulikku elu ja näljutame liha himusid.

Millised muudatused ja valikud tuleb sul langetada selleks, et saaksid võidud, mis sulle Kristuse võitluses on töötatud – võidud, mis sul praegu pidevalt käest lipsavad?

Reede, 15. september

Toetav mõte: „Kristlase elu ei ole kõiges sile. Tal tuleb silmitsi seista karmide võitlustega. Teda ründavad tõsised kiusatused. „Sest lihalik loomus himustab Vaimu vastu ja Vaim lihaliku vastu.“ Mida lähemale jõuame selle maa ajaloo lõpule, seda petlikumad ja võrgutavamad on vaenlase rünnakud. Tema rünnakud muutuvad metsikumaks ja sagedasemaks. Need, kes panevad vastu valgusele ja tõeale, on järjest vähem vastuvõtlikud ning järjest kõvemad ja kibedamad nende suhtes, kes armastavad Jumalat ja peavad Tema käske (MS 33, 1911).“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked, lk 1111.

„Püha Vaimu mõju on Kristuse elu inimhinges. Me ei näe Kristust ega saa Temaga vahetult rääkida, kuid Tema Püha Vaim on meile väga ligi nii ühes kui teises paigas. Ta töötab neis ja nende kaudu, kes võtavad Kristuse vastu. Need, kes teavad, et neis elab Vaim, väljendavad Vaimu vilja – armastust, rõõmu, rahu, pikka meelt, lahkust, headust, ustavust (MS 41, 1897).“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked, lk 1112.

Küsimused aruteluks:

1. Mõtlen veel liha himude ristilöömisele. Mida see tähendab? Kuidas me seda teeme? Kui sageli meil seda teha tuleb? Miks kasutab Paulus nii kanget tegusõna? Mida räägib meile enese mina vastu peetava võitluse raskusest tõsiasi, et Paulus kasutab tegusõnaühendit „risti lööma“?

2. Milline osa, kui üldse mingi, on inimlikul jõupingutusel Vaimu vilja esiletulekul?

3. Paulus lausub, et need, kes teevad liha tegusid, ei päri Jumala riiki. Kuidas käib see väide kokku Pauluse öeldud tõsiasjaga, et meid päästetakse usust, mitte tegudest?

4. Milline on sinu jaoks suurim võitlus su elurännakul koos Issandaga? Kas see on patt ning mida teeb patt sinu ja Jumala vahelisele suhtele? Kes kristlastest poleks kogenud võõrandumist, kahtlust ja pettumust oma elus oleva patu tagajärjel, eriti just sellepärast, et meile töötatakse ju võitu patu üle? Patu üle võidu saamise taustal tuleb meil alati meeles pidada, et meie pääste põhineb täielikult sellel, mida Jeesus on meie heaks teinud. Miks tuleb seda meeles hoida?

Kokkuvõte: Kuigi kõikide usklike elus on olemas võitlus liha ja Vaimu soovide vahel, ei ole kristlase elu määratud luhtuma. Kuna Kristus on alistanud patu ja surma võimu, saab kristlik elu olla selline, milles valitseb Vaim, kes varustab meid iga päev Jumala armuga, mis võimaldab meil hoida liha himud vaos.

Järgmisel päeval tõi Marina Sahana veidi lugemismaterjali. Kui Sahana neid luges, üllatas teda, kui selgeks said Taanieli raamat ja Ilmutusraamat. Hiljem tõi Marina talle lugeda „Ajastute igatsuse“. Sahana luges selle kiiresti läbi ning tundis, et Püha Vaim veenis teda mõistma, et see oli tõde.

Sahana tahtis külastada adventkirikut ja oma silmaga näha, kas kogudus ja selle liikmed vastavad tema ootustele. Seega, kui Marinal ja temal oli tööst vaba laupäev, viis Marina ta kirikusse. Kui nad kirikusse astusid, nägi Marina Michaelit, seda meest, keda ta oli kohanud haiglas. Üllatusega sai ta teada, et tema oligi selle väikese koguduse juht.

Pärast kirikut ütles Sahana oma sõpradele usalduslikult: „Inimesed on väga sõbralikud ja armulised. See kogudus on just selline, nagu sa ütlesid. Tunnen, et olen lõpuks leidnud oma vaimuliku kodu.“

Kui Sahana sel päeval pärast kirikut koju läks, rääkis ta õhinal emale ja isale jumalateenistusel kogetust. Tema vanemad ei olnud kunagi kuulnud seitsmenda päeva adventistidest, niisiis selgitas Sahana neile mõnda adventistide põhiuskumust ja rääkis raamatutest, mida ta oli lugenud. Ta avas Piibli ja luges ette kümme käsku ning selgitas, et Jumal ei ole mitte kunagi oma seadust tühistanud ega muutnud. „Jeesus ja Tema jüngrid pidasid neidsamu seadusi,“ rääkis ta neile.

Sahana ema ja isa olid rõõmsad, et tütar oli nii õnnelik. Nad julgustasid teda tema uues usus käima, aga ütlesid, et nemad jätkavad selles kirikus käimist, kus olid aastaid käinud.

Sahana õpetajatöö aasta oli lõppemas ja ta püüdis leida uut töökohta. Samal ajal hakkasid Sahana vanemad talle abikaasat otsima.

„Olen mures mehe pärast, keda vanemad mulle valida võivad,“ usaldas Sahana Marinalle. „Sina ja su abikaasa tulite koos usu juurde, aga mis siis, kui mu vanemad valivad mulle mehe, kes ei taha, et ma adventistina Jumalat teeniksin? Mul läheb raskeks usku hoida juhul, kui abiellun kellegagi, kes samu veendumusi ei jaga.“

Jätkub

Evangeelium ja kogudus

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 6:1–10; Mt 18:15–17; IKr 10:12; Rm 15:1, Jh 13:34; Lk 22:3.

Meelespeetav tekst: „Niisiis, kui meil on võimalik, tehkem head kõigile, ja eriti neile, kes on samast usukogukonnast“ (Gl 6:10, ESV).

Osa talunikke otsustas jätta suuremad kartulid endale ja panna seemena maha väiksemad kartulid. Pärast paari pettumust valmistanud saagikoristust avastasid nad, et loodus oli taandanud nende kartulisaagi mägukuulikeste suuruseks. Selle löögi kaudu õppisid need talunikud üht elu tähtsat seadust. „Nad ei saanud jätta parimaid asju elus endale ja kasutada järelejäänut seemneks. Elu seadus pani paika, et saagikoristuses peegeldub külv.“

Teises mõttes on väikeste kartulite mahapanek endiselt tavaline komme. Võtame elu suured asjad endale ja külvame maha ülejäänud. Loodame, et mingi hullumeelne pööre vaimuliku elu seadustes annab meile isekuse tasuks isetuse.“ – *International Student Fellowship Newsletter*, 2007. aasta märts.

Paulus puudutab sama põhimõtet Gl 6:1–10. Selle asemel, et liikmed „pureleksid ja kiskleksid üksteisega“ (Gl 5:15), peaks kogudus olema koht, kus Vaim juhhib meid seadma teised endast ettepoole. Mõistmine, et oleme päästetud armust, peaks tegema meid alandlikuks ning palju kannatlikumaks ja kaastundlikumaks kaasinimeste suhtes.

Selle nädala õppetüki õppides valmistud hingamispäevaks, 23. septembriks.

Samal ajal kui Paulusel on kõrged nõudmised kristliku elu suhtes (Gl 5:16), on tema nõuanne usklikele Gl 6:1 kosutavalt realistlik. Inimesed ei ole täiuslikud ja ka kõige pühendum kristlane ei ole vigade eest kaitstud. Kreeka keeles näitavad Pauluse sõnad Gl 5:16, et ta näeb ette olukorda, mis mingil hetkel koguduses juhtub. Paulus annab galaatlastele praktilist nõu, kuidas sellise olukorraga toime tulla, kui see ilmneb.

Kuidas peaksid kristlased reageerima, kui kaasusklik langeb ühte või teise patusesse teguviisi? Gl 6:1; Mt 18:15–17.

Selleks, et saada kasu Pauluse nõuandest Gl 6:1, on meil vaja aru saada, millist laadi olukorda Paulus silmas pidas. Selle annavad kätte lause esimeses pooles kasutatud kaks sõna. Esimene sõna on „tabama“ või „mööda minnes peale sattuma“. Sõnasõnaline tähendus on „avastama, ootamatult või üllatuslikult tabama“. Selle sõna kaastekst ja erinevad nüansid annavad mõista, et Paulus pidas silmas kahte vaatepunkti. Üks viitab usklikele, kes „tabab“ kaasuskliku mingilt väärtelt, kuid teisalt viitab see ka protsessile, mille kaudu inimene leiab, et tema enda käitumine on teda „tabanud“ (vaata Õp 5:22), ja ta saanuks seda heal juhul vältida. Tõenäosus, millest Paulus räägib, ei ole tahtlik; see saab selgeks sõnadest, mida ta kasutab. Sõna, mida tõlgitakse kui „üleastumine“ või „patt“ (NIV) ja mis pärineb kreekakeelsest sõnast *paraptoma*, viitab pigem eksimisele, vääratamisele või väärsammule, mitte tahtlikule patule. Öeldul on eriline tähtsus Pauluse eelneva selgituse valgel Vaimus „käimisest“. Ehkki see ei vabanda mingil juhul inimese eksimust, saab selgeks, et Paulus ei käsitle siin trotslikku pattu (1Kr 5:1–5).

Antud puhul pole kohane reageerida karistamise, hukkamõistu või osadusest lahutamise, vaid parandamisega. Kreekakeelne sõna, mida tõlgitakse „parandama“, on *katartizo* ja tähendab „parandama“ või „korda seadma“. Uues Testamendis kasutatakse seda siis, kui räägitakse kalavõrkude „parandamisest“ (Mt 4:21), ning kreeka kirjanduses on see ka meditsiiniline termin murdunud luu paigaldamise protsessi kohta. Samamoodi, nagu me ei saaks sinnapaika jätta kaasuskliku, kes kukub ja murrab jalaluu, ei saaks me Kristuse ihu liikmetena õrnalt hoolitsemata jätta oma vendade ja õdede eest Kristuses, kes võivad vääratada ja langeda meie ühisel teekonnal Jumala riiki.

Selle asemel, et toimida Mt 18:15–17 kohaselt, räägime väga sageli halvasti inimesest, kelle peale oleme vihased, laseme oma vihal selle inimese vastu hõõguda või haume isegi kättemaksu. Miks küll?

„Aga Naatan ütles Taavetile: „See mees oled sina!“ (2Sm 12:7).

Me ei tohi üle vaadata Pauluse tõsistest sõnadest Gl 6:1 – jälgige oma elu, et teie ei langeks kiusatusse. Tungivast toonist ja isiklikust murest, mis Pauluse nõuandega kaasneb, võib näha, mismoodi ta selle üleskutse esitab. Sõna, mida tõlgitakse kui „jälgige ennast“ või „kandke hoolt“ (NRSV), tähendab sõna otseses mõttes „vaadake hoolikalt“, või „pöörake hoolsalt tähelepanu“ (võrdle Rm 16:17; Fl 2:4). Seega ütleb Paulus tegelikult: „Pidage hoolsalt ennast silmas“, muidu tabab patt teidki üllatuslikult. Selle hoiatuse esiletõstmiseks lülitub Paulus mitmuse teiselt pöördelt, teie-vormilt („siis teie“) Gl 6:1 esimeses pooles, ainsuse teisele pöördele, sina-vormile salmi lõpuosas. [Eesti keeles tuleb öeldu ilmekalt esile 1968. aastal välja antud piiblitõlkes. „... siis *teie*, vaimulikud, parandage niisugust jälle tasase vaimuga; ja valva *sa* iseennastki, et ka *sind* ei kiusataks.“ – tlk märkus.] Tegemist ei ole kogu koguduse kohta üldiselt käiva hoiatusega, vaid isikliku hoiatusega, mis on suunatud igale inimesele koguduses.

Paulus ei määratle otse, millise kiusatuse eest ta galaatlasi nii kõvasti hoiatab. Võib-olla ei mõelnudki ta mingile konkreetsele üleastumisele, vaid osutab lihtsalt ohule sooritada mistahes *sama* patt, millest nad püüsid kedagi teist välja aidata. Samas annavad „auahnuse“ kohta lausunud sõnad Gl 5:26 mõista, et ta hoiatab neid tundmast, nagu oleksid nad mingilgi moel vaimulikult üle neist, keda nad parandavad.

Miks oli Paulusel vaja galaatlasi hoiatada vaimuliku uhkuse eest? Mõtle 1Kr 10:12; Mt 26:34; 2Sm 12:1–7.

Üks suurim oht kristlase elurännakul on vaimuliku uhkuse tundmine, mis paneb meid mõtlema, et oleme teatud pattude suhtes kuidagi immuunsed. Kainestav tõsiasi on, et meil kõigil on sama patune loomus – loomus, mis paneb Jumalale vastu. Seega sööstaksime ilma Jumala Vaimu ohjeldava väeta igasse pattu, kui olukord aga sobiks. Selline enesemääramise taju (tajumine, millised oleme Kristusest väljaspool), hoiab meid langemast eneseõiguse pattu ja suurendab kaastunnet nende suhtes, kes vigu teevad.

Kui palju kordi oled leidnud, et süüdistad kaasinimesi (kas või ainult oma südames) pattude tegemise pärast, milles sa ise mingil ajal süüdi olid?

Milliseid juhiseid annab Paulus Galaatia usklitele lisaks langenute ülesaitamisele? (Gl 6:2–5; vaata ka Rm 15:1; Mt 7:12.)

Kreeka keeles on sõna, mida Gl 6:2 tõlgitakse kui „koormaid“, *baros*. Selle otseseks tähenduseks oli raske koorem või laadung, mida kellelgi tuli pikka maad kanda. Ajapikku hakkas see sõna tähistama igasugust raskust või vaeva, nagu näiteks koormavat pikka tööpäeva kuuma käes (Mt 20:12). Kuigi Pauluse korralduse „kandke üksteise koormaid“ vahetuks kaastekstiks on eelnevas salmis nimetatud kaasusklike kõlbelised möödalaskmised, on koormakandmise mõiste tema jaoks palju avaram. Pauluse juhistes on mitu vaimuliku taju kihti ja seda ei tohiks arvestamata jätta.

Esiteks – ja Timothy George selgitab seda nii: „Kõigil kristlastel on koormad. Meie koormad võivad erineda suuruse ja kuju poolest ning need sõltuvad meie elule omasest eelhoolitsusest. Mõne jaoks on koormaks kiusatus ja kõlbelise möödalaskmise tagajärjed, nagu siinne esimene salm räägib. Teiste jaoks võib koormaks olla füüsiline vaevus või psüühikahäire või perekriisid või töötus või deemonlik surve või miski muu pikast loetelust, kuid mitte ükski kristlane ei ole ilma koormateta.“ – *Galaatlastele*, lk 413.

Teiseks – Jumal ei ole mõelnud, et meil tuleb *kõik* koormad kanda üksi. Kahjuks oleme palju varmamad aitama kanda teiste koormaid, kui lubame teistel panna öla alla meie omadele. Paulus tunnistab sellise hoiaku enesepettuseks (Gl 6:3); on inimlik uhkus, kui keeldume möönmast, et meilgi on vajadused ja nõrkused. Selline uhkus röövib meilt lohutuse, mida võiksite teistelt saada, kuid takistab ka teisi teostamast teenimistööd, milleks Jumal neid on kutsunud.

Kolmandaks – Jumal kutsub meid üksteise koormaid kandma sellepärast, et meie tegevuse kaudu saab ilmsiks Jumalalt tulev lohutus. Selline mõttekäik rajaneb tõsiasjal, et kogudus on Kristuse ihu. Seda illustreerivad Pauluse sõnad: „Aga Jumal, kes julgustab alandlikke, on meid julgustanud Tiituse tuleku kaudu“ (2Kr 7:6). Märkad, et „Jumala julgustus tuli Paulusele tema sõbra kaaslaseks olemise ja nende heade sõnumite kaudu, mida ta tõi, mitte isikliku palve ja Issandale lootmise kaudu.

Inimlik sõprus, millega me kanname üksteise koormaid, on osa Jumala plaanist oma rahva jaoks.“ – John R. W. Stott, *The Message of Galatians*, lk 158.

Mis hoiab sind tagasi abi otsimast – kas uhkus, usalduse puudumine, enesepettus? Juhul, kui sul on vajadus, miks mitte otsida kedagi, keda sa usaldad, ja paluda tal jagada sinuga koormat?

Kolmapäev, 20. september

Kristuse seadus (Gl 6:2–5)

Paulus seostab koormakandmise Kristuse seaduse täitmisega. Mida tähendab tema jaoks „Kristuse seadus“? Gl 5:14; 6:2; Jh 13:34; Mt 22:34–40.

See, kuidas Paulus kasutab fraasi „Kristuse seadus“ (*ton nomon tou Christou*), on Piiblis ainukordne, ehkki ta kasutab sarnast väljendit kirjakohas 1Kr 9:21 (*ennomos Christou*). Selle fraasi ainulaadsus on põhjustanud arvukalt tõlgendusi. Osa peab seda ekslikult tõendiks, et Siinailt antud Jumala seadus on asendatud teistsuguse seadusega, Kristuse seadusega. Teised väidavad, et sõna *seadus* tähendab lihtsalt üldist „põhimõtet“ (vaata Rm 7:21), mille puhul järgime üksteise koormaid kandes Jeesuse eeskuju. Ehkki sellisel tõlgendusel on oma mõte, annavad kontekst ja kirjakohaga Gl 5:14 sarnane sõnastus mõista, et „Kristuse seaduse täitmine“ on veel üks võimalus, kuidas märkida moraalseaduse täitmist armastuse pärast. Paulus näitas oma kirjas eespool, et Kristuse tulemine ei tühistanud moraalseadust. Vastupidi, moraalseadus, tõlgendatuna armastuse kaudu, etendab jätkuvalt olulist osa kristlase elus. See on sisukokkuvõtte sellest, mida Jeesus oma maapealse teenistuse jooksul õpetas ning enda elu ja surmaga praktiseeris. Üksteise koormaid kandes täidame ju seadust, mitte üksnes ei astu Jeesuse jalajälgedes.

Neist salmidest kerkib esile veel üks teema, näiv vastuolu Gl 6:2 ja 6:5 vahel. See probleem on aga kergesti lahendatav, kui taibata, et Paulus kasutab kahte erinevat sõna kahe erineva olukorra kirjeldamiseks. Nagu juba näinud oleme, osutab 2. salmis koorma kohta kasutatud sõna (*baros*) raskele laadungile, mida tuleb kanda pika maa taha. 5. salmis kasutatud sõna *phortion* osutab aga laevalastile, sõduri seljapambule või ka lapsele emaüsas. Kui esmalt nimetatud koormaid saab kõrvale heita, siis teisena nimetatuid mitte. Lapseootel naisel tuleb oma last kanda. Nii osutab see näide tõsiasjale, et on koormaid, mida inimesed saavad aidata meil kanda, kuid on teisi, mida ükski teine inimene meie eest kanda ei saa – nagu näiteks must südametunnistus, kannatus ja surm. Neis tuleb meil toetuda üksnes Jumala abile (Mt 11:28–30).

On nii, et mõningate koormate puhul võid saada abi kaasinimestelt, mõningad pead sa jätma üksnes Issanda hoolde. Kuidas õppida andma Issandale see, mida sa ise lihtsalt kanda ei suuda?

Gl 6:7 esinev sõna, mida tõlgitakse kui „pilgata“ (*mukterizo*), esineb Uues Testamendis ainult siin, kuigi Vana Testamendi kreekaakeelses tõlkes on seda sageli märgata. Selle sõna otseseks tähenduseks on „põlastavalt oma nina kellegi poole pöörata“. Vanas Testamendis märgistab see iseloomulikult põlglikku suhtumist Jumala prohvetitesse (2Aja 36:16; Jr 20:7) ning ühel juhul kasutatakse seda kujukalt ka Jumala-vastase mässulise hoiaku kohta (Hs 8:17).

Pauluse mõte on, et inimesed võivad Jumala arvestamata jätta või Tema kāske lausa mõnitada, kuid nad ei saa Jumalast ei üle ega ümber. Tema on lõplik kohtumõistja ja lõpuks tuleb neil oma tegude eest maksta.

Loe Gl 6:8. Mida Paulus siin silmas peab? Milliseid näiteid saad Piiblist tuua inimeste kohta, kes külvavad lihale, ja inimeste kohta, kes külvavad Vaimule? (vaata näiteks Ap 5:1–5; Lk 22:3; Tn 1:8; Mt 4:1.)

Pauluse kujund „külvad ja lõikad“ ei ole erakordne. Tegemist on elu tõsiasjaga, mida esitavad paljud muistsed vanasõnad. Tähelepanuväärne on aga see, kuidas Paulus oma eelnevate liha ja Vaimu kohta esitatud selgituste valgel seda kasutab. James D. G. Dunn märgib: „Kaasaegne ekvivalent, suurus, millega teist samaväärset suurst väljendada, on see: oleme vabad valima, kuid me ei ole vabad valima oma valiku tagajärgi.“ – *Galatians*, lk 330.

Ehkki Jumal ei vabasta meid alati meie pattude maapealsetest tagajärgedest, ei peaks me laskma võita meeleheitel, et tegime sellised halvad valikud. Võime rõõmu tunda, et Jumal on meie patud andeks andnud ja meid oma lasteks võtnud. Peaksime ära kasutama neid võimalusi, mis meil nüüd on, et panustada asjusse, mis annavad taevaliku saagi.

Muide, Gl 6:10 kirjeldab mõtet, et „kristlikul eetikal on kahekordne fookus: üks on üldine ja kõikihõlmav „tehkem head kõikidele“; teine on eriline ja konkreetne „eriti aga usukaaslastele“. Pauluse kõikihõlmava pöördumise aluseks oli tõsiasi, et kõik inimesed igal pool on loodud Jumala näo järgi ja seega Tema silmis ääretult kallid. Iga kord, kui kristlased on selle piibelliku ilmutuse esmase tugipunkti unustanud, on nad paratamatult langenud rassismi, seksismi, hõimukuuluvuse, klassivahede ja tuhandete teiste sõgeusklikkuse pimestavate pattude ohvriks, mis on laastanud ühiskonda Aadama ja Eeva ajast tänapäevani.“ – Timothy George, *Galatians*, lk 427, 428.

Sa külvad kas head või halba. Vaata ennast. Millist saaki hakkad sa lõikama?

Reede, 22. september

Toetav mõte: „Jumala Vaim hoiab kurjuse südametunnistuse kontrolli all. Kui inimene ülistab ennast rohkem kui Vaimu mõju, löikab ta ülekohtu. Sellise inimese üle on Vaimul üha vähem mõju, mis takistaks tal külvamast sõnakuulmatuse seemneid. Hoiatustel on tema jaoks järjest vähem võimu. Tasapisi kaotab ta jumalakartuse. Ta külvab lihale; ta löikab allakäiku. Valmib lõikus, mille toodavad seemned, mida ta ise on külvanud. Jumala pühade seaduste suhtes on ta kiuslikult sõnakuulmatu. Tema lihalik süda muutub kiviseks südameks. Tõele vastupanemine julgustab teda ülekohtu. Enneveeuputusaegses maailmas lokkas seadusetus, kuritegevus ja vägivald sellepärast, et inimesed külvasid kurjuse seemneid.

Kõik peaksid arukalt arvestama teguritega, mis hinge hävitavad. Tegemist pole mingi äramääratusega, mille Jumal oleks inimese vastu välja andnud. Tema ei tee inimest vaimulikult pimedaks. Jumal annab piisavalt valgust ja tõendeid, mis võimaldavad inimesel eristada tõe valest. Kuid Ta ei sunni inimest tõe vastu võtma. Ta jätab inimesele vabaduse valida hea või valida kuri. Juhul kui inimene paneb vastu tõendile, mis on piisav juhtimaks teda õiges suunas, ja valib halva, valib ta halva teisel korral veel kergemini. Kolmandal korral taandub ta Jumalast veel kergemini ning valib seismise Saatana poolel. Selline kulg jätkub seni, kuni ta kinnitub halva külge ning usub valet, mida ta on ülistanud tõe pähe. Tema vastupanu on kandnud sellist vilja (MS 126, 1901)“. – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White' i märked, lk 1112.

Küsimused aruteluks:

1. Mida tegelikult tähendab „parandada“ kaasusklikku, kes on pattu langenud? Mil moel mõjutab sooritatud patt parandamisprotsessi? Kas parandamine tähendab, et kõik saab samasuguseks nagu varem? Arutlege.
2. Kuna on koormaid, mida inimesel tuleb kanda üksi (Gl 6:5), kuidas määrab usklik ära, kas ta peab püüdma aidata?
3. Kuidas annab sinu kogudus välja Pauluse poolt Gl 6. peatükis esile toodud juhtnööride mõõdu? Mida sa isiklikult teha saad, et olukorda muuta?

Kokkuvõte: Jumala kohalolekut oma rahva hulgas näitab kristlik meelsus, mis koguduses avaldub. See avaldub viisides, kuidas andestatakse ja parandatakse neid, kes eksivad, mil moel üksteist katsumustes aidatakse ja milliseid häid tegusid tehakse mitteusklikele, mitte ainult isekeskis.

„Sul tuleb selle pärast väga palvetada,“ ütles Marina. „See on raske olukord.“ Siis lisas Marina üllatavad sõnad. „Võib-olla saan mina aidata su vanematel leida sulle adventistist mehe. Ma tunnen mõnda sellist inimest.“

„Kas tõesti?“ küsis Sahana. „See oleks suurepärane.“

Sahana rääkis oma murest emale. „Ema, ma tahan abielluda adventistist mehega.“

„Kõik need erinevad kogudused on tegelikult üks ja sama,“ ütles ta emale. „Ja mina ei tunne ühtegi adventistist meest.“

„Minu sõber Marina saab aidata teil leida mulle adventistist abikaasa,“ ütles Sahana.

„Nojah, kui Marinal on keegi teada, siis me kindlasti kaalume seda võimalust,“ vastas ema.

Marina teadis, et pastor Michael abiellub varsti. Ta teadis, et palju noori adventiste tuleb tema pulma. Marina sai teada, et üsna kaugel tuleb üks noormees Aby, kes peatub Marina ja tema pere juures. Ta kutsus Sahana selle noormehega enda juurde kohtuma.

Sahana palvetas tõsiselt, et Jumal juhiks nii, et ta leiaks adventistist noormehe, ja ta tundis Püha Vaimu kinnitust, et Jumal on tema palveid kuulnud.

Kui noormees saabus, oli Sahanal hea meel, et too oli nii viisakas – ja nägus. Ta sai teada, et mees oli tarkvarainsener. Nad vestlesid kahekesi Marina kodus palju tunde. Sahana isa ja ema kohtusid samuti Abyga ning mees avaldas neile muljet.

Pärast pastori pulmapidu läks Aby koju tagasi ja Sahana ei rääkinud rohkem temaga. Kaks päeva hiljem palus Aby ema Sahana fotot. Kaks kuud hiljem kohtusid Aby vanemad Sahana ja tema vanematega. Kohtumine läks hästi. Kui Aby vanemad koju naasid, ütles ema pojale: „Ta on unistuste tütarlaps, selle neiu ma sulle valin.“

Algasid ettevalmistused pulmadeks. Siis kui Sahana tööleping kooliga lõppes, ta ristiti – ja ristijaks oli Aby isa. Kolm kuud hiljem Aby ja Sahana abiellusid. Pulmapäev oli teine kohtumine, mil nad üksteist silmast silma nägid, nagu on vanemate poolt korraldatud abielude puhul kombeks.

Kuigi nad olid oma pulmas teineteisele peaaegu võõrad, on Aby ja Sahana veendunud, et Jumal juhtis nad teineteisega kokku. Nad on rajanud kooselu Jumalale, kes on nende kodu keskpunkt. Ja nüüd on neil juba kaks last.

Aby ja Sahana Kurian elavad Hosuris, Indias, kus Aby on tarkvarainsener.

Kiidelda ristist

Hingamispäeva pärastlõuna

Selle nädala õppeaine: Gl 6:11–18; Rm 6:1–6; 12:1–8; 2Kr 4:10; 5:17; 11:23–29.

Meelespeetav tekst: „**Aga mulle olgu olemata, et ma kiitleksin muu kui meie Issanda Jeesuse Kristuse risti üle, mille läbi maailm on minule risti löödud ja mina maailmale**“ (Gl 6:14).

Galaatlastele kirjutatud kirja uurimine on olnud sisutihe. Põhjus on selles, et vastav kiri ise on sisutihe. Tundes oma kutsumist ja enda kuulutatavat tõde (ütleb ta ju palju kordi, et tõde pärines Issandalt), kirjutab Paulus Vana Testamendi inspireeritud prohvetite Jesaja, Jeremija ja Hoosea tundeküllusega, kirega. Just samamoodi, nagu nemad pöördusid omal ajal tungival anudes Jumala rahva poole, et rahvas pööraks eksitustele selja, samamoodi teeb seda Paulus oma ajas.

Pole oluline, kui erinevad olid käesolevad olukorrad, Jeremija sõnumit saab galaatlaste kohta rakendada sama hästi, nagu see rakendus Jeremija kaasaegsete kohta: „Nõnda ütleb Issand: Ärgu kiidelgu tark oma tarkusest, ärgu kiidelgu vägev oma vägevusest, ärgu kiidelgu rikas oma rikkusest, vaid kes kiitleb, kiidelgu sellest, et ta on arukas ja tunneb mind, et mina olen Issand, kes teeb head, õigust ja õiglust maal. Sest seesugused asjad on mu meele järgi, ütleb Issand“ (Jr 9:22, 23).

Meie „auline“ inimlik tarkus, meie jõukus ja muljetavaldav välimus on täiesti kasutud ja tühisuste tühisus Kristuse risti ees, mis on Pauluse kirja keskpunkt ekslema läinud Galaatia karja jaoks.

Selle nädala õppetükki õppides valmistud hingamispäevaks, 30. septembriks.

Võrdle Pauluse lõppsõna Gl 6:11–18 tema teiste kirjade lõppsõnadega. Mille poolest galaatlastele kirjutatud kirja lõpp teistega sarnaneb ja milles erineb? (Vaata roomlastele, korintlastele (1. ja 2.), efeslastele, filiplastele, koloslastele ja tessalooniklastele (1. ja 2.) kirjutatud kirjade lõppsõnu.)

Pauluse lõppsõnad ei ole alati ühetaolised, kuid neis esineb palju sarnaseid jooni: (1) tervitused mõnele üksikisikule, (2) viimane manitsus, (3) oma käega alla kirjutamine ja (4) lõpupalve. Kui neid tüüpilisi omadusi võrrelda Pauluse poolt galaatlastele kirjutatud kirja lõppsõnaga, siis torkab silma kaks erinevust.

Esiteks pole kirjas galaatlastele ühtki isiklikku tervitust, nagu on omane paljudele Pauluse kirjadele. Miks? Nii nagu kirja alguses puudusid tavapärased tänuavaldused, on seegi tõenäoliselt veel üks viide Pauluse ja galaatlaste pingestunud suhetele. Paulus on viisakas, kuid vormikohane.

Teiseks tuleb meil meeles pidada, et Paulusel oli kombeks dikteerida oma kirjad kirjutajale (Rm 16:22). Siis, olles lõpetanud, haaras Paulus enamasti sule enda kätte ja kirjutas kirja lõppu mõne sõna oma käega (1Kr 16:21). Kirjas galaatlastele aga kaldub Paulus oma tavast kõrvale. Kui Paulus kirjutajalt sule võtab, on ta olukorra pärast Galaatias ikka veel niivõrd mures, et kirjutab ise edasi. Ta lihtsalt ei suuda panna sulge käest enne, kui on veelkord härdalt palunud, et galaatlased pöörduksid oma rumalatest teguviisidest.

Gl 6:11 rõhutab Paulus, et ta kirjutab selle kirja suurte tähtedega. Me ei tea päriselt, miks. Osa on pakkunud välja mõtte, et Paulus ei viitagi kirjatähtede suurusele, vaid konarlikkusele. Nad ütlevad, et Pauluse käsi võis tagakiusamiste tõttu olla nii vigane või telgitegija ameti tõttu niivõrd pahklik, et ta ei saanud vormida kaunikujulisi tähti. Teised usuvad, et Pauluse selline märge annab veel ühe tõendi tema viletsast silmanägemisest. Kuigi mõlemad vaated on võimalikud, tundub palju vähem spekulatiivne järeldada, et Paulus kirjutab meelega suurte kirjatähtedega, rõhutamaks ja alla kriipsutamaks oma mõtet, sarnaselt nagu meie rõhutame mõnda tähtsat sõna või mõtet allakriipsutuse, *kaldkirja* või **SUURTÄHTEDE** abil.

Põhjusest olenemata soovis Paulus kindlasti, et lugejad paneksid tähele tema hoiatusi ja manitsusi.

Loe Gl 6:12, 13. Mida Paulus nendes salmides ütleb?

Ehkki Paulus on varem vihjanud oma vastaste kavatsustele ja ajenditele (vaata Gl 1:7, 4:17), on Gl 6:12, 13 kirjas tema esimene selgesõnaline ütlus vastaste kohta. Ta nimetab neid isikuteks, kes „iganes tahavad olla heas kuulsuses inimeste seas“ ehk „iaal tahavad kõlvata liha poolest“ (ESV ja varasemad eestikeelsed tõlked). Kreeka keeles tähendab see fraas otseselt „head nägu teha“. Kreeka keeles on sõna, mis tähistab „nägu“, tegelikult sama sõna, mis tähistab näitleja maski. Seda sõna kasutati ka ülekantud tähenduses, viitamaks rollile, mida näitleja mängis. Seega võib öelda nii: Pauluse meelest olid need inimesed nagu näitlejad, kes otsisid publiku heakskiitu. Kultuuris, mis põhineb aul ja häbil, on tähtis sarnasus ja valet õpetavad inimesed näivad püüdvat parandada neile antavat hinnangut Galaatias olevate kaasjuutide ning Jeruusalemmas olevate juudi soost kristlaste silmis.

Paulus toob esile tähtsa mõtte selle kohta, mis neid ajendab – soov vältida tagakiusamist. Ehkki tagakiusamine mõnel teravaimal kujul tähendab kindlasti kehalist väärkohtlemist, võib see palju „pehmemal“ kujul – ahistamisena ja vältimisena – samamoodi kahju teha. Paulus ja teised fanaatilised seloodid Juudamaal olid kord olnud teravaima poole esindajad (Gl 1:13), kuid „pehmem“ pool oli kristlastele samuti oma mõju avaldanud.

Juuda usujuhtidel oli ikka veel märkimisväärne poliitiline mõju paljudel aladel. Neil oli Rooma ametlik luba; seepärast tahtsid paljud juudi soost usklikud säilitada nendega häid suhteid. Paganate ümberlõikamine ja neile toora pidamise õpetamine pakkus Galaatia tulitegijaile võimaluse leida ühisosa kohalike juutidega. See võimaldas neil säilitada sõbralikud suhted sünagoogidega, kuid ka lausa tugevdada sidemeid juutidest usklikuga Jeruusalemmas, kelles kasvas eelarvamus paganate hulgas tehtava töö suhtes (Ap 21:20, 21). Kahtlemata muutis selline tegevus teatud mõttes nende tunnistuse juutide jaoks mõjusamaks.

Olenemata sellest, millist olukorda Paulus silmas pidas, tema mõte on selge: „Kõiki, kes tahavad elada jumalakartlikult Kristuses Jeesuses, kiusatakse taga“ (2Tm 3:12).

Mõtle põhjuste üle, mis pärast õpetasid need inimesed valet. Kõike öeldut arvestades tundus see üsna loogiline. Mida peaks see meile rääkima, kuidas isegi „parimad“ ajendid võivad meid kõrvale juhtida siis, kui me ei ole tähelepanelikud? Millal jõudsid viimati välja valesti tegemiseni, kuigi lähtusid õigetest motiividest?

Teisipäev, 26. september

Kiidelda ristist (Gl 6:14)

„Aga mulle olgu olemata, et ma kiitleksin muu kui meie Issanda Jeesuse Kristuse risti üle, mille läbi maailm on minule risti löödud ja mina maailmale“ (Gl 6:14).

Olles lahti seletanud ajendid, mistõttu nii mõnedki nõudsid ümberlõikamise teostamist, esitab Paulus galaatlastele oma evangeeliumi sõnumi kokkuvõtlikult veel viimast korda. Pauluse jaoks on evangeeliumi põhjaks: (1) risti keskne koht (14. s) ja (2) õigeksmõistmise õpetus (15. s). Tänaosas on tähelepanu neist esimesel.

Kahekümne esimesel sajandil elades on raske taibata vapustust, mida Pauluse selgitused ristist tegelikult põhjustasid. Tänapäeval on Kristuse rist üldtuntud ja kalliks peetud sümbol, mis kutsub inimestes enamasti esile positiivseid tundeid. Pauluse ajal aga oli rist küll viimane asi, millest kiidelda – see oli midagi, mida põlati. Juudid leidsid, et mõte ristilöödud Messiasist oli solvav, ning roomlased pidasid ristilöömist nii eemaletõukavaks, et sellist karistusviisi peeti rooma kodaniku jaoks kohatuks.

Põlgus, millega antiikmaailm Kristuse risti vaatas, ilmneb selgesti algsetest joonistustest, mis ristilöömise kohta on säilinud. Ühel vanal joonistusel, mis paigutub teise sajandi algupoolde, on ristilöödud mehele joonistatud eesli pea. Risti alla, palveks ristatud kätega mehe joonistuse juurde on kirjutatud: „Aleksander teenib oma jumalat.“ Mõte on arusaadav: Kristuse risti peetakse naeruväärseks. Just sellises kontekstis teatab Paulus julgelt, et tema kiitleb Kristuse ristist ja ei millestki muust!

Millise erinevuse tõi Kristuse rist Pauluse suhtumisse maailma? Gl 6:14; Rm 6:1–6; 12:1–8; Fl 3:8.

Kristuse rist muudab uskliku jaoks kõik. See kutsub meid ümber hindama seda, kuidas näeme ennast, ja ka seda, kuidas suhtume maailma. Maailm – see praegune kuri ajastu ja kõik, mis sellega kaasneb (1Jh 2:16) – vastandub Jumalale. Kuna me oleme koos Kristusega surnud, ei ole sel maailmale enam meid orjastavat väge, mis sel kord oli, ega ole ka seda vana elu, mida kord maailma jaoks elasime. Pauluse võrdluse kohaselt peab murrang uskliku ja maailma vahel olema selline, nagu oleksid need kaks teineteisele surnud.

Kuidas mõjutab rist sinu suhtumist maailma? Millise erinevuse on see sinu elus toonud? Kuivõrd teistmoodi elad sa nüüd, võrreldes selle ajaga, mil sa ei olnud ennast andnud Issandale, kes sinu eest suri?

Olles rõhutanud Kristuse risti keskset osa kristlase elus, rõhutab Paulus nüüd oma evangeeliumi sõnumi teist ülimalt olulist õpetust: õigeksmõistmist usust.

Nagu selle veerandaasta jooksul näinud oleme, on Paulus põhimõtteliselt vastandanud ümberlõikamise ja evangeeliumi. Ometi ei ole ta tava kui sellise vastu. Paulus on ümberlõikamise kohta nii mõnegi kõva sõna öelnud (vaata Gl 5:2–4), kuid ta ei taha panna galaatlasi järel dama, et Jumalale on ümberlõikamisest meelepärasem ümberlõikamatus. See pole tal sihikul, sest käsumeelne saab olla nii sellega, mida inimene teeb, kui ka sellega, mida ta ei tee. Vaimulikus mõttes pole ümberlõikamise teema iseenesest asjakohane. Õige religiooni juured on rohkem kinni inimese südame olukorras ja vähem välises käitumises. Jeesus ütles ju isegi, et keegi võib väljastpoolt imeilus välja näha, kuid seestpoolt on ta pehkinud (Mt 23:27).

Mida tähendab olla uus loodu? Gl 6:15; 2Kr 5:17. Kuidas oled sina kogenud seda, mida see tähendab?

Sõna, mida tõlgitakse kui „loodu“, on kreeka keeles *kitis*. See sõna võib tähendada nii üksikut „loodut“ (Hb 4:13) kui ka kogu „loodud“ korraldust (Rm 8:22). Mõlemal juhul eeldab vastav sõna Looja tegevust. Sellele Paulus sihibki. „Uueks looduks“ saamine ei ole midagi sellist, mida võib esile kutsuda mingi inimliku jõupingutusega – olgu selleks ümberlõikamine või midagi muud. Jeesus nimetab seda protsessi „uuesti sündimiseks“ (Jh 3:5–8). Tegu on Jumala sooritusega, mille puhul Jumal võtab kellegi, kes on vaimulikult surnud, ja hingab temasse vaimuliku eluõhu. See on siiski vaid veel üks kujund päästest, mida Paulus iseloomulikult nimetab õigeksmõistmiseks usust.

Paulus kõneleb sellest uueksloodu kogemusest üksikasjalikumalt 2Kr 5:17. Paulus selgitab eeltoodud salmis, et uueks looduks saamine tähendab palju rohkemat kui meie staatuse muutmist taevaraamatuis; see toob endaga kaasa muutuse meie elus praegu. Timothy George ütleb, et „see sisaldab kogu uskutuleku protsessi: Püha Vaimu uuendavat tegevust, mis juhhib meelearanduse ja usuni, igapäevast suremise ja elustumise protsessi, jätkuvat kasvamist pühaduses, mis viib lõpuks täieliku kooskõlani Kristuse sarnasusega.“ – *Galatians*, lk 438.

Ometi ei ole uueks looduks saamine midagi, mis meid õigeks mõistab. Küll aga on see põhjalik muutus eksimatuks ilminguks sellest, mida tähendab olla õigeks mõistetud.

Paulus annab oma õnnistuse neile, „kes seda juhtnööri mööda käivad“, nagu ta ütleb Gl 6:16. Mida sa arvad, millisest „juhtnõörist“ Paulus siinses kontekstis räägib?

Sõna, mida tõlgitakse kui „juhtnõör“, tähendab otsesõnu sirget keppi või latti, mida müürsepad või puusepad mõõtmiseks kasutasid. See sõna omandas lõpuks kujundliku tähenduse, hakates tähistama mõõdupuud või normi, mille kaudu keegi midagi hindab. Näiteks, kui inimesed räägivad Uue Testamendi kaanonist, siis mõtlevad nad selle all Uue Testamendi kahtkümmend seitset raamatut, milles nähakse paikapidavat autoriteeti koguduse usule ja tegevusele. Nii et kui üks õpetus ei ole „mõõdupuu kohane“, mis neis raamatuis leidub, siis ei saa seda omaks võtta.

Mis on need „Jeesuse vermed“, mida Paulus kandis oma „ihu küljes“? Mida ta mõtleb, kui kirjutab, et keegi „ärgu tehku talle vaeva“ nende pärast? Kas Gl 6:14 võiks aidata sellele küsimusele vastata? Gl 6:17, 2Kr 4:10; 11:23–29.

Sõna *verme* tuleb kreekakeelsest sõnast *stigmata*, millest on tuletatud ka meie jaoks võõrsõna *stigma*. Võib olla, et Paulus viitab üldisele tavale kõrvetada orja ihusse peremehe eraldusmärk kui miski, mille järgi orja ära tunda. Või viitab ta tavale, mis oli mõnel salareligioonil – tulimärgistada pühendunu pühendumise märgiks. Igatahes mõtleb Paulus „Jeesuse vermete“ all kahtlemata haavaarme, mida jätsid tema ihusse tagakiusamised ja raskused (Vaata 2Kr 4:10; 11:24–27). „Nüüd nõudsid tema vastased pealekäivalt, et paganlusest pöördunud võtaksid tähisena nende allumisest judaismile vastu ümberlõikamise. Paulusel aga on märgid, mis näitavad, kelle orjaks ta on hakanud, ning tema jaoks ei ole teist truudust kui truudus Kristusele... Armid, mis Paulus on saanud vaenlastelt peremehe teenistuses olemise pärast, räägivad kõnekaimalt tema pühendumisest Kristusele.“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, lk 989.

Millised kehalised või mingid muud „vermed“ on sinul oma usu pärast Jeesusesse? Teisisõnu, mida on usk sulle maksma läinud?

Reede, 29. september

Toetav mõte: „Kolgata rist esitab väljakutse ning võidab lõpuks iga maise ja pörguliku võimu. Rist on mõjuvaim tõmbekeskus ja siit lähtub mõju kõigile. See on külgetõmbekeskus, sest sellel andis Kristus oma elu inimkonna eest. See ohver toodi selleks, et taastada inimestes nende algne täiuslikkus. Enamgi veel, see ohver toodi selleks, et muuta täielikult inimese iseloom, teha temast rohkem kui võitja.

Need, kes Kristuse tugevuses võidavad Jumala ja inimese suure vaenlase, täidavad taevased õued koos inglitega, kes pole kunagi langenud.

Kristus ütleb: „Ma tõmban enda juurde kõik inimesed, kui mind maast üles tõstetakse.“ Isegi kui ristil ei ole kellegi jaoks külgetõmbavat mõju, on sellel siiski mõju. Põlvkond järgneb põlvkonnale ning selles ajas avalduv tõde on praeguse aja tõde. Kristus ristil oli vahendaja, kelles kohtusid arm ja tõde, kelles andsid *üksteisele* suud õigus ja rahu. See on vahend, mis liigutab maailma.“ – *Piibli kommentaarid, SPA poolt välja antud*, 6. kd, Ellen G. White'i märked, lk 1113.

Küsimused aruteluks:

1. Mille poolest on tähtis tõsiasi, et Paulus alustab ja lõpetab Jumala armule osutamise? Võrdle Gl 1:3 ja 6:18.

2. Missugune suhe peaks tänapäeva kristlasel olema maailmaga Pauluse ütluse valgel, et ta on „maailmale risti löödud“ (Gl 6:14)? Kuidas peaksid kristlased suhtuma teemadesse nagu keskkond, rassism, abort jne, kui nad on ju maailmale surnud?

3. Kuidas inimene teab, kas ta on kogenud „ uut loomist“, millest Paulus räägib?

4. Kuidas võtaksid sellel veerandaastal õpitu põhjal kokku Pauluse vaated järgmistes kõneainetes: seadus, seaduse teod, õigeksmõistmine usust, vana ja uus leping, Kristuse töö, pühitsus ning kristliku elu olemus?

Kokkuvõte: Õige religioon ei seisne välises käitumises, vaid südame olukorras. Kui süda on allutatud Jumalale, hakkab inimese elu järjest rohkem peegeldama Kristuse iseloomu, sedamööda kuidas inimene usus kasvab. Kristusele tuleb allutada süda; kui seda tehakse, siis järgneb kõik muu.

Igal veerandaastal lisab adventmisjoni osakond teie täiskasvanute hingamispäevakooli õppetükkide juurde põnevad misjonilood. Kuid kas teadsite, et lisaks nendele misjonilugudele pakume veel tasuta allikaid misjonilugudega? Kõiki järgnevalt loetletud allikad saab vabalt alla laadida aadressilt www.adventistmission.org/resources.

Noorte ja täiskasvanute misjoniveerand esitab põnevaid misjonilugusid, mida iga nädal hingamispäevakoolis, adventkoolides, rajaleidjate tegevuses, kodustes peretundides ja mujal ette lugeda.

Laste misjoniveerand. Siia on peale lastepäraste põnevate misjonilugude lisatud retsepte, meisterdamist ja mängu. Seda suurepäraselt materjali võib kasutada lastetundides, koolis ja kodustes peretundides ning mujal.

Misjoni Prožektor. Peakonverentsi Adventmisjoni osakond toodab neid lühiprogramme, et anda teile põgus pilk paikadest, kuhu teie misjoniannetused lähevad, ning anda võimalus kohtuda ekraanil inimestega, kes teie heldusest osa saavad. Lisaks sellele, et Misjoni Prožektor viib teid kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetusega seotud paikadesse, viib see teid ka paikadesse, kus teie regulaarsed misjoniannetused aitavad midagi muuta.

Populaarset Misjoni Prožektori DVDd on tore näidata hingamispäevakoolis enne koguduse jumalateenistuse algust, noorteõhtutel, palvekoosolekutel ja mujal. See on täiesti tasuta saadaval Adventist Missioni veebilehel.

Kolmeteistkümnenda hingamispäeva projektid

Sellel veerandaastal läheb kolmeteistkümnenda hingamispäeva annetus Aasia Lõunaosa Divisjonile (SUD) ja aitab kaasa järgmistele projektidele Indias:

1. Väljaõppekeskus Ibrahimpatnamis. Keskstes kohas paiknevat väljaõppekeskust hakatakse kasutama lihtliikmete koolitusprogrammideks. Alumisel korrusel hakkab paiknema auditoorium, teisel ja kolmandal korrusel on majutusvõimalused.

2. Tütarlaste ühiselamu Seitsmenda Päeva Adventistide Keskkoolis Dimapuris. See adventistide keskkool alustas tegevust seitse aastat tagasi. Nüüd vajatakse tütarlaste ühiselamut selleks, et rohkem üliõpilasi majutada.

3. Tütarlaste ühiselamu James Memoriali Kõrgemas Keskkoolis Chennais. Praegusesse hoonesse on majutatud 100 tüdrukut ning sellest ei piisa kooli vajaduste rahuldamiseks.

4. Neliteist uut klassituba Seitsmenda Päeva Adventistide Keskkoolis Vellardas. Praegused klassitoad on päris vanad ning ehitatud savi-seinte ja õhukese plekk-katusega. Haridusministeeriumi reeglid ei luba enam pidada koolitunde plekk-katusega hoonetes. Uued klassitoad võimaldavad koolil taas toimida.

5. Uute klassitubade hoone Seitsmenda Päeva Adventistide Keskkoolis Hathkanangles. See kool avati 1931. aastal ja oli selles riigis üks mainekamaid. Klassitubade hoone on aga väga vana ja vajab asendamist.

Täname teid teie heldete annetuste eest misjonitöö toetamisel!